

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยเพื่อเสริมสร้างพฤติกรรมรักการอ่านของนักเรียนโรงเรียนบ้านขมิ้น
จานทุ่ง อำเภोजังหาร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร
และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเรียงลำดับดังนี้

1. ขอบข่ายและภารกิจการบริหารจัดการโรงเรียน
  - 1.1 การบริหารงานวิชาการ
  - 1.2 การบริหารงานงบประมาณ
  - 1.3 การบริหารงานบุคคล
  - 1.4 การบริหารงานทั่วไป
2. การพัฒนาบุคลากรในสถานศึกษา
3. การอ่าน
  - 2.1 ความหมายของการอ่าน
  - 2.2 ทฤษฎีการอ่าน
  - 2.3 ความสำคัญของการอ่าน
  - 2.4 จุดมุ่งหมายในการอ่าน
  - 2.5 ความสนใจและความต้องการในการอ่าน
4. นิสัยรักการอ่าน
  - 3.1 ลักษณะนิสัยรักการอ่าน
  - 3.2 เจตคติในการอ่าน
  - 3.3 แบบจำลองเชิงทฤษฎีลักษณะนิสัยรักการอ่าน
5. กิจกรรมเสริมสร้างพฤติกรรมรักการอ่าน
6. การวิจัยปฏิบัติการ
7. บริบทของโรงเรียนบ้านขมิ้นจานทุ่ง
8. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
  - 8.1 งานวิจัยในประเทศ
  - 8.2 งานวิจัยต่างประเทศ

1. ขอบข่ายและภารกิจการบริหารจัดการโรงเรียน

จากหลักการกระจายอำนาจที่กฎหมายกำหนดให้มีการกระจายอำนาจเป็น 4 ด้าน คือ การบริหารวิชาการ การบริหารงานงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และ การบริหารงานทั่วไป รายละเอียดงานทั้ง 4 ด้าน นำเสนอไว้ดังนี้ (สมเดช สีแสง, 2549 : 51-825)

1.1 การบริหารงานวิชาการ

แนวคิด

งานวิชาการเป็นงานหลักของสถานศึกษาที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มุ่งกระจายอำนาจในการบริหารจัดการ ไปให้สถานศึกษามากที่สุด ด้วยเจตนารมณ์ที่จะให้สถานศึกษาดำเนินการได้โดยอิสระ คล่องตัว รวดเร็ว สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน สถานศึกษา ชุมชน ท้องถิ่นและ การมีส่วนร่วมจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญทำให้สถานศึกษามีความ เข้มแข็งในการบริหารและการจัดการสามารถพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ ตลอดจน การวัดผลประเมินผลรวมทั้งการจัดปัจจัยเกื้อหนุนการพัฒนาคุณภาพนักเรียน ชุมชน ท้องถิ่น ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้สถานศึกษาบริหารงานด้านวิชาการได้โดยอิสระคล่องตัว รวดเร็ว และสอดคล้องกับความต้องการของนักเรียน สถานศึกษา ชุมชนและท้องถิ่น
2. เพื่อให้การบริหารและการจัดการศึกษาของสถานศึกษาได้มาตรฐานและมีคุณภาพ สอดคล้องกับระบบประกันคุณภาพการศึกษาและการประเมินคุณภาพภายในเพื่อ พัฒนาดตนเองและการประเมินจากหน่วยงานภายนอก
3. เพื่อให้สถานศึกษาพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ ตลอดจนปัจจัย เกื้อหนุนการพัฒนาการเรียนรู้ที่สนองตามความต้องการของผู้เรียน ชุมชนและท้องถิ่น โดยยึด ผู้เรียนเป็นสำคัญได้อย่างมีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ
4. เพื่อให้สถานศึกษาได้ประสานความร่วมมือให้การพัฒนาคุณภาพการศึกษา ของสถานศึกษาและของบุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่น ๆ อย่าง กว้างขวาง

ขอบข่าย/ภารกิจ

1. การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา
2. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้
3. การวัดผล ประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน
4. การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา
5. การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา
6. การพัฒนาแหล่งเรียนรู้
7. การนิเทศการศึกษา
8. การแนะแนวการศึกษา
9. การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
10. การส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน
11. การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น
12. การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร

หน่วยงานและสถานบันอื่นที่จัดการศึกษา

1.2 การบริหารงบประมาณ

แนวคิด

การบริหารงบประมาณของสถานศึกษามุ่งเน้นความเป็นอิสระในการบริหารจัดการ มีความคล่องตัว โปร่งใส ตรวจสอบได้ ยึดหลักการบริหารมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์และบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน ให้มีการจัดหาผลประโยชน์จากทรัพย์สินของสถานศึกษา รวมทั้งจัดหารายได้จากการบริการมาใช้บริหารจัดการเพื่อประโยชน์ทางการศึกษา ส่งผลให้เกิดคุณภาพที่ดีขึ้นต่อผู้เรียน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้สถานศึกษาบริหารงานด้านงบประมาณมีความเป็นอิสระคล่องตัว โปร่งใส ตรวจสอบได้
2. เพื่อให้ได้ผลผลิต ผลลัพธ์เป็นไปตามข้อตกลงในการบริการ
3. เพื่อให้สถานศึกษาสามารถบริหารจัดการทรัพยากรที่ได้อย่างเพียงพอและมีประสิทธิภาพ

ขอบข่าย/ภารกิจ

1. การจัดทำและเสนอของบประมาณ
  - 1.1 การวิเคราะห์และพัฒนานโยบายทางการศึกษา
  - 1.2 การจัดทำแผนกลยุทธ์หรือแผนพัฒนาการศึกษา
  - 1.3 การวิเคราะห์ความเหมาะสมการเสนอของบประมาณ
2. การจัดสรรงบประมาณ
  - 2.1 การจัดสรรงบประมาณในสถานศึกษา
  - 2.2 การเบิกจ่ายและการอนุมัติงบประมาณ
  - 2.3 การโอนเงินงบประมาณ
3. การตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผล รายงานผลการใช้เงินและผลการ

ดำเนินงาน

- 3.1 การตรวจสอบติดตามการใช้เงินและผลการดำเนินงาน
- 3.2 การประเมินผลการใช้เงินและผลการดำเนินงาน
4. การระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา
  - 4.1 การจัดการทรัพยากร
  - 4.2 การระดมทรัพยากร
  - 4.3 การจัดหารายได้และผลประโยชน์
  - 4.4 กองทุนกู้ยืมเพื่อการศึกษา
  - 4.5 กองทุนสวัสดิการ
5. การบริหารการเงิน
  - 5.1 การเบิกเงินจากคลัง
  - 5.2 การรับเงิน
  - 5.3 การเก็บรักษาเงิน
  - 5.4 การจ่ายเงิน
  - 5.5 การนำส่งเงิน
  - 5.6 การกั้นเงินไว้เบิก
6. การบริหารบัญชี
  - 6.1 การบริหารบัญชี
  - 6.2 การจัดทำรายงานทางการเงินและงบการเงิน

6.3 การจัดทำและจัดหาแบบพิมพ์บัญชี ทะเบียนและรายงาน

7. การบริหารพัสดุและสินทรัพย์

7.1 การจัดทำระบบฐานข้อมูลทรัพย์สินของสถานศึกษา

7.2 การจัดหาพัสดุ

7.3 การกำหนดรูปแบบรายการหรือคุณลักษณะเฉพาะและจัดซื้อจัดจ้าง

7.4 การควบคุมดูแล บำรุงรักษาและจำหน่ายพัสดุ

1.3 การบริหารงานบุคคล

แนวคิด

การบริหารงานบุคคลในสถานศึกษา เป็นภารกิจที่สำคัญที่มุ่งส่งเสริมให้สถานศึกษาสามารถปฏิบัติงานเพื่อตอบสนองภารกิจของสถานศึกษา เพื่อดำเนินการด้านการบริหารงานบุคคลให้เกิดความคล่องตัว อีตระภายใต้กฎหมาย ระเบียบ เป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาได้รับการพัฒนา มีความรู้ ความสามารถ มีขวัญกำลังใจ ได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติ มีความมั่นคงและก้าวหน้าในวิชาชีพ ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของผู้เรียนเป็นสำคัญ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้การดำเนินงานด้านการบริหารงานบุคคลถูกต้อง รวดเร็ว เป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล
2. เพื่อส่งเสริมบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถและมีจิตสำนึกในการปฏิบัติภารกิจที่รับผิดชอบให้เกิดผลสำเร็จตามหลักการบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์
3. เพื่อส่งเสริมให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาปฏิบัติงานเต็มตามศักยภาพ โดยยึดมั่นระเบียบวินัย จรรยาบรรณ อย่างมีมาตรฐานแห่งวิชาชีพ
4. เพื่อให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาที่ปฏิบัติงานได้ตามมาตรฐานวิชาชีพได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติ มีความมั่นคงและความก้าวหน้าในวิชาชีพ ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของผู้เรียนเป็นสำคัญ

ขอบข่าย/ภารกิจ

1. การวางแผนอัตรากำลังและกำหนดตำแหน่ง
2. การสรรหาและการบรรจุแต่งตั้ง
3. การเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ
4. วินัยและการสร้างวินัย

5. การออกจากราชการ

1.4 การบริหารทั่วไป

แนวคิด

การบริหารทั่วไปเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดระบบบริหารองค์กร ให้บริการบริหารงานอื่น ๆ บรรลุผลตามมาตรฐาน คุณภาพและเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยมีบทบาทหลักในการประสานส่งเสริมสนับสนุนและการอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ในการให้บริการการศึกษาทุกรูปแบบ มุ่งพัฒนาสถานศึกษาให้ใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีอย่างเหมาะสม ส่งเสริมในการบริหารและการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ตามหลักการบริหารงานที่มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ของงานเป็นหลัก

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้บริการ สนับสนุน ส่งเสริม ประสานงานและอำนวยความสะดวก ให้การปฏิบัติงานของสถานศึกษาเป็นไปด้วยความเรียบร้อย มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล
2. เพื่อประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารและผลงานของสถานศึกษาต่อสาธารณชนซึ่งจะก่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ เจตคติที่ดี เลื่อมใส ศรัทธาและให้การสนับสนุนการจัดการศึกษา

ขอบข่าย/ภารกิจ

1. การดำเนินงานธุรการ
2. งานเลขานุการคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
3. การพัฒนาระบบและเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ
4. การประสานและพัฒนาเครือข่ายการศึกษา
5. การจัดระบบการบริหารและพัฒนาองค์กร
6. งานเทคโนโลยีสารสนเทศ
7. การส่งเสริมสนับสนุนด้านวิชาการ งบประมาณ บุคลากรและบริหารทั่วไป
8. การดูแลอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม
9. การจัดทำสำมะโนผู้เรียน
10. การรับนักเรียน
11. การส่งเสริมและประสานงานการจัดการศึกษาในระบบ นอกระบบ และตามอัธยาศัย
12. การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา

13. การส่งเสริมงานกิจการนักเรียน
14. การประชาสัมพันธ์งานการศึกษา
15. การส่งเสริมสนับสนุนและประสานงานการจัดการศึกษาของบุคคล ชุมชน องค์กร หน่วยงานและสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา
16. งานประสานราชการกับเขตพื้นที่การศึกษาและหน่วยงานอื่น
17. การจัดระบบการควบคุมภายในหน่วยงาน
18. งานบริการสาธารณะ
19. งานที่ไม่ได้ระบุไว้ในงานอื่น

2. การพัฒนาบุคลากรในสถานศึกษา

การพัฒนาบุคลากรทั้งในหน่วยงานของรัฐและหน่วยงานของรัฐวิสาหกิจ ทั้งที่บรรจุใหม่และบุคลากรเก่า หน่วยงานจะต้องมีการพัฒนาบุคลากร เพราะเมื่อได้เลือกสรรผู้ที่มีความรู้ความสามารถเข้าทำงานแล้ว เมื่อเวลาผ่านไปบรรดาความรู้ต่างๆ ก็ลดน้อยลงไป ประกอบกับวิทยาการต่าง ๆ เจริญขึ้น รวมทั้งเทคนิคหรือเทคโนโลยีต่าง ๆ ได้เปลี่ยนไป จึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาบุคลากร เพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานเป็นผู้มีความรู้ความสามารถเหมาะสมกับเหตุการณ์ในปัจจุบันและตำแหน่งหน้าที่ปฏิบัติอยู่ก็จะได้เพิ่มประสิทธิภาพให้แก่หน่วยงานมากยิ่งขึ้นตามลำดับ

1. ความหมายของการพัฒนาบุคลากร

การพัฒนาบุคลากร หมายถึง กรรมวิธีต่างๆ ที่มุ่งจะเพิ่มพูนความรู้ความชำนาญ และประสบการณ์เพื่อให้ทุกคนในหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่งสามารถปฏิบัติหน้าที่ที่อยู่ในความรับผิดชอบได้ดียิ่งขึ้น (สมพงษ์ เกษมสิน. 2518 : 531)

การพัฒนาบุคลากร หมายถึง กระบวนการเพิ่มพูนความรู้ ความชำนาญและความสามารถของบุคคล (ภิญโญ สาธร. 2526 : 179)

การพัฒนาบุคลากร หมายถึง งานที่เกี่ยวข้องกับการเพิ่มพูนความรู้ความสามารถของบุคลากรขณะปฏิบัติงานในหน่วยงาน โดยมีวัตถุประสงค์ที่สำคัญ 2 ประการคือ เพื่อให้มีความรู้ความสามารถกับงานที่เหมาะสม และเพื่อให้บุคลากรนั้นๆ มีความสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2535 : 70)

การพัฒนาบุคลากร หมายถึง การที่หน่วยงานได้ดำเนินการให้บุคลากรในหน่วยงานได้มีความรู้ความสามารถเหมาะสมกับงานที่รับผิดชอบปฏิบัติงาน หรือปฏิบัติงาน เพื่อให้มีความสามารถสูงขึ้น ซึ่งการพัฒนาบุคลากรนั้น มีวัตถุประสงค์ 2 อย่าง คือ เพื่อให้บุคลากรได้มีความสามารถเหมาะสมกับงานที่ปฏิบัติ และเพื่อเพิ่มพูนความสามารถในการปฏิบัติงานให้สูงขึ้น เพื่อจะได้ปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพ และพัฒนาความรู้ ความชำนาญ หรือทักษะคิดอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายๆ อย่างก็ได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับปัญหาและความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาบุคลากรในหน่วยงาน

2. ความสำคัญของการพัฒนาบุคลากร

ในองค์กรหรือหน่วยงานต่าง ๆ ได้คิดที่จะพัฒนาบุคลากรภายในหน่วยงานเป็นอย่างมาก และก็มีหน่วยงานที่มีการจัดดำเนินการเกี่ยวกับการพัฒนาบุคลากรอย่างแพร่หลายจะเห็นได้จากมีหน่วยงานที่รับผิดชอบงานด้านพัฒนาบุคลากรอย่างมากมาย ไม่ว่าแต่จะให้ความรู้ความสามารถและทักษะในการทำงานให้ดีขึ้นเท่านั้น ยังส่งผลให้ผลงานสูงและเป็นประโยชน์ต่อบุคลากรในการเลื่อนตำแหน่งอีกด้วย สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้ให้ความสำคัญในการพัฒนาบุคลากรด้วยเหตุผลดังนี้

1. บุคลากรที่มาปฏิบัติงานใหม่ แม้จะได้รับการศึกษาจากสถานศึกษาต่าง ๆ มาแล้วก็ตาม เมื่อเข้ามาทำงานใหม่ก็ยังไม่สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพเต็มที่ เนื่องจากบุคลากรเหล่านั้นยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน

2. เนื่องจากการปฏิบัติงานในหน่วยงานต่าง ๆ นั้น จะมีงานลักษณะแตกต่างกันมากมาย รวมทั้งระบบวิธีการทำงานจะแตกต่างกันไปในแต่ละหน่วยงานด้วย ดังนั้นก่อนที่บุคคลจะปฏิบัติงานจำเป็นต้องมีการพัฒนาบุคลากรเหล่านั้นให้มีความสามารถเหมาะสมกับงานที่ปฏิบัติ

3. แม้ว่าบุคคลได้ปฏิบัติหน้าที่นั้น ๆ มาเป็นเวลานานจนถือว่าเป็นผู้มีประสบการณ์แล้วก็ตาม แต่เมื่อนาน ๆ เข้าจะมีการเปลี่ยนแปลงนโยบาย แผนการปฏิบัติงาน มาตรฐานการทำงานรวมทั้งระบบวิธีการทำงานต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในปัจจุบันนี้วิชาการและเทคโนโลยี ได้เจริญไปอย่างรวดเร็ว ทำให้บุคคลผู้ปฏิบัติงานอาจปรับตัวไม่ทัน จึงมีความจำเป็นที่หน่วยงานจะต้องดำเนินการพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความเข้าใจ

4. โดยปกติกรณีที่บุคคลได้เลื่อนตำแหน่ง โดยได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งผู้บริหารใหม่ ๆ บุคคลเหล่านั้นมักจะมีปัญหา เนื่องจากไม่มีความรู้หรือประสบการณ์ในการบริหารมาก่อน จะต้องมีการพัฒนาบุคลากรโดยการจัดประชุมสัมมนา เป็นต้น

5. แม้บุคคลจะมีความสามารถในการทำงานอยู่แล้วก็ตาม เนื่องจากปัจจุบันนี้ในโลกแห่งการแข่งขันและโลกแห่งประสิทธิภาพการบริหาร ดังนั้นจะต้องมีการพัฒนาบุคลากรในหน่วยงานอย่างต่อเนื่อง ทั้งพัฒนาบุคลากรในลักษณะเฉพาะตัวและพัฒนาทีมงาน (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2531 : 151- 155)

สรุป การพัฒนาบุคลากรมีความสำคัญมาก เพราะจะทำให้บุคคลในหน่วยงานได้มีความสามารถที่จะปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพตามที่หน่วยงานต้องการได้ เนื่องจากบุคคลได้รับการบรรจุมาแล้ว ยังไม่สามารถหรือยังไม่มีความรู้ความสามารถเข้าใจ รวมทั้งความชำนาญเพียงพอที่จะปฏิบัติงานให้ได้ผลสูงสุดตามที่หน่วยงานต้องการได้ จึงจำเป็นต้องพัฒนาให้มีความสามารถเหมาะสมก่อน ก็จำเป็นจะต้องพัฒนาให้มีประสิทธิภาพสูงยิ่งขึ้นไป เสมอโดยการพัฒนาบุคลากรให้มีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานให้สูงขึ้น

3. กระบวนการพัฒนาบุคลากร

การพัฒนาบุคลากรนั้น โดยแท้จริงแล้วมีเป้าหมายที่จะเพิ่มพูนและปรับปรุงคุณภาพของผู้ปฏิบัติงานให้เกิดประสิทธิภาพอย่างเต็มที่ เพื่อผลงานของหน่วยงาน เพื่อสนองตอบความต้องการ ที่จะก้าวหน้าของผู้ปฏิบัติงาน จึงเป็นหน้าที่โดยตรงของผู้บริหารที่จะต้องพยายามหาทางให้ผู้ปฏิบัติงานได้เจริญก้าวหน้าในสายงานตามความสามารถของผู้ปฏิบัติงานเอง ในกระบวนการพัฒนาบุคลากรนั้น จะต้องมีการกำหนดกระบวนการพัฒนาไว้ดังนี้

1. ศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา ที่หน่วยงานจะต้องแก้ไข โดยวิธีการพัฒนาบุคลากร
2. การวางแผนการพัฒนาบุคลากร
3. การดำเนินการพัฒนาบุคลากร
4. การติดตามและประเมินผลการพัฒนาบุคลากร
4. การหาความจำเป็นในการพัฒนาบุคลากรหรือหาปัญหาที่ต้องแก้ไข โดยวิธีการพัฒนาบุคลากร

การหาความจำเป็นในการพัฒนาบุคลากรหรือหาปัญหาที่ต้องการแก้ไขวิธีการพัฒนาบุคคลว่าหมายถึงการพิจารณาว่ามีความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาบุคคลหรือไม่ โดยศึกษาหาความจำเป็นการพัฒนาบุคลากรซึ่งอาจจะมีหลายวิธี คือ

1. ศึกษาจากผลผลิตของหน่วยงาน ในกรณีที่ผลผลิตต่ำ ทางหนึ่งที่จะต้องพิจารณาคือ บุคคลด้อยความสามารถ ในกรณีที่ผลผลิตต่ำก็ต้องพิจารณาว่ามีสาเหตุมาจากความด้อยความสามารถของผู้ปฏิบัติงานหรือไม่ และถ้าหากด้อยความสามารถแล้ว ก็จะต้องพิจารณาคือว่าด้อยความสามารถด้วยเหตุใด เพื่อที่จะได้นำมากำหนดเป็นความต้องการในการพัฒนาบุคคล

2. ศึกษาจากผลการปฏิบัติงานของบุคคลผู้ปฏิบัติงานว่า สามารถปฏิบัติงานได้ตามเป้าหมายหรือไม่ หากปฏิบัติงานได้ผลงานต่ำกว่าเป้าหมายก็ต้องพิจารณาต่อไปว่าเพราะเหตุด้วยความสามารถหรือไม่ เพื่อจะได้พิจารณาว่าจะสมควรพัฒนาบุคคลหรือไม่ โดยวิธีใด

3. ศึกษาจากนโยบาย วิธีการปฏิบัติงาน แผนงาน และเป้าหมายของงาน ที่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม ว่าสมควรจะต้องพัฒนาบุคคลโดยวิธีใด จึงจะให้บุคคลสามารถปฏิบัติงานได้ผลตามเป้าหมายที่ต้องการได้ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษา แห่งชาติ. 2531 : 157)

สรุป การหาความจำเป็นในการพัฒนาบุคคล หรือหาปัญหาที่ต้องแก้โดยวิธีการพัฒนาบุคคลมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องกำหนดให้ชัดเจน เพราะจะทำให้ทราบถึงปัญหาที่เกิดขึ้น ทิศทางและเป้าหมายที่ต้องการในการพัฒนาบุคลากร ตลอดจนทำให้บุคลากรได้ทราบและมีความเข้าใจให้ตรงกันว่าหน่วยงานจะพัฒนาอะไร พัฒนาใคร และพัฒนาอย่างไร เมื่อใด โดยส่วนมากแล้วหน่วยงานขนาดเล็กจะมองข้ามในส่วนนี้จึงทำให้เกิดข้อบกพร่องได้ เมื่อสิ่งเล็ก ๆ น้อย ๆ หลาย ๆ อย่าง ๆ ได้รับพัฒนาโดยรอบขอบแล้ว จะส่งผลให้เกิดการพัฒนาขึ้น โดยส่วนรวมมากที่สุด

5. การวางแผนในการพัฒนาบุคคล

เรื่องที่จะต้องคิดในการวางแผนเพื่อพัฒนาบุคลากรตามความต้องการหรือตามขอบเขตนโยบายของหน่วยงานนั้น ๆ หลายประการเราจะจัดโปรแกรมอะไร ด้วยวิธีการอย่างไรภายในขอบเขตแค่ไหน และควรจะจัดลำดับความสำคัญก่อนหลังอย่างไร เรื่องอะไรอยู่ในการวางแผนระยะยาว และเรื่องอะไรที่จะต้องรีบดำเนินการจัดทำ การจัดสรรงบประมาณ การปฏิบัติกำหนดตัวบุคคลที่จะรับผิดชอบงานดังนี้

1. การกำหนดนโยบายที่แน่ชัดจะใช้วิธีการใดที่จะส่งเสริมการพัฒนาตัวบุคลากรความก้าวหน้าที่จะตามมาจากการอบรมหรือการพัฒนา

2. การจัดสรรงบประมาณและการสนับสนุนทางการเงิน

3. การกำหนดแผนการพัฒนาในขั้นนี้อาจมีปัญหาดังต่าง ๆ ที่ต้องคำนึง เช่น จะจัดโปรแกรมอย่างไรจึงจะเหมาะสมและได้สัดส่วน

วิธีการที่จะประเมินผลการฝึกอบรมที่จะให้มีขึ้น ต้องคิดวิธีการไว้ล่วงหน้า (พนัส หันนาคินทร์. 2526 : 134)

สรุป การวางแผนพัฒนาบุคลากรเป็นเรื่องที่ผู้บริหารหรือหัวหน้าหน่วยงานจะต้องดำเนินการก่อน เพื่อให้เป็นการเตรียมการล่วงหน้าว่าจะทำอะไร ที่ไหน เมื่อไร ทำอย่างไร และให้ใครเป็นผู้ทำปฏิบัติเช่นเดียวกันกับการวางแผนโครงการต่าง ๆ เนื่องจากบุคลากรมีหลายระดับตำแหน่งหน้าที่การงาน จะต้องพิจารณาให้ทุกตำแหน่งได้รับการพัฒนาให้เท่าเทียมกันและอย่างต่อเนื่อง กฎระเบียบต่าง ๆ ที่ใช้ในเรื่องที่จะต้องยึดเป็นหลักและด้วยความเป็นธรรม ผู้บริหารจะต้องมีความเป็นกลางในการปฏิบัติที่จะได้ไม่เกิดปัญหาตามมาตลอดจนแผนทั้งหลายต้องเกิดจากความร่วมมือความคิดเห็นจากสมาชิก ไม่เป็นความคิดเห็นจากคนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งหรือผู้บริหารเพียงคนเดียว

6. การดำเนินการพัฒนาบุคลากร

การจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาบุคลากร ทุกกระบวนการความรู้การเปลี่ยนแปลงปรับปรุง โดยใช้เทคนิค เทคโนโลยีใหม่ ๆ กิจกรรมพัฒนาบุคลากรมีมากมาย หน่วยงานจะต้องนำมาปรับใช้ตามความเหมาะสมและสถานการณ์ที่เป็นอยู่โดยคำนึงถึงส่วนประกอบต่าง ๆ (นิพนธ์ อรรถอำนวย. 2534 : 22) ได้ให้คำแนะนำเกี่ยวกับกิจกรรมการพัฒนาบุคลากรพอจะสรุปได้ดังนี้

6.1 การปฐมนิเทศ

6.2 การสอน

6.3 การมอบอำนาจให้ปฏิบัติงาน ให้รู้จักรับผิดชอบงาน

6.4 การสับเปลี่ยนโยกย้ายหน้าที่

6.5 การหาพี่เลี้ยงช่วยสอนงาน

6.6 การทำหน้าที่ผู้ช่วยงาน

6.7 การให้รักษาการแทน

6.8 การไปสังเกตการณ์ในบางโอกาส

6.9 การไปศึกษาดูงาน

6.10 การประชุมสัมมนาและฝึกอบรม

6.11 การเข้าประชุมเรื่องที่เกี่ยวข้องกับงาน

- 6.12 จัดเอกสารทางวิชาการให้เพียงพอ
- 6.13 จัดให้มีคู่มือปฏิบัติงาน
- 6.14 ให้มีการศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง
- 6.15 ให้ทำการทดลองวิจัย
- 6.16 ให้มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมของชุมชน
- 6.17 ให้มีการปรีกษางานก่อนเข้าทำงาน
- 6.18 ให้มีการนิเทศโดยหัวหน้างาน

3. การอ่าน

3.1. ความหมายการอ่าน

การอ่านเป็นการสื่อความหมายที่สำคัญประการหนึ่งสำหรับชีวิตมนุษย์และเป็นสิ่งจำเป็นต่อการดำรงชีวิตในสังคมช่วยให้ผู้อ่านมีความรู้ ความคิด ความเข้าใจที่ถูกต้อง และเพิ่มพูนประสบการณ์ให้กับผู้อ่าน นักเรียนนักศึกษาได้ทำการค้นคว้าเรื่องการอ่านในรูปแบบต่างๆ และได้อธิบายเกี่ยวกับความหมายการอ่าน ไว้หลายทัศนะ ดังนี้

ศรีรัตน์ เจริญจันทร์ (2541 : 2) กล่าวว่า การอ่านเป็นการแปลความหมายจากตัวอักษรออกมาเป็นความคิด หัวใจของการอ่าน คือ การเข้าใจความหมายของคำ

แอร์โรว์สมิท (เกสสุรางค์ สักกะบุชา. 2540 : 21 ; อ้างอิงมาจาก Arrow Smith. 1972 : 84) กล่าวว่า การอ่าน คือ ความคิด ความรู้สึกหรือภาพทางจิต ที่เกิดขึ้นในสมองด้วยการเข้าใจถ้อยคำที่เขียนหรือพิมพ์ขึ้นมา ความเข้าใจในการอ่านที่สมบูรณ์จะเกิดขึ้นเมื่อมีความคิด ความรู้สึกหรือภาพทางจิตของผู้อ่านตรงกับความรู้สึกรู้สึกของผู้เขียนออกมาเป็นถ้อยคำ

แฮร์ริสและสมิท (เกสสุรางค์ สักกะบุชา. 2540 : 21 ; อ้างอิงมาจาก Harris and Smith. 1980 : 14) ให้ความเห็นว่า การอ่านเป็นรูปแบบการสื่อความหมายเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดและความรู้ระหว่าง ผู้เขียนกับผู้อ่าน ผู้เขียนจะแสดงความคิดเห็นของตนเป็นภาษาเขียน มีลักษณะแตกต่างกันไปผู้อ่านต้องพยายามทำความเข้าใจความหมายของข้อความที่อ่านความสามารถในการรับรู้ความหมายของสิ่งที่อ่านซึ่งขึ้นอยู่กับประสบการณ์ของผู้อ่านด้วย

จากการให้ความหมายการอ่าน สรุปได้ว่า การอ่านเป็นกระบวนการแปลความหมายของตัวอักษรหรือสัญลักษณ์ที่มีการจดบันทึกไว้ออกมาเป็นถ้อยคำหรือความคิด

3.2 ทฤษฎีการอ่าน

สุมิตรา อังวัฒนกุล (2527 : 108-115) ได้ประมวลทฤษฎีเกี่ยวกับการอ่านไว้ 4 กลุ่ม ดังนี้

3.2.1 แบบจำลองการอ่านที่เน้นทักษะ (Skill model) ทฤษฎีนี้เน้นทักษะที่ประกอบด้วยความรู้คำ ความหมาย การเข้าใจสิ่งที่อ่าน การประเมิน และการผสมผสานความรู้เดิม กับความรู้ใหม่

3.2.2 แบบจำลองที่เน้นกระบวนการรับสาร (Information processing model) ทฤษฎีนี้ให้ความสำคัญกับช่องทางการสื่อสาร ความสามารถของช่องทางอันจำกัด เสี่ยงรบกวนสารและการเข้าใจความ ทฤษฎีนี้จึงให้ความสำคัญเป็นอย่างมากกับสื่อและองค์ประกอบทางร่างกายมนุษย์ว่าเป็นส่วนสำคัญในกระบวนการอ่าน

3.2.3 แบบจำลองการอ่านตามทฤษฎีทางจิตวิทยา (Psychological model) ทฤษฎีการอ่านในกลุ่มนี้ แยกออกเป็น 3 กลุ่มย่อย คือ

1) แบบจำลองการอ่านที่เน้นพฤติกรรม นักการศึกษาที่มีแนวคิดด้านนี้ เช่น สกินเนอร์ (Skinner) สแตต (Stat) กาเย (Gange) เป็นต้น ลักษณะที่สำคัญของทฤษฎีในกลุ่มนี้ คือ ใช้วิธีเสริมแรงในการหลอมรวมพฤติกรรมกรรมการอ่านที่สังเกตได้

2) แบบจำลองที่เน้นความรู้ ความเข้าใจ (Cognitive model) ทฤษฎีนี้ไม่แตกต่างไปจากทฤษฎีที่เน้นพฤติกรรม กล่าวคือ ทั้ง 2 กลุ่มนี้ เห็นว่า การแยกแยะ การสรุปและการถ่ายโอนเป็นส่วนประกอบในการเรียนรู้และการจำเรื่องราวที่เป็นเนื้อหาหลัก

3) แบบจำลองการอ่านที่เน้นพัฒนาการ (Developmental model) ผู้คิดค้น คือ เพียเจต์ (1970) ซึ่งมีแนวคิดว่าการเรียนรู้เกิดขึ้นตั้งแต่วัยที่ต้องพึ่งผู้อื่นและจะพัฒนาไปตามวัยที่เจริญขึ้น สิ่งสำคัญที่สุดของช่วงอายุ คือ การเรียนรู้ความสามารถหรือทักษะเฉพาะ อย่างในแต่ละช่วงอายุ ถ้าประสบการณ์ในการเรียนรู้ที่เหมาะสมไม่ได้เกิดในช่วงพัฒนาการเฉพาะนั้นแล้ว การเรียนรู้จะบกพร่องไป

3.2.4 แบบจำลองการอ่านตามความคิดทางภาษาศาสตร์ (Linguistic model) การอ่านตามทฤษฎีในกลุ่มนี้ จำแนกออกเป็น 3 ประเภท

- 1) แบบจำลองการอ่านในระยะแรก
- 2) แบบจำลองการอ่านที่เป็นไวยากรณ์ปริวรรต
- 3) แบบจำลองการอ่านที่เน้นจิตภาษาศาสตร์

จากการศึกษาทฤษฎีต่าง ๆ มีแนวคิดที่หลากหลายแตกต่างกัน แต่ทฤษฎีที่นำมาเป็นแนวทางการวิจัย คือ แบบจำลอง การอ่านที่เน้นพัฒนาการ (Developmental Model) ซึ่งให้ความสำคัญกับพัฒนาการมนุษย์ ตั้งแต่แรกเกิด และแบ่งออกเป็นช่วง ๆ โดยตั้งแต่ช่วงอายุ 12 ปี ขึ้นไป เป็นช่วงอายุที่เกิดพัฒนาการเกี่ยวกับ สิ่งที่มีแบบแผน การเรียนรู้ และ

ทักษะเฉพาะ นับว่าเป็นช่วงอายุที่เหมาะสมในการสร้างเครื่องมือวัดลักษณะนิสัยรักการอ่าน ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 เพื่อใช้เสริมสร้างหรือพัฒนาลักษณะนิสัยรักการอ่านตาม พัฒนาการของนักเรียนต่อไป

3.3 ความสำคัญของการอ่าน

การอ่านมีความจำเป็นอย่างยิ่งต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ ทำให้เป็นผู้รอบรู้และ ทันทต่อเหตุการณ์ ช่วยพัฒนาสติปัญญาของผู้อ่าน ตลอดจนเกิดความสุขสนุกสนานเพลิดเพลิน ดังที่วีจิตรา แสงพลสิทธิ์ (2522 : 134) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการอ่านว่า การอ่านเป็น เครื่องมือแสวงหาความรู้ ส่งเสริมความคิด ความฉลาดรอบรู้และเป็นกิจกรรมที่ช่วยให้เกิด ความเพลิดเพลินในเวลาว่าง

ฉวีวรรณ อุหาภินันท์ (2542 : 11) กล่าวได้ว่า การอ่านมีความสำคัญต่อชีวิต มนุษย์ตั้งแต่เกิดจนโต และจนกระทั่งถึงวัยชรา การอ่านทำให้รู้ข่าวสารต่าง ๆ ทั่วโลก ซึ่ง ปัจจุบันเป็นโลกของข้อมูลข่าวสาร ทำให้ผู้อ่านมีความสุข ความหวัง และมีความอยากรู้อยาก เห็นอันเป็นความต้องการของมนุษย์ทุกคน การอ่านมีประโยชน์ในการพัฒนาตนเอง คือ พัฒนาการศึกษา พัฒนาอาชีพและพัฒนาคุณภาพชีวิต ทำให้เป็นคนทันสมัย ทันทต่อเหตุการณ์ และสนองความอยากรู้อยากเห็นนอกจากนั้นการที่จะพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้าได้ ต้องอาศัยประชาชนที่มีความรู้ ความสามารถซึ่งความรู้ต่าง ๆ ได้มาจากการอ่านนั่นเอง

กานต์มณี สักดิ์เจริญ (2543 : 83) กล่าวไว้ว่า การอ่านเป็นการรับรู้เรื่องราว ที่ผู้เขียนต้องการสื่อสารถึงผู้อ่าน การอ่านเป็นสิ่งสำคัญสิ่งหนึ่งในการดำเนินชีวิตของมนุษย์ เพราะการอ่านจะช่วยสร้างความสำเร็จในชีวิต ผู้ใดมีความสามารถอ่านหนังสือได้เป็นพิเศษ ผู้นั้นมักจะมีความสำเร็จในชีวิต ปัจจุบันเป็นยุคข้อมูลข่าวสารการอ่านถือเป็นปัจจัยสำคัญที่จะ ทำให้เราเข้าถึงข้อมูลได้เร็วขึ้น การสื่อสารในชีวิตประจำวันต้องอาศัยการอ่านเพื่อความเข้าใจ ดังนั้นการอ่านจึงมีบทบาทสำคัญในชีวิตประจำวันของเรา

สรุปได้ว่า การอ่านหนังสือมีความสำคัญและให้ประโยชน์มากมายแก่มนุษย์เรา การอ่านจะทำให้เกิดความรู้ ความคิด ความเฉลียวฉลาด ความสนุกเพลิดเพลิน และรู้จักศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง เพื่อเพิ่มพูนสติปัญญาให้กว้างไกล

3.4 จุดมุ่งหมายในการอ่าน

บุคคลย่อมมีจุดมุ่งหมายของการอ่านแตกต่างกันไป ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความสนใจ หรือประโยชน์ที่ต้องการได้รับจุดมุ่งหมายของการอ่านมีผู้รู้ได้กล่าวไว้ดังนี้

การอ่านแต่ละครั้งจะมีจุดมุ่งหมายในการอ่านแตกต่างกันออกไปถ้ามีผู้อ่าน

ตั้งจุดมุ่งหมายในการอ่านแต่ละครั้งไว้ จะช่วยให้การอ่านมีประสิทธิภาพสูง และได้ทิศทางในการอ่านชัดเจน

ประกาศรี สี่ห้าไฟ (2524 : 33) ได้กล่าวว่า ความมุ่งหมายของการอ่านมีหลายประการ คือ

1. อ่านเพื่อความเพลิดเพลิน
2. อ่านเพื่อให้ได้เนื้อหา
3. เพื่อเข้าใจตนเองและผู้อื่น
4. เพื่อสร้างจินตนาการ
5. ปลูกใจให้กล้าหาญต่อผู้ชีวิตต่อไปตามเรื่องที่อ่าน
6. อ่านเพื่อวิจารณ์หรือปฏิบัติศัสน์หนังสือ

เสาวลักษณ์ รัตนวิษฐ์ (2531 : 86) การอ่านโดยทั่วไปมีจุดมุ่งหมายหลัก 3 ประการ คือ

1. อ่านเพื่อบันเทิง ได้แก่ นิทาน นิยาย
2. อ่านเพื่อรู้วิธีการ (เพื่อทำเป็น) ได้แก่ ตำราอาหาร ฆลากยา คู่มือ

การใช้สิ่งต่าง ๆ

3. อ่านเพื่อค้นคว้า ได้แก่ เรื่องราวสารคดีทั่วไป

สุขุม เฉลยทรัพย์ (2530 : 9-20) ได้แจกแจงจุดมุ่งหมายในการอ่านไว้ดังนี้

1. อ่านเพื่อศึกษาหาความรู้
2. อ่านเพื่อสนองความอยากรู้อยากเห็น
3. อ่านเพื่อต้องการทราบข้อมูลข่าวสารที่แท้จริง
4. อ่านเพื่อศึกษาค้นคว้า
5. อ่านเพื่อความสนุกสนาน
6. อ่านเพื่อให้ก้าวหน้าในอาชีพ

ทัศนีย์ สุขเมธิ (2533 : 151-152) ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการอ่านไว้ดังนี้

1. เพื่อให้นักเรียนอ่านออกเสียงได้ถูกต้องตามอักขรวิธีและตามความนิยม
2. เพื่อให้นักเรียนอ่านในใจและจับใจความสำคัญของเรื่องราวต่าง ๆ ที่อ่าน

ได้

3. เพื่อให้อ่านได้รวดเร็วและเข้าใจเนื้อความที่อ่าน
4. ให้รู้จักอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ตัดสินข้อความที่อ่านได้ สิ่งใด

เป็นใจความสิ่งใดเป็นบทความ

5. สามารถแยกข้อเท็จจริงกับความคิดเห็นออกจากกันได้

6. ชาวซึ่งและรัฐสไพเราะของข้อความที่อ่านและเกิดความเพลิดเพลินในการอ่าน

7. เมื่อได้อ่านข้อความใด ๆ แล้วไม่ว่าจะเป็นร้อยกรองหรือร้อยแก้ว นักเรียนได้รับการฝึกฝนให้เกิดจินตนาการ และสามารถถ่ายทอดจินตนาการนั้น ๆ ออกมาเป็นภาษาพูด ภาษาเขียนหรือวาดภาพได้

8. เพื่อส่งเสริมให้รักการอ่านหนังสือประเภทต่าง ๆ และใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์จากการอ่าน

9. เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนได้ใช้การเป็นเครื่องค้นคว้าความรู้ด้วยตนเองเพื่อช่วยให้เป็นผู้ที่มีความรู้กว้างขวางยิ่งขึ้น

10. เพื่อให้นักเรียนสามารถประเมินการอ่านของตนเองและผู้อื่นสามารถปรับปรุงการอ่านของตนเองได้ดียิ่งขึ้น

ศรียรัตน์ เจริญกลิ่นจันทร์ (2541 : 8) ได้กล่าวว่า การอ่านโดยทั่วไปมีจุดมุ่งหมายดังนี้

1. อ่านเพื่อความรู้คนเราต้องการให้ความรู้ของตนเองออกมายกขยายขอบเขตออกไปจากที่มีอยู่เดิมรู้เรื่องหนึ่งแล้วก็ยังอยากรู้เรื่องอื่น ๆ ต่อ ๆ ไป ต้องการรับรู้ในสิ่งที่ปัญหาไม่เข้าใจ เพื่อให้เข้าใจคนอื่น และเข้าใจตนเองเพื่อให้รู้ทันต่อความก้าวหน้าทางวิทยาการต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ความเป็นไปในโลกซึ่งมีความเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา และในทางกลับกันคนเราต้องการรู้สิ่งที่เกิดขึ้นแล้วในอดีตเพื่อจะได้เข้าใจและรู้จักตนเองดียิ่งขึ้น ความรู้ของคนเรานั้นให้เท่าไรก็ไม่รู้จักพอ มีความหิวกระหายในการแสวงหาความรู้ตลอดเวลา ป้อนเท่าไรก็ไม่รู้จักอิ่มหรือถมเท่าไรก็ไม่รู้จักเต็ม

2. อ่านเพื่อให้เกิดความคิด การอ่านเรื่องราวต่าง ๆ ที่ผู้เขียนขึ้นเพื่อแสดงความคิดเห็น หรือเสนอผลของการค้นคว้าทดลองผลการวิจัยต่าง ๆ จะช่วยให้ความคิดเห็นของผู้อ่านกว้างขวางขึ้น บางครั้งนำแนวความคิดหรือผลการวิจัยเหล่านั้นมาสร้างฐานะของตนได้รู้จักพิจารณาหาเหตุผลในเรื่องนี้ เป็นการปลูกฝังนิสัยการรับฟังความคิดเห็นของผู้อ่านอีกด้วย

3. เพื่อความเพลิดเพลิน หรือเพื่อความบันเทิง ปัญหาต่าง ๆ และสภาพแวดล้อม

มีอิทธิพลต่อจิตใจ อารมณ์ และร่างกายมนุษย์เป็นอันมาก บางครั้งก่อให้เกิดความเบื่อหน่าย การอ่านหนังสือหรือสิ่งพิมพ์อื่น ๆ ที่มีเนื้อหาไม่เป็นวิชาการมากนัก เช่น นวนิยาย เรื่องสั้น วรรณคดีบางเรื่อง หัสดคดี แม้สารคดีบางชนิดจะช่วยให้เกิดความเพลิดเพลิน คลายความเครียดได้ไม่เบื่อหน่าย

4. อ่านเพื่อ ความจรรโลงใจ ในบางครั้งชีวิตของคนเราพบปัญหาและความไม่สมหวัง ทำให้เกิดความท้อแท้ ไม่มีกำลังใจ ไม่มีความมุ่งมั่นในชีวิตอยู่ไปวันหนึ่ง ๆ หากได้อ่านหนังสือสิ่งพิมพ์เกี่ยวกับชีวประวัติบุคคลสำคัญที่ต้องฝ่าฟันอุปสรรคในชีวิต จนกระทั่งประสบผลสำเร็จในที่สุด ทำให้ผู้ที่หมดหวังในชีวิตมีกำลังใจดีขึ้น สร้างความหวังใหม่ได้ต่อไป มองโลกในแง่ดีขึ้นหรือสิ่งพิมพ์ที่มีเรื่องเกี่ยวกับกับความจริงที่เกี่ยวกับชีวิต และดำเนินชีวิตในโลกจะช่วยให้ผู้อื่นพัฒนาหรือปรับปรุงตนเองเพื่อความเป็นพลเมืองดี มีจิตใจที่ดี

5. อ่านเพื่อสนองความต้องการอื่น ๆ มนุษย์เรามีความต้องการตามธรรมชาติ ดังนี้คือ ต้องการความมั่นคงในชีวิต ต้องการการยอมรับเป็นส่วนหนึ่งของสังคม ต้องการมีหน้าตา ได้รับความนับถือในสังคม ต้องการความสำเร็จในชีวิต ในความเป็นจริงแล้วมนุษย์ อาจจะไม่สมปรารถนาทุกประการเสมอไป การอ่านจะชดเชยได้ เพราะมีหนังสือและสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ที่มีเรื่องราวเนื้อหาการสร้างฐานทางเศรษฐกิจ การสร้างฐานะทางความรู้ วิธีการปรับตัวให้เข้ากับผู้อื่น การอ่านหนังสือเพื่อวัตถุประสงค์นี้เป็นประโยชน์กว่าไปชดเชยวิธีอื่น

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า จุดมุ่งหมายที่สำคัญของการอ่าน คือ เพื่อเพิ่มพูนความรู้ ความคิด และความเพลิดเพลิน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความมุ่งหมายและความสนใจของผู้อ่านเพื่อนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในชีวิตประจำวัน

3.5 ความสนใจและความต้องการในการอ่าน

ความสนใจและความต้องการในการอ่านของผู้อ่านแต่ละวัยย่อมมีความแตกต่างกันเนื่องจากสาเหตุหลายประการ ได้แก่ สติปัญญา อายุ เพศ ความถนัดตามธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมทางบ้าน โรงเรียน เพื่อน และชุมชน

ฉวีลักษณ์ บุญกาญจน (2525 : 53-54) ได้กล่าวถึง ความสนใจในการอ่านของเด็กไว้ว่า เด็กชาย 9-11 ปี ชอบในเรื่องเกี่ยวกับสิ่งต่อไปนี้ ผจญภัย ตื่นเต้นลึกลับ เรื่องจริง เรื่องพิศวง ชีวิตเด็ก ธรรมชาติ และชีวิตของสัตว์ ความมีน้ำใจเป็นนักกีฬา ความกล้าหาญ การกีฬา เครื่องบิน ประดิษฐ์กรรมต่างๆ เด็กชาย 12-13 ปี จะเพิ่มความสนใจในประวัติศาสตร์ ชีวประวัติและหนังสือเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมธรรมชาติและสังคม

เด็กหญิงชอบนวนิยายซาบซึ้งใจมากกว่าเด็กชายทั้งเด็กหญิงและเด็กชายชอบอ่านเรื่องที่เขียนให้ชัดไปจากความเป็นจริง และเรื่องที่เป็นไปไม่ได้เรื่องตลกและเรื่องที่เกี่ยวข้องงานอดิเรก เด็กชาย 14 ปี ความสนใจเริ่มพุ่งสูงไปในแนวใดแนวหนึ่งโดยเฉพาะระยะนี้อาจจะอ่านหนังสือน้อยลง แต่ชอบอ่านนิตยสารมากขึ้น เด็กชายชอบอ่านชีวประวัติ ประวัติศาสตร์ การเดินทาง เครื่องยนต์กลไกต่าง ๆ ชอบหนังสือที่มีแผนผังแบบแปลน บางคนอาจจะเริ่มอ่านหนังสือรัก ๆ ใคร่ ๆ บ้าง แต่เรื่องนั้นจะต้องรวดเร็วทันใจ เด็กหญิงชอบหนังสือสำหรับผู้ใหญ่มากขึ้นชอบเรื่องรักใคร่ที่สะเทือนอารมณ์ มักคิดใจเรื่องราวที่แต่งเกินความจริงง่าย ๆ เด็กอายุ 15 ปี ตอนนี้มีความทุ่มเทในการอ่านผ่านไปบ้างแล้ว แต่ละคนเริ่มอ่านหนังสือตามความต้องการของโรงเรียนและสังคมของตน ยังคงชอบการอ่านอยู่ แต่ไม่ทุ่มเทไปในทางใดทางหนึ่งเหมือนแต่ก่อน เด็กชายมักชอบเรื่องเกี่ยวกับงานอดิเรกและการทดลอง เด็กหญิงยังคงชอบนวนิยาย เด็กอายุ 16-17 ปี เริ่มสนใจชีวิตอย่างผู้ใหญ่ สนใจเกี่ยวกับเรื่องโลกของสังคมและปัญหาส่วนตัวต่าง ๆ

ฉวีวรรณ กุหาภินันท์ (2542 : 47-54) ได้กล่าวถึงความสนใจและความต้องการในการอ่านของเด็ก สรุปได้ดังนี้

เด็กชายวัย 8-12 ปี (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3-4) เด็กวัยนี้จะเข้าใจคำเปรียบเทียบ สนใจเรื่องเป็นจริงมากขึ้น เด็กชายสนใจเรื่องวิทยาศาสตร์ การผจญภัย การต่อสู้ เรื่องมีจินตนาการกว้างไกลเกี่ยวกับวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ การทดลองง่าย ๆ ตามที่เรียนมาจากโรงเรียน เด็กหญิงจะชอบการแต่งกายเสื้อผ้า การบ้านการเรือน ยังคงชอบเกี่ยวกับเทวดา นางฟ้า ทั้งเด็กหญิงและเด็กชายจะชอบเหมือน ๆ กัน เช่น วรรณคดี นิทาน นิยายสำหรับเด็กง่าย ๆ เกี่ยวกับเทพบุตรชาดกสุภาพดี คำพังเพย นิทานพื้นบ้าน เรื่องตลก การ์ตูนขำขัน เข้าใจปัญหาสังคม ศาสนา

เด็กวัยนี้จะชอบหนังสือและรูปเท่า ๆ กัน หรือรูปอาจจะน้อยลงได้ลดรูปสีลงได้เนื้อเรื่องยาวขึ้น สามารถอ่านเรื่องสารคดีง่าย ๆ รู้เรื่อง เรื่องตลกง่าย ๆ เข้าใจได้ดี เรื่องความรู้ต่างๆ วรรณคดีง่าย ๆ นอกจากนี้บางคนทีอ่านหนังสือเก่งมักจะหันไปอ่านหนังสือในวัยถัดไปได้เป็นอย่างดี

เด็กวัย 12-14 ปี (ชั้นประถมศึกษาตอนปลาย) เป็นเด็กก่อนวัยรุ่น สนใจอ่านกว้างขวางมากขึ้น ชอบเรื่องวิทยาศาสตร์ ชีวประวัติบุคคลสำคัญ เรื่องเด็กวัยเดียวกัน เรื่องโรงเรียน กีฬา งานอดิเรก สัตว์ แมลงต่าง ๆ เรื่องท้องถิ่น ประเพณีพื้นบ้าน เป็นต้น

เด็กวัยนี้จะรู้จักวินัยในการอ่านหาข้อเท็จจริงมาพิสูจน์ รู้จักค้นคว้าเพิ่มเติม

ในสิ่งที่สงสัยและอยากรู้หรืออยากเห็น เด็กชายจะสนใจวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ ดาราศาสตร์ การทดลองต่าง ๆ เรื่องขมวดปมให้คิด เรื่องผจญภัยในอวกาศ ประวัติศาสตร์ เกม คอมพิวเตอร์ ส่วนเด็กหญิงยังคงสนใจเรื่องครอบครัวและเริ่มสนใจอ่านหนังสือนวนิยายรัก ทั้งเด็กหญิงและเด็กชายชอบเรื่องสัตว์เด็ควัยนี้จะเข้าใจหลักเกณฑ์ต่างๆ ได้ดี

เด็ควัยนี้จะชอบหนังสือที่มีเรื่องมากกว่ารูป ส่วนมากจะชอบหนังสือขนาด ฉบับกระเป๋า (Pocket book) ชอบอ่านหนังสือการ์ตูน และชอบอ่านนิตยสารมากโดยเฉพาะ นิตยสารที่มีเรื่องที่สนใจเป็นพิเศษ

เด็ควัย 15-20 ปี (วัยรุ่น) สนใจเรื่องการแต่งกาย วิธีการเรียนให้เก่ง การจำ การเป็นคนเก่ง เช่น จิตวิทยาต่างๆ งานอดิเรก มารยาทในสังคม การวางแผน การคบเพื่อน การคบเพศตรงข้าม ชอบอ่านเนื้อเรื่องเกี่ยวกับการปรับปรุงบุคลิกภาพ การรักษาสุขภาพ อนามัย วรรณคดี โคลงกลอน นวนิยายรัก ประวัติศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ก้าวหน้า คอมพิวเตอร์ การทดลอง เรื่องที่เป็น ความรู้ เครื่องบินจรวด ดาวเทียม เทคโนโลยี เกษตร ภาษา กีฬา การต่อสู้ อาวุธที่ใช้ในสงคราม ปัญหาสังคม การเมือง นักสืบ ผจญภัย การท่องเที่ยว และศิลปวัฒนธรรม เป็นต้น เด็ควัยรุ่นผู้ชายจะเน้นทางด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี กีฬา การผจญภัย และดนตรี วัยรุ่นทั้งหญิงและชายชอบการอ่านวารสาร นิตยสารและหนังสือการ์ตูนมาก

สรุป ความสนใจและความต้องการในการอ่านจะเปลี่ยนแปลงไปตามวัยและความต้องการของตนเองมากขึ้น

4. นิสัยรักการอ่าน

4.1 ความหมายนิสัยรักการอ่าน

สุขุม เฉลยทรัพย์ (2530 : 28-30) ได้ให้ความหมายไว้ว่า นิสัยรักการอ่าน คือ ผู้ที่ใฝ่หาความรู้อยู่เสมอ และใช้การอ่านซึ่งเป็นเรื่องของทักษะต้องได้รับการฝึกฝนอยู่เป็นประจำ จึงทำให้มีความสามารถในการอ่านได้ดี อีกทั้งเป็นเครื่องมือสำหรับให้ผู้อ่านได้มาซึ่งความรู้ และช่วยทำให้จิตใจมีความสุขและเพลิดเพลิน สามารถพัฒนาเจตคติที่ดีต่อการอ่าน เนื่องจากได้รับประสบการณ์หรือกิจกรรมที่พึงพอใจเกี่ยวกับการอ่าน ย่อมก่อให้เกิดความรู้สึก และการแสดงออกที่ดีต่อการอ่าน

ศรีรัตน์ เจริญกลิ่นจันทร์ (2536 : 34) อธิบายว่า นิสัยรักการอ่าน หมายถึง

การฝึกใฝ่มุ่งมั่นแต่การอ่านและอ่านจนเคยชิน อ่านจนเป็นนิสัยแม้บางครั้งมีปัญหาและอุปสรรคต่อการอ่านบ้างก็ไม่ย่อท้อคนที่นิยมนิสัยรักการอ่านย่อมอ่านทุกอย่างที่เป็นวัสดุ สำหรับการอ่านไม่ว่าจะเป็นหนังสือ สิ่งพิมพ์อื่น ๆ ป้ายโฆษณาประชาสัมพันธ์ต่าง ๆ หรือ แม้แต่กระดาษห่อของ อ่านได้ทุกสถานที่ ทุกโอกาสแม้แต่อยู่ในห้องสุขา และไม่ปล่อยเวลาว่างไปกับกิจกรรมอื่นใดนอกจากการอ่าน

ศิริพร ทองชูคำ (2540 : 26) กล่าวว่า นิสัยรักการอ่าน เป็นพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความมุ่งมั่นในการอ่านหนังสือ ชอบอ่านหนังสือ อ่านจนเคยชิน อ่านจนเป็นนิสัย เป็นพฤติกรรมที่เกิดขึ้นจากการฝึกฝนเป็นประจำจนกลายเป็นพฤติกรรมที่เป็นไปโดยอัตโนมัติ

เกศสุรางค์ สักกะบุชา (2540 : 7) กล่าวว่า นิสัยรักการอ่านหมายถึง การแสดงออกเกี่ยวกับความสนใจ การชอบอ่าน การมีความพร้อมและพยายามในการอ่าน ได้แก่ การดูหนังสือการดูรูปภาพจากหนังสือ การอ่านหนังสือเรียน หนังสือสำหรับเด็ก หนังสือพิมพ์ สิ่งพิมพ์ที่เป็นประโยชน์ รู้จักใช้เวลาว่างเพื่อการอ่าน สามารถอ่านหนังสือได้ทุกสถานที่ และทุกโอกาสตามความเหมาะสมซึ่งแสดงพฤติกรรมดังกล่าวเป็นประจำ

ดวงพร พวงเพชร (2541 : 14-15) ให้ความหมายนิสัยรักการอ่านว่าเป็น การแสดงออกถึงการชอบอ่านหนังสือหรือสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ โดยกระทำอย่างต่อเนื่อง สม่ำเสมอ แม้มีอุปสรรคก็ไม่ย่อท้อยังคงอ่านอยู่เช่นเดิม

เปลื้อง ณ นคร (2542 : 38-40) กล่าวว่า พฤติกรรมรักการอ่านส่วนหนึ่งเกิดจากความสนใจ การอ่านหนังสืออย่างสม่ำเสมอ และเจตคติการอ่านที่ดีต่อการเรียนรู้ซึ่งเป็นรากฐานของการเกิดนิสัยรักการอ่าน

อวยพร พานิช (2543 : 41) อธิบายว่า นิสัยรักการอ่านเป็นความสนใจอ่านอย่างไม่หยุดยั้งจนเป็นความคุ้นชินและไม่มีความรู้สึกฝืนใจที่ต้องอ่านหนังสือ

ฉวีวรรณ คูหาภินันท์ (2544 : 86) นิสัยรักการอ่านคือ การชอบอ่านจนเป็นนิสัย สนใจอ่านตลอดเวลาจนเป็นนิสัย เมื่อมีเวลาว่างชอบอ่านหนังสือ หรือ วัสดุการอ่านทุกชนิด ทุกประเภททั้งที่เป็นหนังสือที่ให้ความบันเทิง และสารคดี

เกษม วัฒนชัย (2544 : 15) กล่าวว่า นิสัยรักการอ่าน หมายถึง การอ่านซ้ำๆ หลายๆ ครั้งจนเคยชิน ต้องมีหนังสือติดตัวอยู่ตลอดเวลา

สรุปได้ว่า นิสัยรักการอ่าน หมายถึง ความพอใจในการแสวงหาความรู้ และความบันเทิงด้วยการอ่านสม่ำเสมอ ตลอดจนหาโอกาสอ่านอยู่เป็นประจำ

4.1 องค์ประกอบนิสัยรักการอ่าน

นิสัยรักการอ่านเป็นลักษณะสำคัญประการหนึ่งที่ควรปลูกฝังให้แก่ผู้เรียนเพื่อกำหนดกรอบแนวคิดในการประเมิน ผู้วิจัยได้ศึกษาองค์ประกอบนิสัยรักการอ่านจากนักวิชาการ ซึ่งได้ให้ความเห็นในทัศนะต่าง ๆ ดังนี้

จุฑามาศ สุวรรณโคจร (2519 : 30) ให้ทัศนะว่านิสัยรักการอ่านเท่ากับวิธีที่จะแก้ปัญหาโดยใช้หนังสือเป็นเครื่องมือ เมื่อเด็กติดนิสัยรักการอ่านนี้แล้วโตขึ้น ก็รู้จักค้นคว้าหาอ่านได้ทั้งยังช่วยให้ชีวิตการงานประสบผลสำเร็จได้ถูกทาง

อริปไตย คลีสุนทร (2546 : 33) กล่าวว่า การอ่านเป็นรากฐานสำคัญในการได้ความรู้แนวคิด แนวทางวิเคราะห์ หาเหตุผล เกิดความบันเทิง โดยมีหนังสือติดตัวไปด้วยตามความสนใจ ความชอบ หรือเลือกที่จะอ่าน วางเมื่อใดก็หยิบขึ้นมาอ่าน อ่านจบเป็นนิสัยอ่านทุกเวลาที่ว่าง อ่านก่อนนอน อ่านบนรถ นั่งรถ รอชมภาพยนตร์ รอฟังการบรรยาย รวมทั้งยืนอ่านในร้าน

ชุตินา สัจจานนท์ (2525 : 10-11) ให้ทัศนะในการส่งเสริมให้เด็กมีนิสัยรักการอ่านต้องมีทัศนคติที่ดีต่อการอ่านหนังสือ มองเห็นคุณค่าและประโยชน์ของหนังสือนั้น

กรมวิชาการ (2529 : 6) กล่าวไว้ว่า การอ่านที่พึงประสงค์คือ การอ่านเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตต้องสร้างเจตคติที่ดีต่อการอ่านฝึกฝนจนเกิดนิสัยในการอ่าน

มุสตี กุญอินทร์ (2529 : 424-464) แสดงความคิดเห็นว่า การที่บุคคลจะมีนิสัยรักการอ่านควรมีองค์ประกอบดังต่อไปนี้

1. อ่านโดยใช้วิจารณญาณ คิดหาเหตุผล ไตร่ตรองเนื้อหาที่อ่าน ความน่าเชื่อถือจุดประสงค์และเจตนาของผู้เขียนอย่างมีเหตุผล พิจารณาว่าสิ่งใดควรเชื่อหรือไม่ควรเชื่อ และประเมินคุณค่าของเนื้อหาที่อ่าน การอ่านโดยใช้วิจารณญาณช่วยให้ผู้อ่านพัฒนาความคิดและการใช้เหตุผลได้ดี

2. อ่านเพื่อหาความรู้ อ่านหนังสือที่ให้ความรู้ต่าง ๆ อย่างเข้าใจและนำความรู้ต่าง ๆ อย่างเข้าใจและนำความรู้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ แสวงหาความรู้ จับใจความสำคัญศึกษาข้อมูลต่างๆ ที่มีอยู่ในหนังสือ ได้แก่ส่วนต่าง ๆ ของหนังสือและสื่อประกอบเนื้อหาในหนังสือ เพื่อให้สามารถอ่านเนื้อหาสาระได้เข้าใจ

3. อ่านเพื่อความเพลิดเพลิน เกิดความสนุกสนาน ซาบซึ้ง และได้เพิ่มพูนประสบการณ์ให้กว้างขวาง

จินดา จำริญ (2542 : 29) ให้ความเห็นว่า เมื่อเด็กรักการอ่านหนังสือ และปลูกฝังนิสัยรักการอ่านให้แก่เด็กนั้น ต้องรู้จักค้นหาว่าแสวงหาความรู้ความเพลิดเพลินตามความสนใจของตนเอง

ศิริพร ทองชูคำ (2540 : 7-9) ได้ทัศนะจากการศึกษาว่า นิสัยรักการอ่านประกอบด้วย การชอบอ่าน การใช้เวลาว่างและการแสวงหาหนังสือหรือสิ่งพิมพ์เพื่อการอ่าน

เกศสุรางค์ ลักกะบูชา (2540 : 8) พฤติกรรมผู้ที่มีนิสัยรักการอ่านแสดงออกเกี่ยวกับความสนใจการชอบอ่าน การมีความพร้อมและความพยายามในการอ่าน รู้จักใช้เวลาว่างเพื่อการอ่านเป็นประจำโดยสามารถอ่านหนังสือได้ทุกสถานที่และทุกโอกาสตามความเหมาะสม

ดวงพร พวงเพ็ชร์ (2541 14-15) กล่าวว่า พฤติกรรมที่บ่งบอกให้ทราบว่าบุคคลมีนิสัยรักการอ่านเช่น การใช้เวลาว่างโดยการอ่านหนังสือ การซื้อหนังสือมาอ่านหาโอกาสเพื่อการอ่าน เป็นต้น ซึ่งองค์ประกอบของบุคคลที่มีนิสัยรักการอ่านต้องประกอบด้วยลักษณะ 4 ประการ คือ

1. การอ่านอย่างสม่ำเสมอ หมายถึง การอ่านทุกครั้งที่มีโอกาส การใช้เวลาว่างในการอ่านและหาโอกาสเพื่อการอ่าน โดยไม่เลือกสถานที่ ต้องการอ่านโดยไม่มีเวลาจำเป็นมาบังคับพอใจอ่านอย่างไม่มีที่สิ้นสุด โดยไม่ต้องรอความอนุเคราะห์หรือพึ่งพาคนอื่น
2. การอ่านหนังสือหลายประเภท หมายถึง การอ่านหนังสือให้เข้าใจในเรื่องเดิม แต่จากหนังสือหลายเล่มหรือหลายแหล่ง อ่านเนื้อหาหลายประเภท ไม่ว่าจะเป็น หนังสือเรียน หนังสืออ่านเล่น ข่าวเหตุการณ์บ้านเมือง เรื่องตลกเบาสมอง บันเทิงคดีหรือสารคดี อ่านหลายประเภทของสิ่งพิมพ์ เช่น อ่านจากทั้งหนังสือ วารสาร หนังสือพิมพ์ หนังสืออ้างอิงหรือใบปลิว เป็นต้น การอ่านประเภทสิ่งพิมพ์ก็หลายเล่มหรือหลายฉบับ เพื่อให้ทราบความคิดเห็นหรือเรื่องเดียวกันแต่จากผู้แต่งหลายคน หรือจากผู้แต่งคนเดียวกันที่มีผลงานในเรื่องเดียวกันมากกว่า 1 ชิ้น รวมทั้งมีการอ่านจากหลายแหล่ง ไม่ว่าจะเป็นห้องสมุด หนังสือที่มีอยู่ในบ้าน ซื้อจากร้านหรือแผงหนังสือ
3. การอ่านหนังสือที่มีประโยชน์ หมายถึง การเลือกอ่านเนื้อหาจากหนังสือที่ให้ความรู้ ความเพลิดเพลิน กล่อมเกล่าจิตใจ พัฒนาอารมณ์ ส่งเสริมประสบการณ์ตรง เช่น ข่าว สารคดี เรื่องตลกเบาสมอง รวมทั้งเลือกไม่อ่านเนื้อหาจากหนังสือที่ไม่มีประโยชน์ รู้จักกำหนดวัตถุประสงค์ในการอ่าน อ่านจับใจความสำคัญ
4. การเห็นคุณค่าของการอ่าน หมายถึง การรู้ถึงประโยชน์ของการอ่านที่มีค่า

ต่อการใช้ชีวิตประจำวันและการแก้ไขปัญหา รู้ว่าสิ่งที่อ่านมีประโยชน์ต่อตนเองหรือผู้อ่าน
 อย่งใด เช่น อ่านเพื่อให้ได้รับความรู้ อ่านเพื่อความบันเทิงหรือจรรโลงใจ มีเจตคติที่ดีต่อ
 การอ่าน การรู้จักดูแลรักษาหนังสือเพื่อให้ใช้ได้นาน นำความรู้ที่ได้จากการอ่านมาใช้ให้เกิด
 ประโยชน์ มีความเชื่อว่าการอ่านหนังสือที่เนื้อหาที่มีคุณค่าจะให้ประโยชน์ เช่น ความรู้
 ความบันเทิง คติสอนใจ ส่วนการอ่านหนังสือที่มีเนื้อหาไม่มีคุณค่าจะให้โทษ เช่น
 ความอาฆาตพยาบาท ทำให้ความหลงผิด เป็นต้น

ฉวีวรรณ อุทกนิพนธ์ (2542 : 55-58) นิษฐ์รักการอ่าน ต้องเกิดจากความ
 สนใจในการอ่านเป็นสิ่งสำคัญและเกิดเจตคติที่ดีต่อการอ่าน เพราะจะเกิดความสุขและได้รับ
 ความรู้โดยไม่เครียดทำให้เกิดทักษะในการค้นคว้าหาความรู้ และข้อมูลด้วยตนเองอย่าง
 สม่ำเสมอ

เปลื้อง ณ นคร (2542 : 40) ได้กล่าวว่า การเกิดนิษฐ์รักการอ่าน ส่วนหนึ่ง
 เกิดขึ้นจากความสนใจ การอ่านหนังสืออย่างสม่ำเสมอ และเจตคติการอ่านที่ดีและการเรียนรู้
 กรมวิชาการ (2542 : 45) การอ่านเพื่อกระตุ้นให้เกิดความสนใจในหนังสือ เพื่อ
 ค้นหาความรู้ และแหล่งความรู้ต่าง ๆ การอ่านเพื่อความเพลิดเพลินหรือเพื่อประโยชน์ใน
 การเรียนรู้ในประเทศไทยการวิจัยเพื่อหาเหตุหรือองค์ประกอบนิษฐ์รักการอ่าน ได้มีการศึกษา
 อย่างกว้างขวาง ดังนี้

ทวีศักดิ์ เศษเลิศ (2528 : 87) ได้ศึกษาองค์ประกอบที่สัมพันธ์กับนิษฐ์
 รักการอ่านของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 กรุงเทพมหานคร โดยใช้แบบสำรวจและให้
 การวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยพหุคูณแบบเพิ่มหรือลดตัวแปรเป็นขั้น ๆ พบว่า องค์ประกอบสัมพันธ์
 ทางบวกกับนิษฐ์รักการอ่านได้แก่

1. ประกอบการส่งเสริมจากที่บ้าน
2. ประสบการณ์ส่งเสริมจากโรงเรียน โดยมีตัวทำนวยที่สำคัญที่สุด ได้แก่
 ประสบการณ์การส่งเสริมการอ่านจากที่บ้าน อย่างไรก็ตามตัวแปรทั้ง 2 กลุ่มนี้ อธิบาย
 ความแปรปรวนของนิษฐ์รักการอ่านได้เพียงร้อยละ 39 นอกจากนั้นยังระบุว่า ระดับค่าเฉลี่ย
 ของนิษฐ์รักการอ่านมีค่าอยู่ระหว่าง 2.77-2.84 จากคะแนนระดับ 5 เท่านั้น ซึ่งผู้วิจัยสรุปว่า
 นักเรียนยังไม่ค่อยมีนิษฐ์รักการอ่านเท่าที่ควร

อังคณา กล่อมฤทธิ์ (2532 : บทคัดย่อ) ศึกษาความอยากรู้อยากเห็นนิษฐ์รักการ
 อ่านและคุณสมบัติส่วนตัวบางประเภทของนักเรียนที่ใช้ห้องสมุดมาก เลือกรับหนังสือ
 ดูโทรทัศน์ และวาดรูป ส่วนนักเรียนที่ใช้ห้องสมุดน้อยเลือกกิจกรรมดูโทรทัศน์

อ่านหนังสือ และไปเที่ยว

ทรงศรี อักษรเสือ (2534 : 22-29) ได้สำรวจสภาพการอ่าน ความสนใจและความต้องการในการอ่านของนักเรียนสหวิทยาลัยอีสานเหนือ โดยใช้แบบสอบถามกลุ่มตัวอย่าง 104 คน พบว่านักเรียนมีความสนใจอ่านหนังสือประเภท และเนื้อหาต่าง ๆ ดังนี้

1. ปรัชญา การสร้างความสำเร็จให้ตนเอง การทดลองหาวิธีปัญหา
การเรียนรู้ ความจำ
  2. ศาสนา สนใจประวัติ หลักธรรม วิญญาณ นรก สวรรค์และพิธีกรรม
ทางศาสนา
  3. สังคมศาสตร์ ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์และสิ่งแวดล้อม การเมืองและ
การปกครองขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรม
  4. ภาษา แบบเรียนต่าง ๆ วิธีออกเสียง พจนานุกรมและไวยากรณ์
ภาษาต่างๆ
  5. วิทยาศาสตร์ ชีววิทยา พฤกษศาสตร์ ฟิสิกส์ ดาราศาสตร์และสัตววิทยา
  6. วิทยาศาสตร์ประยุกต์ การเกษตร สุขวิทยาการแพทย์ ธุรกิจ
  7. ศิลปะการบันเทิง การตกแต่งสถานที่ ดนตรี การร้องเพลง การถ่ายรูปล
กีฬาประเภทต่าง ๆ การแกะสลัก
  8. วรรณคดี โคลง ฉันท์ กาพย์ กลอน ประวัติวรรณคดี กวียุคต่างๆ
สุนทรพจน์
  9. นวนิยาย ตลก ฆู ลีลับ อิงประวัติศาสตร์
  10. ประวัติศาสตร์ ภูมิศาสตร์ การท่องเที่ยวไทย ประวัติศาสตร์ไทย
ชีวประวัติบุคคลสำคัญ
  11. วารสาร นิยมวารสารทั่วไป วารสารเสนอข่าวมากกว่าวารสารเชิง
วิชาการ เรื่องที่สนใจอ่านได้แก่ นวนิยาย เรื่องสั้น สุขภาพอนามัย ท่องเที่ยวเชิงวิจารณ์
อ่านข่าวการเมือง บทความ ข่าวกีฬา สารคดี และข่าวบันเทิง
  12. หนังสือพิมพ์ ที่นิยมอ่าน ข่าวทั่วไป ข่าวการศึกษา ข่าวการเมือง
ส่วนปัญหานักเรียนระบุว่าไม่มีเวลาอ่าน หนังสือพิมพ์ที่อ่านไม่ได้ อาจารย์
กำหนดให้อ่านแต่ไม่มีหนังสือ ห้องสมุดมีหนังสือและวารสารไม่เพียงพอและแก้ปัญหาด้วยวิธี
ถ่ายเอกสาร ซึ่งอ่านเองหาจากห้องสมุดอื่น
- นัคดา นำศรีเจริญสุข (2536 : 76-82) ศึกษาองค์ประกอบความเป็นนักอ่านที่ดี

ของกลุ่มตัวอย่างนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในจังหวัดฉะเชิงเทรา จำนวน 924 คน พบว่านักเรียนที่มีความสามารถในการอ่านสูง มีองค์ประกอบด้านการเก็บรวบรวมสาระสำคัญจากการอ่าน มีเจตคติที่ดีในการอ่าน มีความกระตือรือร้นที่จะหาความรู้จากการอ่าน และมีวิจารณญาณในการอ่าน สูงกว่านักเรียนที่มีความสามารถในการอ่านต่ำ นอกจากนี้ยังพบว่าองค์ประกอบของความเป็นนักอ่านที่ดีประกอบด้วย 5 องค์ประกอบใหญ่ ๆ ดังนี้

1. เก็บรวบรวมสาระสำคัญของการอ่าน การบันทึก จดจำสาระสำคัญ การตั้งจุดมุ่งหมายในการอ่าน กำหนดแนวทางในการเก็บรวบรวมหรือบันทึกเนื้อหาให้ตรงกับจุดมุ่งหมายที่วางไว้ อ่านบททวน มีสมาธิในการอ่าน

2. มีเจตคติที่ดีในการอ่าน มีความพอใจ ความสนใจ ความรู้สึกยินดีที่ได้อ่านหนังสือหรือหาหนังสือมาอ่าน เช่น ซื้อหนังสือเมื่อมีโอกาส รู้สึกดีใจเมื่อได้รับหนังสือเป็นของขวัญ

3. มีความกระตือรือร้นที่จะแสวงหาความรู้จากการอ่าน การขวนขวายหาหนังสือมาอ่านหาโอกาสเพื่อการอ่าน ใช้เวลาว่างในการอ่าน รู้จักแหล่งสำหรับค้นคว้าหาหนังสืออ่าน ไปงานนิทรรศการหรืองานแสดงหนังสือ

4. มีลักษณะท่าทางที่ถูกต้อง รู้ลักษณะท่าทางการกระทำ หรือการปฏิบัติตนที่ถูกต้องในการอ่าน วิธีการปฏิบัติที่ทำให้ได้รับประโยชน์จากการอ่านให้มากที่สุด

5. มีวิจารณญาณในการอ่าน มีความสามารถในการจับใจความสำคัญของเรื่องที่อ่านและเข้าใจในจุดประสงค์ของผู้เขียน สามารถแยกข้อเท็จจริงออกจากความคิดเห็น
ไอรคา ไอนเนส (วิชา ทรวงแสง, 2541 : 11 ; อ้างอิงมาจาก Aida Ines, 1992 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างเจตคติต่อการอ่านของผู้ปกครอง นิสัยรักการอ่านของนักเรียนและสัมฤทธิ์ผลการอ่านของบุตร พบว่า มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญสถิติที่ระดับ .05

มายริค (วิชา ทรวงแสง, 2541 : 11 ; อ้างอิงมาจาก Myrick, 1990 : 89) วิจัยนิสัยรักการอ่านวารสารการศึกษาของครูประถมในรัฐแคลิฟอร์เนีย พบว่า สาเหตุที่ทำให้ครูชอบอ่าน เพราะเหตุว่ามีข้อมูลที่เป็นประโยชน์ทำให้ทันโลกทันเหตุการณ์ทางการศึกษาอยู่ตลอดเวลาโดยเฉพาะมีอิทธิพลอย่างมากต่อการสอนด้านศิลปะและภาษา

แนนซี (วิชา ทรวงแสง, 2541 : 11 ; อ้างอิงมาจาก Nancy, 1988 : บทคัดย่อ) วิจัยความสัมพันธ์ระหว่างความพึงพอใจในงาน แรงจูงใจในงาน ฐานะทางสังคมและนิสัยรักการอ่านของพนักงานคาตาโปรเซสซิ่ง ในรัฐโอไฮโอ ผลการวิจัยพบว่า

นิสัยรักการอ่านมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในงานแรงงใจในงานที่ระดับ .01
ทั้งเสนอแนะว่า ในระดับองค์กรควรสนับสนุนให้เพิ่มพฤติกรรมการอ่านให้สัมพันธ์กับ
ผู้ปฏิบัติงานวิชาชีพ

ซัลลิแวน (วิชา ทรวงแสง. 2541 : 12 ; อ้างอิงมาจาก Sullivan. 1976 : 9-
10) และสไตเกอร์ (วิชา ทรวงแสง. 2541 : 11 ; อ้างอิงมาจาก Staiger. 1983 : 21-22)]
ได้ประมวลปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อนิสัยรักการอ่านไว้ 2 ลักษณะ คือ

1. ปัจจัยภายใน ได้แก่ แรงงใจภายในที่ทำให้มนุษย์กระทำหรือเรียนรู้ความ
ต้องการตามทฤษฎีมาสโลว์ (Maslow) ได้แก่ ซึ่งจัดไว้ 6 ระดับ

- 1.1 ความต้องการสรีรวิทยา
- 1.2 ความต้องการความปลอดภัย
- 1.3 ความต้องการความรักและความเป็นเจ้าของ
- 1.4 ความต้องการยกย่องตน
- 1.5 ความต้องการตระหนักในตน
- 1.6 ความต้องการความรู้ความเข้าใจ

2. ปัจจัยภายนอก ได้แก่ อิทธิพลของครอบครัว เพื่อน สังคม สื่อมวลชน
ห้องสมุด ธุรกิจหนังสือ และการส่งเสริมเป็นต้น

ฟิลกริม และอัลลิสเตอร์ (วิชา ทรวงแสง. 2541 : 12 ; อ้างอิงมาจาก Pilgrim.
& Allister. 1986 : 3) ให้เหตุผลเพิ่มเติมในประเด็นเดียวกันว่า นิสัยรักการอ่านเกิดจาก
การได้รับความเพลิดเพลินนอกจากนั้นได้แก่ ค่านิยม ความพอใจ ระดับสติปัญญาและ
บรรยากาศ เป็นต้น

จากความหมายของนิสัยรักการอ่าน ทำให้ทราบว่าบุคคลที่มีนิสัยรักการอ่าน
จะต้องชอบอ่านหนังสือ รวมทั้งอ่านได้บ่อยๆ อ่านได้นานโดยไม่รู้สึกรู้หายเบื่อหน่ายได้ง่ายและ
มีความพึงพอใจอย่างไม่สิ้นสุด จึงยอมรับว่าการอ่านเป็นสิ่งจำเป็นต่อชีวิต ซึ่งทำให้บุคคล
พัฒนาตนเองได้ สรุปว่าองค์ประกอบนิสัยรักการอ่านประกอบด้วย ความสนใจใฝ่รู้
ในการอ่าน ความสม่ำเสมอในการอ่านและเจตคติต่อการอ่าน

ลักษณะนิสัยรักการอ่าน

การศึกษาทัศนะต่าง ๆ ของนักการศึกษาและนักวิชาการดังกล่าวพบว่า
องค์ประกอบนิสัยรักการอ่าน ประกอบด้วย ความสนใจใฝ่ในการอ่าน ความสม่ำเสมอ

ในการอ่านและเจตคติต่อการอ่าน โดยแต่ละองค์ประกอบมีผู้ให้ความหมาย และพฤติกรรมบ่งชี้ในแง่มุมที่แตกต่างกันดังนี้

1. ความสนใจใฝ่ในการอ่าน

คุณลักษณะด้านความสนใจใฝ่ในการอ่าน เป็นลักษณะที่ทำให้บุคคลสามารถดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพ เพื่อการวางกรอบแนวคิดในการสร้างเครื่องมือเพื่อวัดคุณลักษณะด้านความสนใจใฝ่ในการอ่าน จึงได้ศึกษาความหมายและพฤติกรรมที่บุคคลจะแสดงออกเมื่อความสนใจในการอ่าน พบว่ามีผู้ให้ความหมายและวิเคราะห์พฤติกรรมความสนใจใฝ่รู้ในการอ่านไว้ ดังนี้

ภัทรา นิคมานนท์ (2540 : 219) กล่าวว่า ความสนใจใฝ่รู้ในการอ่าน เป็นการศึกษาค้นคว้าความรู้วิชาการใหม่ ๆ เพื่อพัฒนาวิชาชีพของตน

สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ (2541 : 6) ได้ให้ความหมาย ความสนใจใฝ่รู้ในการอ่านว่าเป็นคุณลักษณะทางจิตใจและพฤติกรรมที่แสดงถึงความกระตือรือร้นสนใจใฝ่รู้ใฝ่คิดค้น แสวงหาความรู้ด้านต่าง ๆ ตลอดจนความสามารถในการจำแนก เปรียบเทียบ และวิเคราะห์เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ให้เป็นประโยชน์ในการดำเนินชีวิตได้อย่างถูกต้องเหมาะสมและมีพฤติกรรมบ่งชี้ ดังนี้

1. ความกระตือรือร้น
2. ความกล้า ความริเริ่ม และความตัดสินใจ
3. ความเพียรพยายาม มุ่งมั่นทำให้ดีกว่าเดิมอยู่เสมอ
4. การแสวงหาแนวทางใหม่ๆ
5. ความใฝ่ฝันและจินตนาการ
6. ความชอบ ความชื่นชมและเห็นคุณค่าของสิ่งต่าง ๆ

จากความหมายของความสนใจใฝ่รู้ในการอ่านและพฤติกรรมที่แสดงออกทางความสนใจใฝ่รู้ในการอ่านสามารถ สรุปได้ว่า ความสนใจใฝ่รู้ในการอ่าน หมายถึง พฤติกรรมกระตือรือร้นที่จะอ่านเรียนรู้เรื่องราว มั่นศึกษาหาความรู้ด้านต่าง ๆ เพิ่มเติม แสวงหาความคิดและวิธีการใหม่ ๆ เพื่อนำไปปฏิบัติ พฤติกรรมที่แสดงถึงความสนใจใฝ่รู้ในการอ่าน ดังนี้

1. กระตือรือร้นในการแสวงหาความรู้โดยการอ่านจากสื่อและแหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ
2. เรียนรู้เรื่องราวต่าง ๆ เพิ่มเติมอยู่เสมอ

3. มั่นแสวงหาความรู้ แนวคิดและวิธีการใหม่ ๆ โดยการอ่านจากแหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ

2. ความสม่ำเสมอในการอ่าน

ความสม่ำเสมอเป็นสิ่งที่สำคัญที่ทำให้เกิดนิสัยรักการอ่าน ซึ่งมีผู้ให้ทัศนะไว้ต่าง ๆ ดังนี้

วิฑูรย์ รองศรีแย้ม (2528 : 7) ให้นิยามความสม่ำเสมอในการอ่านว่า พฤติกรรมที่เกิดขึ้นบ่อย ๆ เป็นประจำทุก ๆ วัน

ทวิศักดิ์ เดชาเลิศ (2528 : 7) กล่าวว่า ความสม่ำเสมอในการอ่าน หมายถึง พฤติกรรมที่เกิดขึ้นอย่างเป็นประจำทุกวัน

กรมวิชาการ (2529 : 6) ให้นิยามความสม่ำเสมอในการอ่านว่าการแสดงพฤติกรรมการอ่าน โดยได้รับการฝึกฝนบ่อย ๆ เป็นประจำวัน

อังคณา กล่อมฤทธิ์ (2532 : 1) กล่าวว่า ความสม่ำเสมอในการอ่าน หมายถึง การกระทำที่แสดงพฤติกรรมชอบอ่าน และอยากอ่านในสิ่งต่าง ๆ อยู่เสมอ เป็นประจำทุกวัน

ดวงพร พวงเพ็ชร (2541 : 14-15) การอ่านอย่างสม่ำเสมอ หมายถึง การอ่านทุกครั้งที่มีโอกาส การใช้เวลาเมื่อมีโอกาส การใช้เวลาว่างโดยการอ่านและหาโอกาสเพื่อการอ่าน อ่านโดยไม่เลือกสถานที่ ไม่เลือกเวลาที่มีความต้องการอ่านเองโดยไม่จำเป็น มาบังคับ มีความรู้สึกพอใจที่จะอ่านอย่างไม่มีที่สิ้นสุด อ่านโดยไม่ต้องรอความอนุเคราะห์ หรือพึ่งพาคนอื่น

จากการศึกษาความหมายความสม่ำเสมอในการอ่าน สรุปได้ว่า ความสม่ำเสมอในการอ่าน หมายถึง การหาโอกาสอ่านตลอดเวลา ติดตามข่าวสารใหม่ ๆ จากแหล่งความรู้ต่าง ๆ และหาเวลาเพื่ออ่านเป็นประจำ สม่ำเสมอในการอ่านมีพฤติกรรมที่แสดงออก ดังนี้

1. การหาโอกาสเพื่ออ่าน
2. ติดตามข่าวสารใหม่ ๆ จากแหล่งความรู้ใหม่ ๆ เสมอ

เจตคติในการอ่าน

เจตคติต่อการอ่านเป็นความรู้สึก คนเราจะรู้สึกได้เมื่อประสาทของเราได้สัมผัสกับสิ่งใดสิ่งหนึ่งก่อน ต้องได้รับการรับรู้สิ่งนั้นทำให้เกิดความรู้สึกตั้งแต่ขั้นต้น ๆ จนถึงขั้นสูง ๆ คือ เกิดความสนใจ ความซาบซึ้งพอใจ และเจตคติต่อการอ่านมีผู้นิยามไว้หลาย

ความหมายดังนี้

กรมวิชาการ (2542 : 15) ได้กล่าวว่า เจตคติพฤติกรรมที่แสดง ได้แก่ มีความกระตือรือร้นชอบและสนใจในการแสวงหาความรู้ และเมื่อมีเวลาว่างมักจะค้นคว้าหาความรู้

แอลพอร์ท (ล้วน สายยศ. 2542 : 52-53 ; อ้างอิงมาจาก Allport. 1935 : 810) ให้นิยามเจตคติต่อการอ่านว่า หมายถึง สภาพความพร้อมของจิต ซึ่งเกิดขึ้นโดยประสบการณ์ สภาพความพร้อมเป็นแรงพยายามที่จะกำหนดทิศทางหรือปฏิริยาต่อบุคคล สิ่งของ หรือ สถานการณ์ที่เกี่ยวข้อง

เทอร์สโตน (ล้วน สายยศ. 2542 : 52-53 ; อ้างอิงมาจาก Turestone. 1946) มองเจตคติว่าเป็นระดับของความรู้สึกในด้านบวกหรือลบที่มีต่อสิ่งหนึ่ง ซึ่งอาจจะเป็นอะไรก็ได้เป็นต้นว่า สิ่งของบุคคล บทความ องค์การ ความคิด ฯลฯ ความรู้สึกเหล่านี้แสดงให้เห็นความแตกต่างว่าเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย

เค็มเบลล์ (ล้วน สายยศ. 2542 : 52-53 ; อ้างอิงมาจาก Cambell. 1950) นิยามเจตคติต่อการอ่านว่า เป็นการรู้สึกตอบสนองต่อเป้าเจตคติต่อการอ่านอย่างลงเส้นคงวา

จากความหมายเจตคติต่อการอ่าน สรุปได้ว่าเจตคติต่อการอ่าน ความรู้สึกหรือความคิดเห็นต่อการอ่าน โดยการบอกกล่าว หรือ แสดงท่าทีเกี่ยวกับการแสวงหาความรู้ ในการอ่าน โดยการอ่านเมื่อมีเวลาว่างเพื่อความบันเทิง จรรโลงใจ และการชื่นชมคุณค่าของความรู้ต่อการอ่าน มีหนังสือ สื่อ สิ่งพิมพ์ฯ ติดตัวเพื่ออ่านตลอดเวลา เจตคติต่อการอ่าน มีพฤติกรรมที่แสดงออก คือ

1. การแสดงความรู้สึก และความคิดเห็นต่อการอ่าน
2. การใช้เวลาว่างศึกษาค้นคว้าโดยหนังสือ สื่อ สิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ติดตัวเพื่ออ่าน
3. การอ่านเพื่อความบันเทิง จรรโลงใจ
4. การชื่นชมคุณค่าการรู้จักการอ่าน

แบบจำลองเชิงทฤษฎีลักษณะนิสัยรักการอ่าน

ผู้วิจัยยึดทฤษฎีโครงสร้างบุคลิกภาพของกิลฟอร์ดและทฤษฎีการจัดระบบบุคลิกภาพของไอแซงค์มากำหนดเป็นแบบจำลองเชิงทฤษฎี

1. ระดับขั้นพัฒนาของพฤติกรรมด้านคุณลักษณะ เป็นเกณฑ์ที่ใช้กำหนดขั้นพัฒนาทางด้านคุณลักษณะ โดยวินัย รังสินันท์ (2535 : 545-546) ยึดแนวคิดของบลูม แครธไวล และมาเซีย ได้จำแนกพฤติกรรมด้านคุณลักษณะเป็น 5 ระดับ คือ

1.1 การรับรู้ (Receiving or Attending) พฤติกรรมขั้นนี้มีลักษณะ การตอบสนอง 3 ลักษณะ คือ

1.1.1 การยอมรับ (Awareness) เป็นขั้นทำความเข้าใจเหตุการณ์หรือ ปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นโดยยอมรับให้สิ่งเหล่านั้นเข้ามาอยู่ในความสนใจของตนเอง ตัวอย่างเช่น ขณะนั่งคุยกับเพื่อนอยู่เห็นครูเดินเข้ามาก็เปลี่ยนอิริยาบถ หรือเดินผ่านป้ายนิเทศ เห็นภาพติดไว้คิดจะเข้าไปดู

1.1.2 การตั้งใจที่จะรับรู้ (Willing to Receive) เป็นการแสดงถึง ความปรารถนาที่จะรับรู้เกี่ยวกับสิ่งนั้น ตัวอย่างเช่น หยิบปากกาติดินสอ ขึ้นมาวางบนโต๊ะเมื่อ ถึงเวลาเรียน หรือ เดินเข้าไปที่ป้ายนิเทศเพื่อจะดูป้ายนิเทศนั้น

1.1.3 การเลือกสิ่งเร้าที่ต้องการรับรู้ (Controlled or Selected Attention) เป็นขั้นสิ่งที่แยกแยะสิ่งที่ต้องการจะรับรู้โดยยังไม่ได้รายละเอียดของปรากฏการณ์ หรือสิ่งเร้า นั้น ๆ ตัวอย่างเช่น เมื่อเดินไปถึงป้ายประกาศแล้วเลือกดูภาพที่คิดว่าสนใจ

1.2 การตอบสนอง (Responding) เป็นพฤติกรรมต่อเนื่องจากความตั้งใจ ที่รับรู้ โดยไม่เพียงแต่จะตั้งใจรับรู้เท่านั้น แต่มีความปรารถนาหรือปฏิกิริยาที่จะได้ตอบสนอง สิ่งเร้านั้นอย่างเต็มใจและเกิดความพึงพอใจต่อการตอบสนอง พฤติกรรมขั้นนี้จำแนกได้ 3 ลักษณะได้แก่

1.2.1 การยินยอมที่จะตอบสนอง (Acquiescence in Responding) เป็นการตอบสนองด้วยการยินยอม ถึงแม้จะไม่ตามใจก็ตามแต่ก็ไม่ขัดขึ้น ตัวอย่างเช่น เพื่อน ชวนไปดูนิทรรศการก็ไปกับเพื่อนทั้ง ๆ ที่ใจจริงไม่อยากจะไปหรือเห็นป้ายประกาศที่หน้าห้องว่า “โปรดอดครองเท้า” ก็อดทั้ง ๆ ที่ไม่เต็มใจที่จะอด

1.2.2 ความเต็มใจที่จะตอบสนอง (Willingness to Response) เป็นการ ยอมรับที่จะตอบสนองด้วยความเต็มใจ ตัวอย่างเช่น ยินดีไปดูนิทรรศการด้วยความเต็มใจเมื่อ ถูกเพื่อนชวนด้วยความเต็มใจเมื่อเพื่อนชวนยินดีอดครองเท้าด้วยความยินดีเมื่อเห็นป้าย “โปรด อดครองเท้า” หรือยินดีับบุหรี่เมื่อเห็นป้าย “เขตปลอดบุหรี่” ทั้ง ๆ ที่ไม่มีใครบอกและไม่มี ใครเห็น

1.2.3 ความพอใจในการตอบสนอง (Satisfaction in Response) เมื่อ ได้รับการตอบสนองในสิ่งที่ตัวยอมรับแล้วเกิดความสุขมีความพึงพอใจที่ได้ทำลงไป ตัวอย่างเช่น รู้สึกสบายใจที่ไม่ได้ปฏิเสธที่เพื่อนชวนไปดูนิทรรศการ เมื่ออดครองเท้าก่อน เข้าห้องแล้วรู้สึกสบายใจที่ได้ปฏิบัติตามระเบียบ หรือเห็นเศษกระดาษบนทางเดินจึงหยิบ

ไปถึงถึงขณะโดยไม่มีใครใช้ให้ทำ และเมื่อทำแล้วเกิดความภาคภูมิใจที่ได้ทำเช่นนั้น

1.3 การสร้างคุณค่า (Valuing) เป็นขั้นตอนที่บุคคลมองเห็นคุณค่าของการตอบสนองต่อสิ่งเร้าหรือประสบการณ์ที่มี ขั้นการสร้างคุณค่ามีพฤติกรรมแสดงออก 3 ลักษณะ ได้แก่

1.3.1 การยอมรับในคุณค่า (Acceptance of Value) เป็นขั้นที่ยอมรับว่าพฤติกรรมที่แสดงออกไปนั้นเป็นสิ่งที่ดีมีคุณค่า ตัวอย่างเช่น ไม่สูบบุหรี่ในอาคารเรียน เพราะคิดว่าการสูบบุหรี่ในอาคารเรียนเป็นการไม่ดี หรือการทิ้งขยะบนทางเท้าเป็นสิ่งไม่ดี

1.3.2 การนิยมชมชอบในคุณค่า (Preference for a Value) เป็นการยอมรับในคุณค่าด้วยความพึงพอใจ ตัวอย่างเช่น มีความพึงพอใจที่จะงดเว้นการสูบบุหรี่ในอาคารเรียน หรือ พยายามที่จะทิ้งขยะในถังขยะ

1.3.3 การสร้างคุณค่า (Commitment or conviction) ในขั้นนี้บุคคลจะมีความคงเส้นคงวาในการตอบสนองต่อสิ่งเร้า โดยแสดงพฤติกรรมที่ตนเห็นว่ามีคุณค่าอย่างสม่ำเสมอและตอบสนองอย่างต่อเนื่องจนไปเกิดการยอมรับเป็นค่านิยมของตน นอกจากนี้ยังทำให้ผู้อื่นคล้อยตามข้อนิยมของตนเองด้วย ตัวอย่างเช่น งดสูบบุหรี่ทันทีเมื่อเข้าบริเวณอาคารเรียนและตักเตือนเมื่อเห็นผู้อื่นสูบบุหรี่ในอาคารเรียน หรือชวนผู้อื่นทิ้งขยะให้เป็นที่

1.4 การจัดระบบคุณค่า (Organization) หลังจากที่บุคคลได้สร้างค่านิยมของตนขึ้นมาแล้วก็พยายามนำค่านิยมนั้นมาจัดระบบให้เกิดระบบระเบียบขึ้น ลักษณะการจัดระบบคุณค่า มี 2 ลักษณะ ได้แก่

1.4.1 การสร้างความคิดรวบยอดของคุณค่า (Conceptualization of a Value) เมื่อบุคคลได้สร้างคุณค่าหรือค่านิยมย่อย ๆ ของตนเองหลายคุณค่า ก็จะเกิดการจัดระบบคุณค่าย่อยเหล่านั้นเป็นหมวดหมู่ชัดเจนขึ้น ตัวอย่างเช่น ถอดรองเท้าในสถานที่ที่ต้องการความสะอาด เป็นพิเศษ เช่น ในบ้านในโบสถ์ เป็นต้น หรืองดสูบบุหรี่ในที่ที่ไม่ควรสูบ เช่น ในอาคารเรียน ในห้องสมุด ในห้องปรับอากาศ เป็นต้น

1.4.2 การจัดระบบคุณค่า (Organization of a System) เป็นการนำเอาหลาย ๆ คุณค่ามาจัดระเบียบเพื่อสร้างเป็นลักษณะภายในตนเองที่คงที่แน่นอน ตัวอย่างเช่น ค่านิยมเกี่ยวกับการปฏิบัติตามระเบียบของสถานศึกษาของสังคมของท้องถิ่นของประเทศชาติ เป็นต้น

1.5 การสร้างลักษณะนิสัย (Characterization by a Value Complex) เป็นการจัดระบบคุณค่าที่มีอยู่ในตัวเข้าเป็นระบบถาวร ซึ่งจะทำหน้าที่ควบคุมพฤติกรรม

การแสดงออกของบุคคลไม่ว่าจะอยู่ในสถานการณ์ใด ๆ ก็จะแสดงถึงค่านิยมที่ยึดถือตลอดไป และ จะแสดงพฤติกรรมนั้นสม่ำเสมอจนเป็นนิสัยประจำตัวของแต่ละบุคคล การสร้างลักษณะนิสัยมี 2 ลักษณะ ได้แก่

1.5.1 การสร้างลักษณะนิสัยชั่วคราว (Generalized set) เป็นการแสดงพฤติกรรมที่สอดคล้องกับคุณค่าส่วนตัวบางอย่างของบุคคล โดยคำนึงถึงผลที่จะเกิดตามมา ในสถานการณ์นั้น ๆ ตัวอย่างเช่น บริจาคทุนให้นักเรียนเพราะมีใจอยากจะช่วยนักเรียน แต่เนื่องจากยังเสียดายเงินอยู่จึงทำเป็นบางครั้งเท่านั้น

1.5.2 การสร้างลักษณะนิสัยถาวร (Characterization) เป็นขั้นแสดงลักษณะนิสัยที่แท้จริงของบุคคลออกมาอย่างสมบูรณ์ เพราะเป็นการร่วมเอาคุณลักษณะที่เป็นคุณค่าต่าง ๆ ของบุคคลเข้าไว้ด้วยกันขั้นนี้ถือว่าเป็นจุดสุดยอดของการพัฒนาคน ตัวอย่างเช่น นิสัยรักความสะอาด เกิดจากการเห็นคุณค่าของความสะอาดแล้วพยายามจัดระบบระเบียบความเป็นอยู่ให้เรียบร้อยจนเกิดเป็นนิสัย

พัฒนาการของบุคคล 2 ด้านคู่ขนานกัน คือ พัฒนาการด้านความคิด 6 ขั้น และพัฒนาการด้านความรู้หรือด้านคุณลักษณะ 5 ขั้น ซึ่งพัฒนาการทั้ง 2 ด้านของบุคคล ในการรู้เรื่องใดเรื่องหนึ่งจะเป็นไปตามลำดับ คือ

1. พัฒนาการขั้นต้น จะเริ่มในคุณลักษณะก่อน คือ ขั้นรับรู้ ขั้นนี้ได้แก่ การให้ความสนใจรับฟัง ตั้งใจติดตามเรื่องที่มีผู้อ่านให้ฟัง หรือติดตามอ่านหนังสือที่ได้พบ ในเรื่องที่จะเรียนรู้เมื่อเกิดความตั้งใจที่จะรับ แล้วพัฒนาความรู้ความคิดขั้นต้นต่อไป คือ เกิดความรู้ ความจำในสิ่งที่ได้พบได้เห็นถ้าไม่รับรู้แล้วความจำในเนื้อหาที่จะเกิดไม่ได้

2. เมื่อพัฒนาด้านความรู้ – ความคิด มีจุดเริ่มต้นที่ความรู้ความจำแล้วก็พัฒนาด้านนี้ต่อไปขั้นสูงขึ้นตามความสามารถทางสติปัญญา จากความเข้าใจไปจนถึงการประเมินค่าในขณะที่เดียวกันพัฒนาคุณลักษณะก็จะก้าวไปในขั้นตอบสนอง ในช่วงนี้บุคคลจะตอบสนองได้เพียงใด อย่างไร ย่อมขึ้นอยู่กับพัฒนาการทางด้านความรู้ ความคิดที่พัฒนาสูงตามไป ถ้าเข้าใจก็ตอบสนองในรูปของการนำสิ่งที่รู้ไปใช้และถ้าสามารถประเมินค่า ก็ตอบสนองออกมาในรูปของวิพากษ์วิจารณ์งานสิ่งต่างๆ พบเห็นในเรื่องนั้น ๆ ได้

3. การพัฒนาถึงขั้นเห็นคุณค่าสิ่งที่เราเรียนรู้ได้ต้องพัฒนาความรู้ ความคิด ในเรื่องที่เรียนรู้จนถึงขั้นประเมินค่าได้ก่อน เพราะ ถ้ายังไม่สามารถบอกค่าสิ่งที่เรารู้มีดี มีเสียมีประโยชน์หรือมีโทษอย่างไรก็ย่อมจะหาซึ่งในคุณค่าของสิ่งนั้นไม่ได้

ดังนั้น ความรู้ความคิดขั้นประเมินค่า ต่อจากนั้นจึงจะพัฒนา คุณลักษณะต่อไปจนถึงขั้นเกิดนิสัยได้ในเรื่องที่ได้เรียนรู้

4. บุคคลจะเห็นคุณค่าต้องบอกคุณหรือโทษของสิ่งนั้น ๆ ได้ ประเมินค่าได้ก็จริงแต่ไม่หมายความว่า ถ้าบุคคลพัฒนาไปประเมินคุณค่าแล้ว จะพัฒนาต่อไปทางด้านคุณลักษณะขั้นเห็นคุณค่า จักระบบและเกิดกิจนิสัยที่สอดคล้องเป็นที่พึงปรารถนาของสังคมเสมอไป

สรุปได้ว่า การกำหนดพฤติกรรมบ่งชี้ของคุณลักษณะในด้านต่าง ๆ นั้นต้องคำนึงถึงระดับขั้นเกิดพัฒนาการของพฤติกรรมนั้น ซึ่งในการวัดลักษณะนิสัยรักการอ่าน ยึดเกณฑ์ ขั้นพัฒนาของพฤติกรรมคุณลักษณะพฤติกรรมทั้ง 5 ระดับของบลูม แครทโลวและมาเซีย เป็นเกณฑ์ในการสร้างตัวเล็อกที่กำหนดระดับการให้คะแนน ตัวเล็อกที่แสดงพฤติกรรมการรับรู้ให้ 1 คะแนน ตัวเล็อกที่แสดงพฤติกรรมตอบสนองให้ 2 คะแนน ตัวเล็อกแสดงพฤติกรรมการสร้างคุณค่าให้ 3 คะแนน และตัวเล็อกที่แสดงพฤติกรรมการจัดระบบคุณค่าและการสร้างลักษณะนิสัยให้ 4 คะแนน ดังนั้นการแสดงออกว่าพฤติกรรมอยู่ในขั้นการสร้างลักษณะนิสัยโดยการแสดงพฤติกรรมนั้นอย่างสม่ำเสมอจนเกิดเป็นนิสัยประจำตัวของแต่ละบุคคล

เครื่องมือวัดคุณลักษณะด้านจิตพิสัย

การวัดคุณลักษณะด้านจิตพิสัยในการวัดสิ่งที่เป็นนามธรรม เป็นพฤติกรรมภายในไม่สามารถวัดได้โดยตรง ซึ่งนิสัยรักการอ่านก็เป็นพฤติกรรมภายในเฉพาะบุคคลที่ไม่ควรถามโดยตรงแต่ต้องให้บุคคลนั้น แสดงความรู้สึกออกมา จึงจำเป็นต้องเลือกเครื่องมือวัดลักษณะนิสัยที่เหมาะสมและสามารถวัดลักษณะนิสัยรักการอ่านได้

ภัทรา นิคมานนท์ (2540 : 153-154) กล่าวว่าพฤติกรรมด้านจิตพิสัยเป็นพฤติกรรมภายในสามารถสังเกตได้จากพฤติกรรมที่แสดงออกต้องใช้เครื่องมือที่เป็นสถานการณ์ หรือแบบทดสอบไปกระตุ้นให้ผู้ถูกวัด แสดงพฤติกรรมออกมา เครื่องมือจิตพิสัยมีหลายประเภทนิยมใช้กันมาก ได้แก่ มาตรฐานประมาณค่า แบบสำรวจรายการ แบบวัดเชิงสถานการณ์และการสังเกต สอดคล้องกับ วิรัช วรรณรัตน์ (2541 : 57) กล่าวว่าแบบสอบที่มุ่งวัดคุณลักษณะด้านจิตใจ (Affective Domain) และลักษณะนิสัย (Characteristic) จำเป็นต้องใช้แบบทดสอบเฉพาะด้าน และที่นิยมใช้คือ แบบทดสอบสถานการณ์ (Situational test) และมาตรวัด (Scaling) ในลักษณะต่างๆ

แอนเดอร์สัน (โกวิท ประวาลพุกัญ และสมศักดิ์ สินธุระเวชญ์. 2527 : 155 ; อ้างอิงมาจาก Aderson. 1981) กล่าวว่า ถึงแม้ว่าความรู้สึกของคนเปลี่ยนไปทุกวันเฉพาะตัว ที่มีจากความรู้สึกไปในทิศหนึ่ง ระดับหนึ่ง สิ่งนี้เองทำให้การวัดผลด้านจิตพิสัยเกิดขึ้นได้ ถ้าจัดเงื่อนไข หรือสถานการณ์ให้เหมาะสม

จากการศึกษาเกี่ยวกับเครื่องวัดคุณลักษณะด้านจิตพิสัย เป็นการวัดสิ่งที่เป็นนามธรรมพฤติกรรมภายใน ซึ่งนิสัยรักการอ่านเป็นลักษณะภายในเฉพาะตัวของแต่ละบุคคล ไม่สามารถวัดได้โดยตรงได้ ต้องให้บุคคลแสดงความรู้สึกที่แท้จริงในทิศทางใดทิศทางหนึ่ง หรือระดับหนึ่งออกมาจึงจำเป็นต้องใช้สถานการณ์เป็นตัวกระตุ้นให้ผู้ถูกวัดสะท้อนความรู้สึกนึกคิดด้านจิตใจ พฤติกรรมภายในออกมานั้น ต้องอาศัยเครื่องมือที่คุณภาพและเหมาะสมกับลักษณะนิสัยรักการอ่าน สรุปได้ว่าแบบทดสอบสถานการณ์ เป็นเครื่องวัดลักษณะด้านจิตพิสัยได้มากกว่ารูปแบบอื่น ดังนั้นผู้วิจัยจึงเห็นว่า เครื่องมือที่เหมาะสมสำหรับวัดนิสัยรักการอ่าน คือ แบบทดสอบสถานการณ์ซึ่งต้องยึดหลักการสร้างแบบสถานการณ์ เพื่อให้ได้เครื่องมือที่มีคุณภาพและสามารถวัดลักษณะนิสัยรักการอ่านได้

แบบทดสอบสถานการณ์

กรมวิชาการ (2539 : 87) ได้กล่าวว่า การเขียนข้อสอบแบบสถานการณ์ จำเป็นต้องเลือกสถานการณ์จำลอง ข้อความ หรือภาพมาก่อน แล้วผู้ออกข้อสอบจะต้องถามถึงลักษณะเฉพาะในสถานการณ์เท่านั้น จะอาศัยส่วนภายนอกมาตอบถูกไม่ได้ ดังนั้น การเขียนข้อสอบถามแบบนี้พึงระวัง จะต้องชี้แนะผู้สอบให้เข้าใจว่าการตอบแต่ละข้อใช้สถานการณ์ที่ให้เป็นหลักจริงจะผิดหรือแปลกจากความเป็นจริงก็ต้องตอบตามนั้น เพราะถือว่าเป็นแบบจำลองหลักการถามแสดงข้อเท็จจริงการเปรียบเทียบความสัมพันธ์ หัวใจของเรื่อง จุดมุ่งหมายของผู้เขียน เจตคติ หรืออุมการณ์ของผู้เขียน ตลอดจนวิพากษ์วิจารณ์

วิรัช วรรณรัตน์ (2538 : 4) กล่าวว่าแบบทดสอบสถานการณ์ มีรูปแบบ ดังนี้

1. ถามลักษณะการประพฤติปฏิบัติ โดยยกสถานการณ์ ตัวอย่างแล้วถามเกี่ยวกับความหมายและลักษณะการกระทำ ตัวอย่างพฤติกรรมการปฏิบัติหรือการกระทำ ผลของการกระทำการวินิจฉัยการกระทำ และการแสดงความเห็นของการกระทำ
2. แบบเลือกปฏิบัติ ให้พิจารณาเลือกปฏิบัติ โดยสมมติว่าตนเป็นบุคคลที่อยู่ในสถานการณ์ หรือเหตุการณ์ที่กำหนด
3. แบบประเมินสถานการณ์ ให้ประเมินความถูกต้อง ความเหมาะสม การตี-ชม หรือแสดงความคิดเห็นต่อการประพฤติปฏิบัติของบุคคลในสถานการณ์ที่กำหนด

ให้เน้น

สมควร วงษ์อยู่น้อย (ม.ป.ป. : 1-3) กล่าวว่าแบบทดสอบสถานการณ์ หมายถึง แบบทดสอบที่กำหนดให้มีสภาพที่คล้ายคลึงหรือเลียนแบบเหตุการณ์ต่าง ๆ ในชีวิตจริงเพื่อให้ผู้สอบได้สัมผัสกับเหตุการณ์เหล่านั้น แล้วแสดงพฤติกรรมตอบสนองที่สังเกตได้ออกมาซึ่งแบบทดสอบสถานการณ์เหมาะสมที่จะใช้ประเมินผลทางอารมณ์ สังคม เจตคติต่อการอ่าน และบุคลิกภาพด้านต่าง ๆ ของมนุษย์ และบุคคลจะตอบสนองต่อเหตุการณ์ในลักษณะเดียวกันหรือคล้ายคลึงกันการตอบสนองที่บุคคลนั้นเป็นอยู่จริง ในสถานการณ์จริง ดังนั้นสถานการณ์ที่กำหนดให้ในการวัดจึงควรเป็นสถานการณ์ที่เลียนแบบเหตุการณ์จริง หรือเป็นเหตุการณ์ที่ผู้สอบมีโอกาสจะพบและขั้นตอนการสร้าง ดังนี้

1. ศึกษาตำรา เอกสาร และงานวิจัยเกี่ยวข้องเพื่อวิเคราะห์ความหมายและขอบข่ายของคุณลักษณะที่ต้องการวัด
2. รวบรวมความหมาย ขอบข่ายทฤษฎี และพฤติกรรมที่เกี่ยวกับลักษณะที่ต้องการวัด
3. สร้างนิยามปฏิบัติการของคุณลักษณะที่ต้องการวัด โดยระบุพฤติกรรมย่อยของคุณลักษณะดังกล่าวให้ชัดเจน
4. สร้างและรวบรวมสถานการณ์เกี่ยวกับพฤติกรรมย่อย พร้อมกำหนดตัวเลือกให้สอดคล้อง
5. ประเมินคุณลักษณะขั้นต้นของแบบทดสอบสถานการณ์โดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความสอดคล้องระหว่าง คำนิยาม พฤติกรรมย่อยระหว่างสถานการณ์ รวมทั้งตัวเลือกความชัดเจนของภาษาใช้ระดับความยากและซับซ้อนของภาษาและเงื่อนไขโดยรวมของสถานการณ์และปรับปรุงแก้ไข
6. จัดชุดการสอบ เพื่อนำไปสอบสอนครั้งที่ 1 กับกลุ่มที่ลักษณะเหมือนหรือใกล้เคียงกับกลุ่มเป้าหมาย เพื่อหาคุณภาพของข้อสอบเป็นรายข้อ
7. คัดเลือกข้อคำถามที่มีคุณภาพและครอบคลุมนิยามแล้วนำไปทดสอบครั้งที่ 2 แต่ถ้าไปครอบคลุมต้องปรับปรุงแก้ไข แล้วนำไปทดสอบตามข้อ 6 อีกครั้งจนกว่าแน่ใจว่าข้อคำถามมีคุณภาพดีพอ
8. ทดสอบครั้งที่ 2 กับกลุ่มที่มีลักษณะเหมือน ใกล้เคียงกับกลุ่มเป้าหมาย เพื่อหาคุณภาพของ แบบทดสอบ สถานการณ์ ทั้งฉบับ ได้แก่ ความเชื่อมั่นและความเที่ยงตรง

9. สร้างเกณฑ์ปกติ (Norms) เมื่อพัฒนาแบบทดสอบไปถึงขั้นที่มีความเชื่อมั่นและความเที่ยงตรงสูงแล้ว นำแบบทดสอบดังกล่าวไปสอบกับกลุ่มเป้าหมายที่มีขนาดใหญ่ และมีความเป็นตัวแทนของประชากร เพื่อสร้างเกณฑ์ปกติไว้ใช้เป็นแนวทางในการแปลความหมายพร้อมทั้งหาค่าสถิติต่าง ๆ

จากการศึกษา สรุปได้ว่า การพัฒนาพฤติกรรมการอ่านสำหรับนักเรียนเป็นเรื่องจำเป็นที่จะต้องมีการดำเนินการอย่างเป็นระบบ และต่อเนื่อง คำนึงถึงวัย วุฒิภาวะของ อารมณ์ของผู้เรียนควบคู่ไปกับการจัดบรรยากาศสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสม

5. กิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน

กิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อส่งเสริมการอ่านนั้นมีหลายแบบหลายวิธีด้วยกัน แต่ละวิธีมีจุดมุ่งหมายเพื่อปลูกฝังนิสัยรักการอ่านให้แก่เด็กตลอดจนเพื่อพัฒนานักเรียนให้ใช้ประโยชน์จากการอ่านเพื่อแสวงหาความรู้ เกิดความสนใจและรสนิยมในการอ่านให้กว้างขวางขึ้น

กรมวิชาการ (2544 : 2) ได้ให้ความหมายกิจกรรมส่งเสริมการอ่านไว้ว่า เป็นการกระทำต่าง ๆ ที่โรงเรียนหรือผู้ปกครองจัดขึ้น โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้นักเรียนเกิดความสนใจและเห็นความสำคัญในการอ่านและพยายามพัฒนาการอ่านของตนจนมีนิสัยรักการอ่าน

วิเชียร เกิดประทุม (2523 : 219) ได้อธิบายไว้ว่า ครูเป็นส่วนสำคัญยิ่งในการสร้างนิสัยรักการอ่านในฐานะที่เป็นครู ครูจะต้องหาวิธีการที่จะส่งเสริมให้เด็กรักการอ่านหนังสือ จนติดเป็นนิสัยกล่าวคือ ให้เป็นนักอ่าน มีเวลาว่างต้องหยิบหนังสือขึ้นมาอ่านและอ่านอย่างเต็มใจไม่ต้องมีใครมาบังคับ ถ้าเราปลูกฝังให้เด็กเป็นนักอ่านได้ ก็เชื่อได้ว่าเด็กจะดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้สมบูรณ์ขึ้น ดังนั้น ครูจึงต้องหาวิธีจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมให้เด็กรักการอ่านหนังสือ

แม้นมาศ ขวลิต (2529 : 218) ได้ให้ทัศนะว่ากิจกรรมที่จะช่วยการสร้างนิสัยรักการอ่านมีหลายวิธี ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์และเป้าหมายและกล่าวไว้ว่า กิจกรรมส่งเสริมการอ่าน คือ การกระทำต่าง ๆ เพื่อให้กลุ่มเป้าหมายเกิดความสนใจในการอ่าน พยายามพัฒนาการอ่านของตนให้ถึงระดับการอ่านเป็น และอ่านจนเป็นนิสัย กิจกรรมส่งเสริมการอ่านลักษณะสำคัญดังนี้

1. ระวัง บุคคลที่เป็นเป้าหมายอาจเป็นคนเดียวหรือกลุ่มคนหรือคนทั่วไปให้เกิดความอยากอ่านหนังสือ โดยเฉพาะหนังสือที่มีคุณภาพตามที่ผู้จัดกิจกรรมเห็นสมควรอ่าน

กิจกรรมจะชี้ให้เห็นว่าการอ่านเป็นสิ่งจำเป็น มีความสำคัญ มีประโยชน์ต่อบุคคลและสังคม นานาประการ

2. จูงใจ ให้บุคคลที่เป็นเป้าหมายเกิดความพยายามที่อ่านให้แตกฉาน เพื่อจะได้รู้เรื่องราวอันน่ารู้ น่าสนุกที่มีอยู่ในหนังสือตามที่ผู้จัดกิจกรรมกล่าวมา

3. กระตุ้น แนะนำให้อยากรู้ อยากเห็นเรื่องราวต่าง ๆ ที่อยู่ในหนังสือ การอ่านหนังสือทำให้ผู้อ่านรู้รอบและรู้ซึ่ง เปิดความคิดให้กว้าง เมื่ออ่านเรื่องหนึ่งแล้วก็อยากอ่านเรื่องอื่นต่อไปจนกระทั่งมีความรู้ดีกว่าการอ่านเป็นกิจกรรมประจำวันที่จะขาดเสียไม่ได้

4. สร้างบรรยากาศการอ่านขึ้นในบ้าน โรงเรียนและสังคม นอกจากกิจกรรมจะเร้าใจจูงใจให้อ่านและกระตุ้นให้เปิดความคิดให้กว้างกิจกรรมส่งเสริมการอ่านจะเกี่ยวข้องกับ การผลิตวัสดุการอ่านให้เหมาะสม การสร้างและปรับปรุงวัสดุการอ่านให้มีเพียงพอ การบูรณาการการอ่านในการเรียนการสอนและการตัดสินใจเพื่อดำเนินการต่าง ๆ

แม้นมาส ชาวลิต (2529 : 224) ได้กล่าวไว้อีกว่า กิจกรรมที่จะส่งเสริมการอ่านมีหลายรูปแบบได้แก่

1. กิจกรรมซึ่งเร้าโสตประสาท ชวนฟัง ให้เสียงและคำพูดเป็นหลัก กิจกรรมประเภทนี้ ได้แก่ การเล่านิทานให้ฟัง การเล่าเรื่องจากหนังสือ การอ่านหนังสือให้ฟัง การแนะนำหนังสือด้วยปากเปล่า การบรรยาย การอภิปราย การได้วาที การบรรเลงดนตรี และร้องเพลงจากบทละครเรื่องซึ่งกิจกรรมเหล่านี้จะทำให้เกิดความเพลิดเพลินในอรรถรส ล้อยก้านนั้นนอกจากฟังเพราะแล้วยังทำให้มองเห็นภาพ ได้กลิ่นทำให้รู้สึกอโรย ได้รู้สึกสัมผัส ความร้อนหนาว ให้รู้สึกดีใจ เสียใจ เกลียดชัง รักแค้นชิง โศก ฯลฯ ในการจัดกิจกรรมที่เน้นความเพลิดเพลินในอรรถรส ไม่ควรใช้อุปกรณ์ที่เบี่ยงเบนความสนใจไปทางอื่น เช่น ภาพการใช้ท่าทาง ฯลฯ ยกเว้นเมื่อจำเป็นที่จะต้องใช้เพื่อให้ผู้ฟังเข้าใจสิ่งกำลังพูดถึงเท่านั้น

2. กิจกรรมซึ่งเร้าจักขุประสาท ชวนให้ดู เพื่อพินิจและอ่านความหมายของสิ่งที่เป็นกิจกรรม กิจกรรมประเภทนี้ ได้แก่ การจัดแสดงภาพชนิดต่าง ๆ อาทิ ภาพถ่าย ภาพที่ตัดเก็บรวบรวมจากวารสารหรือปฏิทิน เป็นเรื่อง เป็นชุด ภาพเขียน ภาพประกอบหนังสือ นิทรรศการหนังสือ สิ่งของต่าง ๆ ในการแสดง หนังสือและสิ่งของ จะมีคำอธิบายและบรรยายสิ่งที่แสดง สรุปข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการแสดงประวัติ มุ่งให้ผู้ชมใช้สมาธิในการชม นอกจากเร้าจักขุสัมผัสแล้วยังมีส่วนทำให้ได้ยินเสียง ได้สัมผัสและเกิดความรู้สึกลึกต่าง ๆ ด้วย

3. กิจกรรมซึ่งเร้าโสตประสาทและจักขุประสาทในขณะเดียวกัน ได้แก่ กิจกรรมซึ่งชวนให้ฟังและดูไปพร้อม ๆ กัน ประสานประสาททั้งสองให้ทำงานร่วมกัน อาทิ

เล่านิทานโดยให้รูปภาพประกอบซึ่งจัดเตรียมไว้ และให้รูปภาพประกอบในหนังสือ เล่านิทานโดยใช้ไอศหัตถ์วัสดุประกอบฉายภาพนิ่งซึ่งมีคำบรรยาย ฉายภาพยนตร์ ฉายแถบบันทึกเสียง และภาพสาริต เทคนิควิธีการบางอย่างจากหนังสือที่นำมาจัดนิทรรศการ การจัดสัปดาห์ห้องสมุด

4. กิจกรรมซึ่งให้ผู้เป็นเป้าหมายได้ร่วมกิจกรรมด้วย กิจกรรมทำนองนี้จะช่วยให้ผู้เป็นเป้าหมายเกิดความสนุกและภาคภูมิใจ รู้สึกว่าตนเองมีความสามารถ ตัวอย่างเช่น เมื่อเล่านิทานแล้วให้ผู้ฟังวาดภาพประกอบ ให้แสดงท่าทางประกอบ ให้ร้องเพลงตามตัวละครในนิทาน ให้แข่งขันกันเล่าเรื่องที่ได้อ่านไปแล้ว ให้ตอบคำถามเกี่ยวกับเรื่องที่ได้อ่าน ให้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับตัวละครหรือเหตุการณ์ตอนใดตอนหนึ่งในนิทาน เป็นต้น

ประเทิน มหาพันธ์ (2530 : 9) ได้กล่าวว่า ครูควรส่งเสริมให้เด็กอ่านหนังสือ นอกเหนือจากบทเรียน เพื่อให้เด็กมีประสบการณ์ในการอ่านกว้างขวางพอที่จะทำให้เด็กเกิดนิสัยรักหนังสือและรักการอ่านได้ การส่งเสริมการอ่านสำหรับเด็กมีความสำคัญไม่น้อย เพราะนอกจากจะทำให้เด็กมีนิสัยรักการอ่านแล้ว ยังทำให้เด็กมีประสบการณ์ในการอ่านกว้างขวางและเกิดทักษะในการอ่านมากขึ้น จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ครู ผู้บริหาร โรงเรียน ผู้ปกครองควรเห็นความสำคัญของการส่งเสริมการอ่านและจัดให้มีกิจกรรมส่งเสริมการอ่านขึ้นในโรงเรียน

อุทัยวรรณ ชิดสูงเนิน (2533 : 22-23) ได้สรุปกิจกรรมส่งเสริมการอ่านไว้ดังนี้

1. การเล่านิทาน เป็นกิจกรรมที่เหมาะสมสำหรับเด็กเล็กซึ่งสามารถจัดในห้องเรียนได้ตลอดเวลา ครูผู้เล่าต้องคำนึงถึงความสนใจของเด็กวัยต่าง ๆ และมีศิลปะในการเล่านิทานข้อสำคัญต้องมีหนังสือเล่มที่เล่ามาให้ดูด้วย เพื่อเข้าใจให้เด็กอยากอ่านหนังสือนั้น

2. การแนะนำหนังสือ ครูจะเลือกหนังสือที่ดีและเหมาะสมกับเด็ก แนะนำว่าหนังสือเล่มนั้น ๆ คืออย่างไร สนุกตรงไหน และเลือกอ่านข้อความบางตอนให้เด็กฟังด้วย

3. การอ่านหนังสือให้เด็กฟัง เป็นกิจกรรมที่ครูนำหนังสือที่เห็นว่าดีและเหมาะสมกับเด็กมาอ่านให้เด็กฟัง การอ่านไม่จำเป็นต้องอ่านวันเดียวจบเล่ม อาจอ่านวันละตอนก็ได้ ข้อสำคัญคือเรื่องที่อ่านต้องสนุก เด็กจึงจะสนใจ

4. การเล่าเรื่องในหนังสือ เหมาะสำหรับเด็กโต เป็นการเล่าโครงเรื่องย่อๆ เพื่อจูงใจให้เด็กเห็นว่าหนังสือเล่มนั้น ๆ น่าอ่าน

5. การเล่าทนายปัญหา การทนายปัญหาควรเป็นปัญหาที่สามารถอ่านค้นคว้าได้

จากหนังสือ เช่น ทายชื่อตัวละคร ทายชื่อเมือง ทายคำพูดตัวละคร เป็นต้น การทายปัญหาจะ
ทำให้เด็กตื่นเต้นและอ่านหนังสือ

6. การให้เด็กเล่าเรื่องในหนังสือ ดำเนินการโดยให้เด็กอ่านหนังสือมาคนละ
เล่มแล้วพลัดกันออกมาเล่าเรื่อง

7. การสร้างบรรยากาศในห้องเรียนให้เด็กอยากอ่านหนังสือ โดยครู
หาหนังสือที่คิดว่าเหมาะสมหรือเป็นประโยชน์กับเด็กนำมาจัดเป็นมุมหนังสือในห้องเรียน
การจัดกิจกรรมนี้ห้องสมุดโรงเรียนอาจนำไปจัดเพื่อตกแต่งห้องสมุดให้ดูสวยงาม นำเข้าไป
อ่านหนังสือ

8. การจัดนิทรรศการหนังสือเด็ก เป็นกิจกรรมของโรงเรียน โดยการติดต่อกับ
สำนักพิมพ์หรือห้างร้านต่าง ๆ ให้มาร่วมจัดนิทรรศการหนังสือเด็กในโรงเรียนหรือ
โรงเรียนอาจยืมหนังสือมาแสดงหรือจัดแสดงหนังสือเป็นครั้งคราวในห้องสมุดเพื่อเป็น
การแนะนำให้เด็กเข้ามาอ่านหนังสือ

9. การอภิปรายเรื่องในหนังสือ เป็นการสนทนาให้ความเห็นเกี่ยวกับหนังสือ
เพื่อให้เด็กได้เห็นข้อดีและข้อเสียของหนังสือ

10. การพาเด็กไปชมนิทรรศการและการบรรยายเกี่ยวกับหนังสือ

11. การจัดปฐกฐาได้วาทีเกี่ยวกับหนังสือ

12. การจัดแสดงจากเรื่องในหนังสือ เป็นการแสดงละครในชั้นเรียน โดย
เลือกเรื่องจากหนังสือหรืออาจเป็นเรื่องบางตอนในแบบเรียนในชั้นเรียน จะทำให้เด็ก
สนุกสนานและสนใจหนังสือเพิ่มขึ้น

13. การจัดชมรมเกี่ยวกับการอ่านในห้องสมุด โดยห้องสมุดโรงเรียนอาจ
กระตุ้นให้เด็กอ่านหนังสือ โดยการจัดชมรมนักอ่าน ประกาศสถิติผู้ยืมหนังสือมากที่สุด
ในรอบหนึ่งเดือนในแต่ละภาคเรียน จะทำให้เด็กตื่นตัวในการอ่านหนังสือ

สรุปได้ว่า นิสัยรักการอ่านไม่ได้เกิดขึ้นเองโดยธรรมชาติ แต่ต้องอาศัยการ
ปลูกฝังและการส่งเสริมการอ่านอย่างต่อเนื่องตามกระบวนการจนเกิดรักการอ่านเป็นนิสัย ซึ่ง
กิจกรรมส่งเสริมการอ่านมีหลายรูปแบบ อาทิ การเล่านิทาน การเล่าเรื่องจากหนังสือ
การแนะนำหนังสือ การจัดนิทรรศการหนังสือ การวิจารณ์หนังสือ การจัดกิจกรรมแต่ละ
รูปแบบขึ้นอยู่กับกลุ่มเป้าหมายจุดประสงค์และความสนใจของเด็กแต่ละวัย ซึ่งสามารถจัดให้
เด็กทั้งครูผู้สอน ครูบรรณารักษ์และผู้ปกครอง

6. การวิจัยปฏิบัติการ

ความหมายของวิจัยปฏิบัติการ

คำว่า “Action Research” เมื่อพิจารณาถึงการใช้ประโยชน์หรือจุดมุ่งหมายเป็นเกณฑ์ในการจำแนกประเภทของการวิจัย การวิจัยปฏิบัติการจะถูกจัดเป็นส่วนหนึ่งของการวิจัยประยุกต์ (Applied Research) ซึ่งได้มีการบัญญัติหรือกล่าวถึงในตำราภาษาไทยหลายคำ เช่น “การวิจัยดำเนินการ” หรือ “การวิจัยในชั้นเรียน” ซึ่งน่าจะทำความเข้าใจในความหมายและมโนทัศน์ของคำนี้ให้ชัดเจน อย่างไรก็ตามก็ได้มีนักวิชาการหลายคนได้ให้ความหมายและมโนทัศน์ที่ได้รับไว้ดังนี้

ประวิต เอราวรรณ์ (2545 : 5) ให้ความหมายว่า การวิจัยปฏิบัติการ หมายถึง กระบวนการศึกษาค้นคว้าร่วมกันอย่างเป็นระบบของกลุ่มผู้ปฏิบัติงาน เพื่อทำความเข้าใจต่อปัญหาหรือข้อสงสัยที่กำลังเผชิญอยู่และให้ได้แนวทางการปฏิบัติหรือวิธีการแก้ไขปรับปรุงที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้นในการปฏิบัติงาน ซึ่งกล่าวถึงในบริบทของโรงเรียนก็คือ การวิจัยที่เกิดขึ้นในโรงเรียนและชั้นเรียน โดยที่ครูพยายามปรับปรุงการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของตนเองจากการสะท้อนตนเอง การหาข้อสรุปเพื่อแก้ปัญหาที่กำลังเผชิญอยู่ รวมทั้งการใช้ความเข้าใจและมโนทัศน์ของตนเองมากกว่าของผู้เชี่ยวชาญ การวิจัยปฏิบัติการจึงเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้ปฏิบัติงานและผู้เกี่ยวข้องได้ใช้ความสามารถหรือคุณสมบัติที่เป็นอยู่ด้วยตนเอง

ผ่องพรรณ ดรัยมงคลกุล (2543 : 11) กล่าวว่า การวิจัยลักษณะนี้เป็นการวิจัยเพื่อหาทางแก้ปัญหาทางการศึกษาที่เกิดขึ้นในปัจจุบันที่เป็นปัญหาเฉพาะด้านและยังเป็นการวิจัยเพื่อพัฒนาอีกด้านหนึ่งด้วย เพราะว่า งานวิจัยในรูปแบบนี้จะสามารถนำไปใช้ในชีวิตจริง ทันทต่อเหตุการณ์ ซึ่งเป็นการวิจัยหารูปแบบใหม่ วิธีปฏิบัติการใหม่หรือเทคนิคใหม่หรือวิจัยโครงการใหม่ ๆ

สุวิมล ว่องวานิช (2543 : 6) ให้ความหมายว่า การวิจัยปฏิบัติการ คือ การวิจัยประเภทหนึ่งซึ่งใช้กระบวนการปฏิบัติอย่างเป็นระบบ ผู้วิจัยและผู้เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการและวิเคราะห์วิจารณ์ผลการปฏิบัติโดยการใช้วงจร 4 ขั้นตอน คือ การวางแผน การลงมือกระทำจริง การสังเกตและการสะท้อนผลการปฏิบัติ การดำเนินงานจะต้องต่อเนื่อง เพื่อจะนำไปสู่การปรับปรุงแผนเข้าสู่วงจรใหม่ จนกว่าจะได้ข้อสรุปที่แก้ปัญหาได้จริง หรือสภาพการณ์ของสิ่งที่ศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จากที่กล่าวมาพอจะสรุปความหมายของการวิจัยปฏิบัติการได้ว่า การวิจัยปฏิบัติการ หมายถึง กระบวนการศึกษาค้นคว้าร่วมกันอย่างเป็นระบบของกลุ่มผู้ปฏิบัติงาน และวิเคราะห์ วิเคราะห์ผลการปฏิบัติ เพื่อทำความเข้าใจต่อปัญหาหรือข้อสงสัยที่กำลังเผชิญอยู่ โดยการใช้ วงจร 4 ขั้นตอน คือ การวางแผน การลงมือปฏิบัติจริง การสังเกต และการสะท้อนผล การปฏิบัติ เพื่อให้ได้แนวทางปฏิบัติหรือวิธีการแก้ไขปรับปรุงที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ดี ขึ้น

แนวคิดและความเป็นมาของวิจัยปฏิบัติการ

แนวคิดเกี่ยวกับการวิจัยปฏิบัติการนี้ โครีย์ (Corey) (ประวัติ เอราวรณ. 2545 : 2 ; อ้างอิงมาจาก โครีย์. 1953) ได้ยืนยันว่ามีแหล่งที่มาอย่างน้อย 2 แหล่ง คือ

1. เกิดจากการเสนอแนวคิดของ คอลเลียร์ (Collier) ต่อคณะกรรมการของ Indian Affairs ระหว่างปี ค.ศ. 1933-1945 ขณะที่ดำรงตำแหน่งเป็นคณะกรรมการว่า ความสำคัญของงานวิจัยเกี่ยวกับการวางแผนทางสังคม นอกจากเป็นสิ่งที่มีความหมายต่อ โครงการวิจัยหรือเป้าหมายของงานวิจัยแล้ว ผลการวิจัยก็ควรนำไปปฏิบัติได้โดยผู้ร่วมงาน วิจัย และจะต้องมีการวิพากษ์วิจารณ์ในกลุ่มผู้ปฏิบัติงาน โดยอาศัยประสบการณ์ที่ได้รับมา ผู้บริหารหน่วยงานและผู้ปฏิบัติงานต้องร่วมกันวิจัยในสิ่งที่มีความต้องการในหน่วยงานของตนเองด้วย

2. เกิดจากงานของ เคิร์ทเลวิน (Kurt Lewin) ที่ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง มนุษย์ เพื่อปรับปรุงคุณภาพการอยู่ร่วมกันในสังคม โดยอาศัยแนวคิดที่สำคัญ 2 ประการ คือ การตัดสินใจของกลุ่ม และความตั้งใจร่วมกันที่จะทำการปรับปรุงการปฏิบัติงาน ซึ่งแนวคิด เริ่มต้นเกิดจากการพยายามเชื่อมโยงทฤษฎีที่นักวิจัยได้วิจัยไว้ไปสู่การปฏิบัติของผู้ปฏิบัติงาน ในการแก้ปัญหาทางสังคมที่มีความแตกต่างของสหรัฐอเมริกา โดยเฉพาะการแบ่งชนชั้น ความมือดดีและการปฏิบัติการต่อชนกลุ่มน้อย (Ebbutt. 1983)

เคิร์ท เลวิน (ประวัติ เอราวรณ. 2545 : 2 ; อ้างอิงมาจาก Kurt Lewin. 1946) กล่าวถึงความคิดของคนที่กำลังเผชิญสถานการณ์ที่เป็นปัญหา หรือที่มีความคลุมเครือไม่ กระจ่างชัด มักมีคำถามในใจ 3 ข้อ คือ

1. สถานการณ์ตอนนี้เป็นอย่างไ
2. มีอันตรายอะไรบ้าง

3. แล้วเราจะทำอย่างไร

ในทางการศึกษา สตีเฟน เอ็ม คอเรีย (Stephen M. Corey) จากมหาวิทยาลัย โคลัมเบีย ได้นำการวิจัยปฏิบัติการมาใช้ในการจัดการศึกษาในอเมริกา โดยได้เขียนหนังสือ ชื่อ "Action Research to Improve School Practice" เมื่อปี ค.ศ. 1953 โดยนำมาใช้ในการปรับปรุงการปฏิบัติงานหลักสูตรและการเรียนการสอนในโรงเรียน (ประวิต เอราวรณ. 2545 : 2 ; อ้างอิงจาก Corey. 1953) ซึ่งต่อมาได้แพร่หลายเข้าไปในวงการศึกษาระดับมัธยมศึกษาและอุดมศึกษาในช่วงทศวรรษ 1970 โดยในอังกฤษได้พยายามส่งเสริมให้ครูทำวิจัยในชั้นเรียน (Classroom Action Research) เพื่อให้ครูปรับปรุงการเรียนการสอนและเปลี่ยนแปลงบทบาทเรียกว่า ครูนักวิจัย (Teacher as A researcher) โดยสอนควบคู่ไปกับการทำวิจัยในชั้นเรียน (ประวิต เอราวรณ. 2545 : 3 ; อ้างอิงจาก Elliott. 1987)

ในออสเตรเลียได้มีการขยายแนวคิดเรื่อง การวิจัยปฏิบัติการอย่างกว้างขวางถึงการให้มีการวิจัยปฏิบัติการเป็นส่วนสำคัญในการปรับปรุงโรงเรียนและการศึกษาของ ออสเตรเลีย โดยมีเหตุผลสำคัญ 2 ประการ คือ เพื่อตรวจสอบความก้าวหน้าของโรงเรียน และการพัฒนาหลักสูตรของโรงเรียนและสร้างความตระหนักให้กับครูในการแสวงหาวิธีการใหม่ ๆ เพื่อพัฒนาวิชาชีพ โดยเฉพาะกลุ่มนักวิจัยของมหาวิทยาลัย Deakin ได้พัฒนากระบวนการวิจัยปฏิบัติการ ซึ่งประยุกต์แนวคิดพื้นฐานของ เคิร์ต เลวิน (kurt Lewin) มาใช้ โดยกำหนดขั้นตอนของการวิจัยในลักษณะบันไดเวียน (Spiral) ประกอบด้วย การวางแผน (Plan) การปฏิบัติ (Action) การสังเกต (Observation) และการสะท้อนผล (Reflection) (ประวิต เอราวรณ. 2545 : 3 ; อ้างอิงจาก Ebbutt. 1983 ; Kemmis and McTaggart 1988)

สำหรับในประเทศไทยนั้นแนวคิดการวิจัยปฏิบัติการแพร่หลายมากพอสมควร ในช่วง 10 ปี ที่ผ่านมา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในทางการศึกษา แนวคิดการวิจัยปฏิบัติการมีอิทธิพลมาก คือ แนวคิดจากมหาวิทยาลัย Deakin โดยกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ ได้มีการแปลหนังสือชื่อ The Action Research Planner ของ Kemmis and McTaggart (1988) เป็นภาษาไทยชื่อ "นักวางแผนวิจัยปฏิบัติการ" เมื่อปี 2538 และประกาศใช้เป็นหนังสือเสริมประสบการณ์สำหรับครูประถมศึกษาและมัธยมศึกษาขึ้นไปทั่วประเทศ และมโนทัศน์พื้นฐานที่สำคัญของการวิจัยปฏิบัติการสรุปได้ 7 ประการ คือ

1. การวิจัยเชิงปฏิบัติการเป็นการเชื่อมโยง 2 เรื่องเข้าด้วยกันคือ แนวคิด (Ideal) ซึ่งทฤษฎี (Theory) ด้านๆ อยู่บนหอคอยงาช้าง (Ivory Tower) ไปสู่การปฏิบัติได้จริง (Practical) ซึ่งอยู่ต่างๆ ระดับรากหญ้า (Grass Root)

2. ผู้ปฏิบัติงานคือนักวิจัย (Practitioners as a Researcher) ซึ่งอยู่ในองค์กรหรือชุมชนที่กำลังเผชิญสภาพการณ์การปฏิบัติงานที่เป็นปัญหาหรือข้อสงสัยที่คลุมเครือ ไม่กระจ่าง

3. เป้าหมายคือ 1) เพื่อแก้ปัญหา (to Solve Problem) 2) เพื่อปรับปรุงการปฏิบัติงานแบบมืออาชีพ (to Improve Professional)

4. หัวใจสำคัญที่แฝงอยู่ในกระบวนการ (Process) ของการวิจัยปฏิบัติการ คือ การมีส่วนร่วม (Participation) และความร่วมมือกัน (Collaboration) เพื่อนำไปสู่ความเกี่ยวพันกัน (involvement) ของผู้เกี่ยวข้อง (Participants) ในองค์กรหรือชุมชนที่ดำเนินการวิจัย

5. การมีส่วนร่วม (Participation) ในการวิจัยปฏิบัติการคือ การร่วมกันตระหนักในปัญหา (Awareness) วางแผน (Plan) ตัดสินใจ (Decision Making) ลงมือปฏิบัติ (Practice) ส่องสะท้อนตัวเอง (Reflection) และรู้สึกเป็นเจ้าของ (Sense of Belonging)

6. เป็นกระบวนการศึกษาค้นคว้าแบบวิวัฒนาการ (Evolving) ที่ค่อย ๆ พัฒนาขึ้นเป็นลำดับจากจุดเล็ก ๆ (Small Scale) ของคนกลุ่มหนึ่งในประเด็นปัญหาที่ไม่ใหญ่โตซับซ้อนเกินไป จุดเด่นข้อหนึ่งของการวิจัยปฏิบัติการคือ ผู้ปฏิบัติงานในฐานะนักวิจัยเมื่อได้ทำวิจัยแล้วผลวิจัยจะตอบสนองความต้องการของตนเองทำให้อยากศึกษาค้นคว้าและปรับปรุงพัฒนางานต่อไป (Self – reflective Inquiry)

ประเภทของการวิจัยปฏิบัติการ

McKernan (ประวัติ เฮอร์วอร์ธ. 2545 : 5 ; อ้างอิงจาก McKernan. 1996) ได้แบ่งการวิจัยปฏิบัติการออกเป็น 3 ประเภท คือ

1. การวิจัยปฏิบัติการเชิงวิธีวิทยาศาสตร์ (Scientific Action Research) เป็นการวิจัยปฏิบัติการที่อาศัยกระบวนการวิทยาศาสตร์เป็นวิธีวิจัยหรือวิธีแก้ปัญหายกตัวอย่างเช่น

รูปแบบวิจัยปฏิบัติการของ Kurt Lewin ที่มีขั้นตอน คือ การวางแผน (Planning) การค้นหาความจริง (Fact Finding) การดำเนินการ (Execution) และการวิเคราะห์ผล (Analysis) รูปแบบวิจัยปฏิบัติการของ Taba-Noel Hilda Taba ซึ่งเป็นนักทฤษฎีหลักสูตรได้ประยุกต์วิธีการของ Dewey ที่มี 5 ขั้นตอน มาใช้ในกระบวนการพัฒนาหลักสูตรโดยแยกได้เป็น 6 ขั้นตอน คือ 1) ระบุปัญหา 2) วิเคราะห์ปัญหา 3) กำหนด

แนวคิดหรือสมมุติฐาน 4) รวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล 5) ปฏิบัติหรือดำเนินการ 6) ประเมินผลการปฏิบัติ

รูปแบบวิจัยปฏิบัติการของ Lippitt-Radke ซึ่งมีกระบวนการดังนี้

1. เริ่มต้นจากกลุ่มที่มีความต้องการที่จะค้นหาความรู้ความจริง
2. ร่วมกันกำหนดว่า “อะไรคือสิ่งที่กลุ่มอยากรู้”
3. สร้างเครื่องมือวิจัยที่เป็นวิทยาศาสตร์ขึ้นมา
4. กำหนดกลุ่มเป้าหมายและทดลองใช้เครื่องมือ
5. รวบรวมข้อมูลโดยมีการร่วมกันกำกับติดตามอย่างใกล้ชิด
6. รวบรวมข้อมูลด้านทัศนคติที่เปลี่ยนไปของผู้เกี่ยวข้อง เช่น ตั้งคำถามว่า “มองสิ่งต่างๆ แตกต่างไปจากเดิมหรือไม่เมื่อรู้ความจริง”
7. ร่วมมือกันค้นหาความจริงและนำเสนอความจริงซึ่งอาจต้องใช้เทคนิควิจัยเฉพาะและควรแบ่งงานกันอย่างเสมอภาคในบางครั้งข้อค้นพบที่เกิดขึ้นอาจส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงค่านิยมหรือการรับรู้ทางสังคมของกลุ่มหรือคนใดคนหนึ่ง ซึ่งต้องช่วยกันสำรวจให้พบเสนอข้อค้นพบให้กลุ่มอื่นรู้ โดยการสนทนาหรือเขียนเป็นรายงาน

2. การวิจัยปฏิบัติการปฏิบัติ (Practical -deliberative Action Research) เป็นการวิจัยปฏิบัติการที่เกี่ยวข้องกับความเข้าใจและปรับปรุงพัฒนาวิธีการปฏิบัติงานซึ่งรูปแบบนี้จะเน้นที่การให้เกิดการวิจัยขึ้นจากค่านิยมในการปฏิบัติงาน ผู้ปฏิบัติงานเป็นผู้ร่วมโครงการและบทบาทของผู้วิจัยคือ การกระตุ้นและช่วยให้ผู้ปฏิบัติงานเกิดความเข้าใจและทำการปรับปรุงการปฏิบัติงาน เช่น

รูปแบบวิจัยปฏิบัติการของ John Elliott จะเน้นวิธีการให้ผู้ปฏิบัติงานสะท้อนการพัฒนาตนเอง ในมุมมองของ John Elliott เขาเชื่อว่าการวิจัยปฏิบัติการจะนำไปสู่การปรับปรุงคุณภาพชีวิตที่ดีในสถานการณ์สังคม

รูปแบบวิจัยปฏิบัติการของ David Ebbutt ซึ่งเสนอว่าแนวทางที่ดีที่สุดในการคิดเชิงกระบวนการคือ ลำดับขั้นตอนตามวงจรแห่งความสำเร็จไม่ใช่การดำเนินการแบบเกลียว

3. การวิจัยปฏิบัติการเชิงอิสระ (Emancipatory Action Research) เป็นการวิจัยปฏิบัติการที่เกี่ยวข้องกับการตอบสนองความต้องการขององค์กร โดยมีจุดประสงค์เพื่อสร้างความเข้าใจและปรับปรุงการปฏิบัติงาน โดยกลุ่มผู้วิจัยมีอิสระในการเผชิญหน้ากับปัญหา และร่วมมือกันแสวงหาวิธีการที่ดีที่จะแก้ไข แล้วสะท้อนตนเองจากผลการปฏิบัติ เช่น

รูปแบบวิจัยปฏิบัติการของมหาวิทยาลัย Deakin หรือการวิจัยปฏิบัติการตามรูปแบบของ Kemmis และคณะซึ่งมีความคิดว่ากระบวนการวิจัยปฏิบัติการมีลักษณะเป็นเกลียว (Spiral) ประกอบด้วย การวางแผน การปฏิบัติ การสังเกตผล และการสะท้อนผล

คุณลักษณะของการวิจัยปฏิบัติการ

McKernan (ประวิต เอราวรรณ์. 2545 : 8 ; อ้างอิงจาก McKernan. 1996) ได้อธิบายลักษณะของการวิจัยปฏิบัติการไว้ 9 ประการ โดยอาศัยแนวคิดของ Elliott (1978) ดังนี้

1. ปัญหาที่นำมาวิจัยต้องเป็นปัญหาของผู้ปฏิบัติงาน
2. ปัญหานั้นเป็นปัญหาที่สามารถแก้ไขได้
3. ปัญหานั้นเป็นปัญหาในเชิงปฏิบัติ ไม่ใช่ปัญหาเชิงทฤษฎีหรือเชิงหลักการ
4. มีการเสนอทางออกของปัญหาและปรับเปลี่ยนไปจนกว่าการวิจัยและเสร็จสิ้น
5. เป้าหมายคือต้องการให้ผู้วิจัยเข้าใจปัญหา
6. ใช้วิธีวิจัยแบบกรณีศึกษา (Case Study) เพื่อบอกเล่าเรื่องราวเกี่ยวกับการดำเนินการวิจัยและสถานการณ์ปัญหาที่เกะติดเพื่อศึกษา
7. กรณีศึกษาในที่นี้ เป็นการรายงานตามการรับรู้และความเชื่อในสิ่งต่าง ๆ ของครูหรือ ผู้เรียน ฯลฯ
8. ใช้การบรรยายข้อมูลจากสัญลักษณ์ทางภาษาที่แสดงออกมาในชีวิตประจำวัน
9. กลุ่มผู้มีส่วนเกี่ยวข้องสามารถตรวจสอบความเที่ยงตรงของข้อมูลได้อย่างอิสระ เปิดรับหรือรวบรวมข้อมูลได้อย่างอิสระภายในกลุ่มหรือในระหว่างการปฏิบัติ

McKernan (ประวิต เอราวรรณ์. 2545 : 8 ; อ้างอิงจาก McKernan. 1996) กล่าวว่าวิจัยปฏิบัติการมีหลักการสำคัญอยู่ 16 ประการซึ่งสรุปได้ ดังนี้

1. เพิ่มพูนความเข้าใจในปัญหาต่าง ๆ
2. มุ่งปรับปรุงการปฏิบัติตนและการปฏิบัติงานของบุคคล
3. เน้นที่ปัญหาเร่งด่วนของผู้ปฏิบัติงาน
4. ให้ความสำคัญต่อความร่วมมือกันของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง
5. ดำเนินการวิจัยภายใต้สถานการณ์ที่กำลังเป็นปัญหา
6. ผู้เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมอย่างเป็นธรรมชาติ

7. เน้นการศึกษาเฉพาะกรณีหรือศึกษาเพียงหน่วยเดียว
8. ไม่มีการควบคุมหรือจัดกระทำต่อตัวแปร
9. ปัญหา วัตถุประสงค์และระเบียบวิธีมีลักษณะเป็นกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ความจริง
10. มีการประเมินหรือสะท้อนผลที่เกิดขึ้นเพื่อทบทวน
11. ระเบียบวิธีการวิจัยมีลักษณะเป็นนวัตกรรม คิดขึ้นมาใหม่ให้เหมาะสมกับปัญหาได้
12. กระบวนการศึกษามีความเป็นระบบหรือเป็นวิทยาศาสตร์
13. มีการแลกเปลี่ยนผลวิจัยและมีการนำไปใช้จริง
14. ใช้วิธีการแบบบรรยายข้อมูล หรือการอภิปรายร่วมกันอย่างเป็นธรรมชาติ
15. คิดวิเคราะห์ห้อย่างมีเหตุผล ซึ่งต้องมาจากการทำความเข้าใจการตีความหมายและการคิดอย่างอิสระ
16. เป็นการวิจัยที่ปลดปล่อยความคิดอย่างอิสระ และเป็นการเสริมสร้างพลังร่วมในการทำงาน (Empowerment) ให้ผู้เกี่ยวข้อง

กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ

กระบวนการหรือขั้นตอนของการวิจัยปฏิบัติการที่สำคัญและมีผู้นำมาประยุกต์ใช้ในทางการศึกษามีอยู่ 5 กระบวนการ คือ กระบวนการของ Kurt Lewin, John Elliott, มหาวิทยาลัย Deakin, David Ebbutt และ James McKernan อย่างไรก็ตามแม้ว่ากระบวนการวิจัย ปฏิบัติการจะมีหลายรูปแบบแต่หลักการหรือมนทัศน์สำคัญหรือวิธีการก็ใกล้เคียงและคล้ายคลึงกัน สำหรับการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยเลือกกระบวนการวิจัยที่ Stephen Kemmis และคณะได้นำแนวคิดของ Lewin มาประยุกต์ใช้ในการวิจัยปฏิบัติการเพื่อปรับปรุงการจัดการศึกษาของออสเตรเลียจนได้รับการยอมรับและเผยแพร่ไปกว้างขวาง ซึ่งในแนวคิดของ Kemmis และคณะนั้นการวิจัยปฏิบัติการ คือ การวิจัยแบบมีส่วนร่วมและการร่วมมือกันเป็นหมู่คณะจะกระทำคนเดียวไม่ได้ เพราะการกระทำเพียงคนเดียวถึงแม้จะเกิดการเปลี่ยนแปลงก็จะทำง่ายการเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากกลุ่ม ดังนั้นในขั้นตอนของการวิจัยปฏิบัติการจึงต้องกำหนดจุดสนใจร่วมกัน (Thematic concern) เช่น สนใจที่จะพัฒนาหลักสูตรและสอนให้มีประสิทธิภาพ

7. บริบทของโรงเรียนบ้านขมิ้นจานทุ่ง

1. ที่ตั้งและประวัติโรงเรียนบ้านขมิ้นจานทุ่ง

1.1 ที่ตั้ง

โรงเรียนบ้านขมิ้นจานทุ่งตั้งอยู่บ้านขมิ้น หมู่ที่ 15 ตำบลดินดำ อำเภอจังหาร จังหวัดร้อยเอ็ด มีเนื้อที่ 5 ไร่ 2 งาน 66 ตารางวาเป็นโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก เปิดสอน 2 ระดับ คือ ระดับก่อนประถมศึกษา และระดับประถมศึกษา ตั้งกีดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ อยู่ห่างจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ประมาณ 12 กิโลเมตร

1.2 ประวัติโรงเรียนบ้านขมิ้นจานทุ่ง

โรงเรียนบ้านขมิ้นจานทุ่ง ตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2488 โดยแยกออกจากโรงเรียนบ้านคูยค้อ มีนายโง่น วงศรีเทพ ผู้ใหญ่บ้านในขณะนั้น เป็นผู้ทำการก่อตั้ง โดยใช้วัดโพธิ์ชัยบ้านขมิ้นเป็นสถานที่ก่อตั้ง ให้ชื่อว่าโรงเรียนประชาบาลป่าฝาง มีนายสากล คำวัฒน์เป็นครูใหญ่คนแรก

1.3 ปรัชญาโรงเรียน

ปัญญา วิชา ระเบียบ สุขุ โย

ปัญญาประเสริฐกว่าทรัพย์

1.4 คำขวัญของโรงเรียน

“เด็กดี มีคุณธรรม นำสู่ชุมชน”

1.5 สีประจำโรงเรียน

สีแดง - เขียว

สีแดง หมายถึงความพร้อมและการรวมพลัง ซึ่งจะนำไปสู่ความสำเร็จ

สีเขียว หมายถึง ความร่มเย็นและเป็นธรรมชาติ

2. ข้อมูลเกี่ยวกับนักเรียน

จำนวนนักเรียนในปีการศึกษา 2551 ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนนักเรียนโรงเรียนบ้านขมิ้นจานทุ่ง ปีการศึกษา 2551

ระดับ	ชั้น	จำนวนนักเรียน			จำนวนห้องเรียน
		ชาย	หญิง	รวม	
อนุบาล	อนุบาล 1	1	-	1	1
	อนุบาล 2	1	-	1	1
รวมระดับก่อนประถม		2	-	2	2
ประถมศึกษา	ประถมศึกษาปีที่ 1	3	-	3	1
	ประถมศึกษาปีที่ 2	5	3	8	-
	ประถมศึกษาปีที่ 3	2	1	3	1
	ประถมศึกษาปีที่ 4	2	4	6	1
	ประถมศึกษาปีที่ 5	3	8	11	1
	ประถมศึกษาปีที่ 6	1	3	4	1
รวมระดับประถมศึกษา		16	19	35	6
รวมทั้งสิ้น		18	19	37	8

จากตารางที่ 1 จำนวนห้องเรียน หมายถึงจำนวนห้องเรียนตามบัญชีเรียกชื่อนักเรียน

3. ข้อมูลเกี่ยวกับบุคลากร

โรงเรียนบ้านขมิ้นจานทุ่งมีจำนวนบุคลากรแยกตามตำแหน่งระดับ ดังแสดงในตารางที่ 2 และตารางที่ 3

ตารางที่ 2 แสดงจำนวนบุคลากรโรงเรียนบ้านขมิ้นจานทุ่ง ปีการศึกษา 2551 แยกตาม
ตำแหน่ง

ที่	ตำแหน่ง	จำนวน/ระดับ							รวม
		ครูผู้ช่วย	ครูปฏิบัติการ	คศ.1	คศ.2	คศ.3	คศ.4	อื่นๆ	
1	ผู้อำนวยการ	-	-	-	1	-	-	-	1
2	ครู	-	-	-	5	-	-	-	5
รวมทั้งสิ้น		-	-	-	6	-	-	-	6

ตารางที่ 3 แสดงจำนวนบุคลากรโรงเรียนบ้านขมิ้นจานทุ่ง ปีการศึกษา 2551 แยกตามวุฒิ
ทางการศึกษา

ตำแหน่ง	ต่ำกว่าปริญญาตรี		ปริญญาตรี		ปริญญาโท		ปริญญาเอก		รวม
	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	
ผู้บริหาร	-	-	1	-	-	-	-	-	1
ครูผู้สอน	-	-	4	1	-	-	-	-	5
รวม	-	-	5	1	-	-	-	-	6

4. ข้อมูลเกี่ยวกับชุมชน

ลักษณะชุมชน

โรงเรียนบ้านขมิ้นจานทุ่ง ตั้งอยู่หมู่ที่ 15 ตำบลดินดำ อำเภอจังหาร จังหวัดร้อยเอ็ด มีหมู่บ้านในเขตบริการ 3 หมู่บ้านคือหมู่ที่ 7 และหมู่ที่ 15 บ้านขมิ้น และ หมู่ที่ 5 บ้านจานทุ่ง

ลักษณะของชุมชนตั้งอยู่ติดกับคันกันแม่น้ำชี สภาพการรวมกลุ่มเป็นแนวยาวตามริมฝั่งแม่น้ำชี มีจำนวนครัวเรือนทั้งสิ้น 200 หลังคาเรือน จำนวนประชากรรวมทั้งสิ้น 1,254 คน ประชากรร้อยละ 100 นับถือศาสนาพุทธ ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำนา งานหัตถกรรมทอผ้ามัดหมี่ และรับจ้างเย็บผ้าอุตสาหกรรม ผู้ปกครองส่วนใหญ่จบการศึกษา ระดับประถมศึกษา (ป.4หรือ ป.6) สถานศึกษาและชุมชนมีความสัมพันธ์กันเป็นอย่างดี

5. สภาพปัจจุบันและปัญหาที่พบในหน่วยงาน

จากสภาพทั่วไปของโรงเรียนบ้านขมิ้นจานทุ่งห้องสมุดจะใช้พื้นที่ส่วนหนึ่งของห้องเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 การจัดดำเนินงานกิจกรรมห้องสมุดไม่สามารถดำเนินงานได้สะดวก และจากข้อมูลพื้นฐานผลการประเมินตนเองของโรงเรียน พบว่านักเรียนยังมีความใฝ่เรียนใฝ่รู้น้อย ไม่มีพฤติกรรมรักการอ่าน ทั้งนี้เนื่องจากขาดแหล่งเรียนรู้ หนังสือต่าง ๆ ที่สร้างความสนใจขาดการฝึกและปลูกฝังพฤติกรรมรักการอ่านที่จริงจัง อย่างเป็นระบบ และต่อเนื่อง ครูผู้สอนเองขาดความตระหนักถึงความสำคัญของการส่งเสริมรักการอ่านแก่ผู้เรียน รวมถึงการที่ครูไม่มีความรู้ ความเข้าใจในการดำเนินงานส่งเสริมรักการอ่านแก่ผู้เรียน ไม่มีการวางแผนงาน/โครงการ การกำกับ ติดตาม และประเมินผลงาน

8. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

เกสสุรางค์ สักกะบุชา (2540 : 59-61) ผลของการใช้เทคนิคแม่แบบที่มีต่อนิสัยรักการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนชุมพลบุรี จังหวัดสุรินทร์ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนชุมพลบุรี จังหวัดสุรินทร์ ปีการศึกษา 2538 ที่มีนิสัยการอ่านต่ำกว่าเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 25 ลงมา จำนวน 16 คน ได้จากการสุ่มอย่างง่ายจากประชากรเป็นกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุมกลุ่มละ 8 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า ประกอบด้วยการใช้โปรแกรมการใช้เทคนิคแม่แบบ โปรแกรมการสอนแบบปกติ แบบสอบถามนิสัยรักการอ่าน ผลการวิจัยสรุปได้ว่าผลการเปรียบเทียบผลต่างของนิสัยรักการอ่านระหว่างกลุ่มทดลองที่ได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบและกลุ่มควบคุมที่ได้รับการสอนแบบปกติ พบว่านักเรียนที่ได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบมีนิสัยรักการอ่านดีกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นั่นคือ นักเรียนที่ได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบมีนิสัยรักการอ่านดีขึ้นกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติผลการเปรียบเทียบนิสัยรักการอ่านก่อนและหลังการใช้แม่แบบอย่างมีนัยสำคัญสถิติที่ระดับ .01 ผลการเปรียบเทียบนิสัยรักการอ่านก่อนและหลังการสอนแบบปกติ พบว่านักเรียนมีนิสัยรักการอ่านดีขึ้นหลังจากได้รับการสอนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

วิมลรัตน์ จตุรานนท์ (2540 : 134-136) ได้ศึกษาผลของการใช้กระบวนการสอนอ่านแบบปฏิบัติการที่มีต่อความเข้าใจในการอ่าน ความสามารถในการอ่านเรื่อง และ

ความสนใจในการอ่านของนักเรียนระดับประถมศึกษาที่มีความสามารถในการอ่านภาษาไทยแตกต่างกัน โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีความเข้าใจในการอ่านหลังการอ่านไม่สูงกว่ากลุ่มควบคุม มีความสามารถในการเล่าเรื่องสูงกว่ากลุ่มควบคุม และมีความสนใจในการอ่านหลังการเรียนสูงกว่ากลุ่มควบคุมเฉพาะนักเรียนที่มีความสามารถในการอ่านระดับปานกลางและต่ำ นักเรียนกลุ่มทดลองในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีความเข้าใจในการอ่านหลังการเรียนสูงกว่ากลุ่มควบคุม มีความสามารถในการเล่าเรื่องสูงกว่ากลุ่มควบคุม และมีความสนใจในการอ่านหนังสือหลังการเรียนสูงกว่ากลุ่มควบคุมเฉพาะนักเรียนที่มีความสามารถในการอ่านปานกลางและต่ำ

ศิริพร ทองชูคำ (2540 : 145-147) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมในกิจกรรมส่งเสริมการอ่านกับนิสัยในการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2539 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพัทลุง จำนวน 371 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลประกอบด้วยแบบสอบถามจำนวน 2 ชุด คือชุดที่ 1 แบบสอบถามการมีส่วนร่วมในกิจกรรมส่งเสริมการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีความเชื่อมั่นเท่ากับ .9892 ชุดที่ 2 แบบสอบถามนิสัยรักการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีความเชื่อมั่นเท่ากับ .9524 สถิติที่ใช้ในการวิจัย คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่าย การวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมในกิจกรรมส่งเสริมการอ่านของนักเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายกิจกรรม พบว่า การมีส่วนร่วมในกิจกรรมเล่านิทาน เล่าเรื่องจากหนังสือ ความมีส่วนร่วมในกิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน การอ่านของนักเรียน โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์กันทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เท่ากับ .7264

ดวงพร พวงเพชร (2541 : 106-114) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการส่งเสริมรักการอ่านจากครอบครัวของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพฯ เพื่อศึกษาการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านจากครอบครัวของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยเปรียบเทียบการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านจากครอบครัวนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในสังกัดกรุงเทพฯ โดยมีภูมิหลังทางครอบครัวแตกต่างกัน และศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านจากครอบครัวกับนิสัยรักการอ่านของนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 6 กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพฯ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2540 ที่สุ่มมาจากประชากรด้วยวิธีการสุ่มหลายขั้นตอน ได้จำนวน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้จริง จำนวน 416 คน เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถามซึ่งมีอยู่ 3 ตอน ดังนี้ คือ ตอนที่ 1 แบบสอบถามที่เกี่ยวกับ ภูมิหลังเป็นแบบเลือกตอบ ตอนที่ 2 แบบสอบถาม การส่งเสริมนิสัยรักการอ่านจากครอบครัว ลักษณะเป็นแบบประเมินค่า ตอนที่ 3 แบบสอบถามนิสัยรักการอ่านลักษณะเป็นแบบประเมินค่า ผลการวิจัยความสัมพันธ์ระหว่างการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน และการนิยักรการอ่านโดยภาพรวม และรายด้านทุกด้าน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับนิสัยรักการอ่านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 การส่งเสริมลักษณะนิสัยรักการอ่านทั้ง 4 ด้าน ทำนายนิสัยรักการอ่านได้ดีกว่าการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านเพียงด้านใดด้านหนึ่ง

ทรงลักษณ์ แดวไชสง (2541 : 92-95) ได้ศึกษาการพัฒนากิจกรรมการเรียน การสอนทักษะการอ่านในใจ และการเขียนตามรูปแบบ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 5 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทย นักเรียนที่เรียนด้วยกิจกรรมการเรียน การสอนทักษะการอ่านในใจ และการเรียนตามรูปแบบพัฒนาขึ้น มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ภาษาไทย เฉลี่ยร้อยละ 83.15 และจำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ความรอบรู้ที่กำหนดเฉลี่ยร้อยละ 84.00 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 80/80 นอกจากนี้ ผลการศึกษายังพบว่า ผลจาก การพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนทักษะการอ่านในใจและการเขียนตามรูปแบบ นักเรียน ได้เรียนรู้ และพัฒนาทักษะการอ่านในใจและการเขียนตามรูปแบบตามจุดประสงค์การเรียนรู้ วิชาภาษาไทย

กรมวิชาการ (2543 : 45-49) ได้ทำการศึกษาสภาพการอ่านของนักเรียนและ การจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านในโรงเรียน พบว่า สภาพการอ่านของนักเรียน ประถมศึกษา ส่วนใหญ่มีความสนใจในการอ่านหนังสือร้อยละ 97 โดยให้เหตุผลในการอ่านเรียงจากมาก ไปหาน้อย ตามลำดับดังนี้ ช่วยเพิ่มพูนความรู้ ได้รับความสนุกสนานเพลิดเพลิน สำหรับ หนังสือที่ชอบมากและ อ่านในชีวิตประจำวัน ได้แก่ หนังสือเรียน การ์ตูน นิทาน สถานที่ ที่นักเรียนประถมศึกษาชอบไปอ่านมากที่สุด คือ ห้องสมุดโรงเรียน และบ้าน นอกจากนี้ พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการอ่านของนักเรียนประถมศึกษา คือ การบริการของห้องสมุดเปิด ในเวลาจำกัด และไม่มีหนังสือที่ต้องการ การจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านมีช่วงเวลา ไม่เหมาะสม และนักเรียนไม่มีส่วนร่วมกิจกรรม กิจกรรมส่งเสริมการอ่านที่นักเรียน ประถมศึกษาต้องการให้ครูจัดมากที่สุด คือ การเล่านิทานและแนะนำหนังสือ

อัทธนา ชื่นบุญ (2544 : 120-122) ได้ทำการวิจัยความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบาง ประการกับความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดย

วัตถุประสงค์ของการวิจัยคือ 1. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 2. เพื่อค้นหาปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ซึ่งผลการวิจัยพบว่าปัจจัยด้านความสามารถทางโครงสร้างภาษา ความเข้าใจความหมายของศัพท์ ความสามารถในการสร้างความคิดรวบยอด ความเชื่อมั่นในตนเองและเจตคติต่อการอ่านภาษาอังกฤษ มีค่าสัมประสิทธิ์สัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2545 : 78-79) ได้ทำการศึกษาสภาพการอ่านของนักเรียน และการจัดกิจกรรมการส่งเสริมการอ่านในโรงเรียน พบว่า 1. สภาพการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาส่วนใหญ่ มีความสนใจในการอ่านหนังสือถึงร้อยละ 97 โดยเหตุผลที่อ่านเพราะช่วยเพิ่มพูนความรู้ ได้รับความสนุกสนานและเพลิดเพลิน สำหรับหนังสือที่ชอบอ่านคือหนังสือเรียน หนังสือการ์ตูน หนังสือนิทาน และหนังสือประเภทศิลปะ กีฬา ดนตรี 2. สภาพการอ่านของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาสนใจที่จะอ่านหนังสือร้อยละ 94.99 โดยให้เหตุผลในการอ่านคือ หนังสือให้ความสนุกสนานเพลิดเพลิน ช่วยเพิ่มพูนความรู้ และหนังสือที่นักเรียนชอบอ่านมากที่สุดคือ หนังสือการ์ตูน นิทาน หนังสือพิมพ์ และหนังสือเรียน 3. การจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านในโรงเรียนของครูประถมศึกษาและครูมัธยมศึกษาส่วนใหญ่มีการจัดกิจกรรมอยู่เป็นประจำ กิจกรรมที่จัดขึ้นมีดังนี้คือ การเล่าเรื่องในหนังสือให้นักเรียนฟัง การจัดป้ายวิชาการหรือป้ายนิเทศการแนะนำการอ่าน และการประกวดเขียนเรียงความหรือบทความ

อรพันธ์ หินซุย (2546 : 82-83) ได้ศึกษาการพัฒนาการดำเนินงานเพื่อส่งเสริมการอ่านของนักเรียน โรงเรียนบ้านหนองผึ่งแดง อำเภอโพธาราม จังหวัดร้อยเอ็ด โดยกลุ่มผู้ให้ข้อมูลประกอบไปด้วย ครู จำนวน 8 คน นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 15 คน และนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 15 คน ผลการวิจัยพบว่า เมื่อมีการดำเนินการเพื่อส่งเสริมการอ่านด้วยการจัดห้องสมุดเชิงรุก กิจกรรมเสียงตามสาย และการจัดกิจกรรมเล่านิทาน ปรากฏว่า นักเรียนมีความสนใจในการอ่าน เห็นความสำคัญของการอ่าน และมีการพัฒนาการอ่านของตนเองอย่างต่อเนื่องมีความกระตือรือร้นในการอ่าน และมีความสุขในการร่วมกิจกรรมส่งเสริมการอ่านมากขึ้นแต่ยังมีจุดอ่อน คือ การจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านยังไม่หลากหลาย ห้องสมุดโรงเรียนยังมีหนังสือให้นักเรียนค้นคว้าน้อย นักเรียนสนใจอ่านเพียงระยะเวลาสั้น ๆ และเห็นความสำคัญของการอ่านเฉพาะกิจกรรมที่ร่วมนำเสนอเท่านั้น ส่วนการพัฒนาการอ่านด้วยตนเอง นักเรียนได้พัฒนาขึ้นในระดับหนึ่ง

สำรวย นกงาม (2546 : 104-105) ได้ศึกษาการพัฒนาครูด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนรักการอ่านสามารถใช้ห้องสมุด แหล่งความรู้และสื่อต่าง ๆ ทั้งในและนอกสถานศึกษาโรงเรียนบ้านตะเคียนบังอิง อำเภออุษันท์ จังหวัดศรีสะเกษ พบว่าก่อนการอบรมและศึกษางาน ครูจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนรักการอ่านสามารถใช้ห้องสมุด แหล่งความรู้ และสื่อต่าง ๆ ทั้งในและนอกสถานศึกษาน้อยมาก การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ไม่หลากหลาย และไม่ต่อเนื่อง หลังจากการอบรมและศึกษางาน ครูจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามขั้นตอนการวิจัยเชิงปฏิบัติการสามารถนำความรู้ แนวทาง วิธีการมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนรักการอ่าน สามารถใช้ห้องสมุด และสื่อต่างๆ ทั้งในและนอกสถานศึกษาได้อย่างหลากหลาย ต่อเนื่อง และมีประสิทธิภาพ

ปิยากร แสงบัวท้าว (2547 : 123-125) ได้ศึกษาผลการใช้เทคนิคแม่แบบที่มีต่อนิสัยรักการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่มีนิสัยรักการอ่านน้อย โรงเรียนสวัสดิศึกษาเขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร จำนวน 20 คน ผลการวิจัยพบว่า 1. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีนิสัยรักการอ่านเพิ่มขึ้น หลังจากการใช้เทคนิคแม่แบบมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.1 2. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีนิสัยรักการอ่านเพิ่มขึ้น หลังจากไม่ได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.1 และ 3. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ 0.1

สุปราณี ประคำพอง (2547 : 98-90) ได้ศึกษาผลของการใช้โปรแกรมการส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มีนิสัยรักการอ่าน โดยผู้ปกครองของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2546 โรงเรียนอนุบาลท่าหลวง จังหวัดลพบุรี จำนวน 20 คน ผลการวิจัยพบว่า ผู้ปกครองที่ใช้โปรแกรมการส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มีนิสัยรักการอ่านมีความรู้ความเข้าใจในการส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มีนิสัยรักการอ่านหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.1

สุเทพ สือกกลาง (2547 : 61-62) ได้ศึกษาการพัฒนาการดำเนินงานเพื่อส่งเสริมการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านซำเจริญสุข กิ่งอำเภอซำใหญ่ จังหวัดชัยภูมิ จำนวน 20 คน ผลการศึกษา พบว่า การพัฒนาการดำเนินงานเพื่อส่งเสริมการอ่านโดยกลยุทธ์ 5 กลยุทธ์ โดยใช้การวิจัยปฏิบัติการ คือ กิจกรรมเสียงตามสาย กิจกรรมยอดนักอ่าน กิจกรรมการได้ว่าที่ กิจกรรมการแข่งขันเกี่ยวกับหนังสือ และกิจกรรมหนังสือพิมพ์ ส่งผลให้นักเรียนสามารถอ่านคล่อง เขียนคล่อง แต่จุดอ่อนในการศึกษาครั้งนี้ คือ การจัดกิจกรรมต้องมีความหลากหลายเว้นระยะห่างพอสมควรจึงจะทำให้นักเรียนมีความ

สนใจในการอ่านและเมื่อนักเรียนสนใจจะทำให้นักเรียนอ่านหนังสือออกจนไปถึงการมีนิสัยรักการอ่านเกิดขึ้นกับตัวนักเรียนเอง

ศิริยศ คารวะบัญชา (2547 : 73-74) ได้ศึกษาการพัฒนาการดำเนินงานส่งเสริมการอ่านในโรงเรียนบ้านสลักไผ่ อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา ผลการศึกษา พบว่าก่อนการพัฒนาการดำเนินงานส่งเสริมการอ่านในโรงเรียนครูอาจารย์ขาดความตระหนักใน ความสำคัญของการอ่านไม่มีแผนงาน / โครงการปฏิบัติที่ชัดเจน ไม่มีความรู้ความเข้าใจ ในการวางแผนและกระบวนการขั้นตอนในการในการดำเนินงานส่งเสริมการอ่าน ขาดระบบ ในการติดตามผล ขาดการประสานงานระหว่างครู อาจารย์และผู้ปกครองนักเรียน ทำให้ครู นักเรียนจำนวนมากขาดนิสัยรักการอ่านเพราะไม่มีการส่งเสริมการอ่านเพื่อกระตุ้นใจให้ นักเรียนรักการอ่านอย่างจริงจัง และเป็นรูปธรรมเพียงพอนั่นเอง และหลังจากการดำเนินการ พัฒนาโดยการประชุมเชิงปฏิบัติการ มีการวางแผนในการดำเนินการจัดทำคู่มือในการจัด กิจกรรมส่งเสริมการอ่าน ดำเนินการประชุมเชิงปฏิบัติการ เชิญวิทยากรมาให้ความรู้ ทำให้ครู อาจารย์มีความตระหนักใน ความสำคัญของการอ่าน มีความเข้าใจในการส่งเสริมการอ่าน สามารถวิเคราะห์ปัญหา วางแผน ดำเนินงาน ประสานและกำกับประเมินผล มีการจัด กิจกรรมเสริม เพื่อกระตุ้นเร้าใจ จูงใจในการดำเนินงานส่งเสริมการอ่าน ทำให้นักเรียน รักการอ่านได้เป็นอย่างดีทำให้สถิติการใช้ห้องสมุดของนักเรียนเพิ่มขึ้นเป็นอย่างมาก

จันทราวดี กองเงิน (2547 : 90-92) ได้ศึกษาเปรียบเทียบความเข้าใจในการอ่าน ที่ได้รับการสอนอ่านตามแนวทฤษฎีอภิปัญญากับการสอนอ่านตามคู่มือครู ของนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระศรีนครินทร์ทราบรมราชชนนี อำเภอศรี สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ อำเภอศรี สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ อำเภอศรี สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ อำเภอศรี พบว่า นักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมการสอนอ่านตามแนวทฤษฎีอภิปัญญาที่เรียนแบบ รายบุคคลและเรียนแบบร่วมมือ มีความเข้าใจในการอ่านภาษาไทยหลังการทดลองสูงกว่าก่อน การทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ส่วนนักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรม การสอนอ่านตามคู่มือครูที่เรียนแบบรายบุคคลและเรียนแบบร่วมมือ มีความเข้าใจในการอ่าน หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ส่วนนักเรียน ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการสอนอ่านตามแนวทฤษฎีอภิปัญญากับนักเรียนที่ได้จัดกิจกรรม การสอนอ่านตามคู่มือครูหลังการทดลองมีความเข้าใจในการอ่านแตกต่างกันอย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

เสาวนีย์ แซ่กู่ (2547 : 101-102) ได้ศึกษาการสร้างแบบฝึกโคลง เพื่อพัฒนาความเข้าใจในการอ่านภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 27 คน ผลการศึกษา พบว่า แบบฝึกโคลงมีคุณภาพตามเกณฑ์ 80/80 โดยมีประสิทธิภาพ 89.09/87.15 และนักเรียนมีความเข้าใจในการอ่านภาษาไทยสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ปราณี นามทอง (2548 : 77 - 80) ได้ศึกษาการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านโดยการเล่านิทาน สำหรับเด็กอายุ 3-5 ขวบ บ้านโลกประสิทธิ์ กิ่งอำเภอหนองชัย จังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 30 คน ผลการศึกษา พบว่า 1. เด็กที่ได้รับการส่งเสริมการอ่านโดยการเล่านิทานมีลักษณะพฤติกรรมที่แสดงออกถึงนิสัยรักการอ่านในระดับน้อย ตั้งแต่นิทานเรื่องที่ 1-6 ระดับปานกลาง ในนิทานเรื่องที่ 7 และระดับมากตั้งแต่ต้นนิทานเรื่องที่ 8-10 2. เด็กที่ได้รับการส่งเสริมการอ่านโดยการเล่านิทานมีลักษณะพฤติกรรมที่แสดงออกถึงนิสัยรักการอ่านขณะที่อยู่บ้านหลังจากฟังนิทานจบแต่ละเรื่อง โดยส่วนรวมอยู่ในระดับปานกลาง 3. เด็กที่ได้รับการส่งเสริมการอ่าน โดยการเล่านิทานมีลักษณะพฤติกรรมที่แสดงออกถึงนิสัยรักการอ่านเพื่อฟังการเล่านิทานครบทั้ง 10 เรื่อง โดยรวมอยู่ในระดับมาก

นัญญา เณรทรัพย์ (25548 : 98-99) ได้ศึกษาการพัฒนานิสัยรักการอ่านด้วยการจัดกิจกรรมส่งเสริมตามกระบวนการตามแนวคิดของแคทไวลและคอมส์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยกลุ่มนักเรียนตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวัดช่างเหล็ก ปีการศึกษา 2548 จำนวน 30 คน ผลการศึกษา พบว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนนิสัยรักการอ่านของนักเรียนหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5 ค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมอ่านของนักเรียนหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5 ค่าเฉลี่ยของคะแนนนิสัยรักการอ่านของนักเรียนโดยครูหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5 และค่าเฉลี่ยของคะแนนนิสัยรักการอ่านของนักเรียน โดยผู้ปกครองการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5

ภัทราภา เพชรแก้ว (2548 : 91-92) ได้ศึกษากระบวนการสื่อสารในโครงการ “โรงเรียนรักการอ่าน” ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร โดยกลุ่มตัวอย่างประกอบไปด้วย ครู นักเรียน ผู้ช่วยครู และนักเรียนทั่วไปในโรงเรียนรักการอ่าน 6 แห่ง จำนวน 42 คน ผลการศึกษาพบว่า กระบวนการสื่อสารในการดำเนินงานในโรงเรียนรักการอ่านประกอบไปด้วย 4 ขั้นตอน คือ ขึ้นวางแผน ขึ้นเปิดตัวกิจกรรม ขึ้นประเมินผล และขึ้น

ทบทวนและพัฒนาแผนงาน โดยครูผู้รับผิดชอบหลักในการดำเนินงานเป็นผู้รับผิดชอบทุกชั้นตอน ส่วนนักเรียนผู้ช่วยครูได้ทำการสื่อสาร ในชั้นเปิดตัวกิจกรรมเพียงชั้นตอนเดียว ซึ่งสื่อที่ครูใช้เพื่อส่งเสริมนิสัยรักการอ่านมี 2 ประเภท ได้แก่ สื่อบุคคล และสื่อเฉพาะกิจ ส่วนปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของโรงเรียนรักการอ่าน คือ การให้ความสำคัญต่อการดำเนินงานจากบุคคลภายในโรงเรียน ได้แก่ ผู้อำนวยการ ครู และนักเรียนทุกคน และการให้ความสำคัญต่อการดำเนินงานจากบุคคลภายนอกโรงเรียน ได้แก่ ศึกษานิเทศก์ และผู้ปกครอง

ประวัติ เอราวรณ และคณะ (2549 : 194-195) ได้ศึกษาการใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติตามรูปแบบวงจรลำดับเวลาของเจม แมคเคอร์แนน เพื่อพัฒนาการอ่านเขียนคำภาษาไทย สำหรับนักเรียนที่มีปัญหาการอ่านและการเขียนคำภาษาไทยในช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนเชิงใหม่ประชานุสรณ์ จังหวัดร้อยเอ็ด ปีการศึกษา 2548 จำนวน 35 คน ผลการวิจัยพบว่า ผลการพัฒนาการอ่านและการเขียนภาษาไทย นักเรียนสามารถเขียนคำพยางค์ได้ในระดับดีมาก จำนวน 3 คน และระดับปรับปรุง จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 9.37, 59.37, 9.37 และ 21.87 ตามลำดับ นักเรียนสามารถอ่านข้อเขียน คอลัมน์สั้น ๆ ได้ระดับดีมาก 11 คน ระดับดี จำนวน 12 คน ระดับพอใช้ จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 34.37, 37.5 และ 28.12 ตามลำดับ สรุป ผลการวิจัยสามารถเป็นแนวทางให้ครูและผู้ที่เกี่ยวข้อง กระบวนการวิจัยปฏิบัติตามรูปแบบวงจรลำดับเวลาของเจม แมคเคอร์แนน ไปใช้เพื่อพัฒนาหรือแก้ไขปัญหาที่ประสบจากการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

งานวิจัยต่างประเทศ

เบลน (วิฑูรย์ รองศรีเยี่ยม, 2534 : 40 ; อ้างอิงมาจาก Blain, 1983 : 125) ศึกษาความแตกต่างระหว่างเด็กที่มีประสบการณ์ในการอ่าน และไม่มีประสบการณ์ในการอ่านของเด็กก่อนวัยเรียนโดยศึกษาเปรียบเทียบจาก อายุ ภูมิหลัง ความสามารถในการอ่าน ความแตกต่างของปัญหาที่เกี่ยวกับความสามารถในการอ่าน และวิเคราะห์คำศัพท์ ความแตกต่างในด้านการพัฒนาคำศัพท์ของเด็ก ศึกษายาทบาทของผู้ปกครองว่ามีการจัดสภาพแวดล้อมในบ้านเพื่อเตรียมความพร้อมในการอ่านมากน้อยเพียงใด และสาเหตุที่ทำให้เด็กอ่านได้ก่อนวัยเรียน ผู้วิจัยได้จำแนกเด็กออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่มีประสบการณ์ และกลุ่มที่ไม่มีประสบการณ์ในการอ่าน โดยใช้แบบทดสอบและประเมินผลเด็กกลุ่มละ 10 คน สัมภาษณ์ผู้ปกครองและครูผู้สอนนักเรียนทั้ง 2 กลุ่ม การศึกษาครั้งนี้ พบว่า เด็กที่มีประสบการณ์ในการอ่านจะสนใจเรื่องราวที่มีสาระยุ่งยาก ข้อมูล ข่าวสาร ชอบอ่านหนังสือ

ที่ให้ข้อเท็จจริง เด็กกลุ่มนี้มีความจำเป็นเลิศ เป็นเด็กที่สมบูรณ์ทุกด้าน ไม่เคยประสบความล้มเหลวในชีวิต อ่านเร็วและปรับตัวได้ดีกว่าเด็กที่ไม่มีประสบการณ์ในการอ่าน ในการทำแบบทดสอบได้คะแนนดีกว่าเด็กที่ไม่มีประสบการณ์ในการอ่าน ไม่แตกต่างกันในบทบาทของการอ่านหนังสือให้เด็กฟัง ไปห้องสมุด ดูรายการโทรทัศน์การศึกษา แต่แตกต่างกันในบทบาทที่เกี่ยวกับการพูดคุย อภิปราย สอบถามเรื่องที่อ่านจากหนังสือให้เด็กฟัง โดยผู้ปกครองกลุ่มที่มีประสบการณ์ในการอ่านมีความถี่ในการปฏิบัติมากกว่าผู้ปกครองของเด็กกลุ่มที่ไม่เคยมีประสบการณ์ในการอ่าน

นิวแมน (วิฑูรย์ รองศรีเยี่ยม, 2534 : 42 ; อ้างอิงมาจาก Newman, 1986 : 338-339) ได้ศึกษาสิ่งแวดล้อมภายในบ้านที่มีผลโดยตรงกับการใช้เวลาว่างในการอ่านของเด็กนักเรียนเกรด 5 โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนเกรด 5 จำนวน 254 คน และผู้ปกครองจำนวน 84 คนจากการศึกษาพบว่า นักเรียนเกรด 5 มีการอ่านหนังสือในเวลาว่างโดยเฉลี่ย 2.33 เล่ม ต่อเดือนผู้หญิงจะอ่านมากกว่าผู้ชายในการใช้เวลาว่างในการอ่านหนังสือแต่ละครั้งเฉลี่ย 15 นาทีต่อวัน นอกจากนี้พบว่า บทบาทของผู้ปกครองในการสนับสนุนการอ่านมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับพฤติกรรมการใช้เวลาว่างในการอ่านหนังสือของเด็ก

บรูคเฮด (ดวงพร พวงเพชร, 2541 : 41 ; อ้างอิงมาจาก Broomhead, 1987 : 74-76) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการเลี้ยงดู เชื้อชาติ และความสามารถในการอ่าน กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนที่มีเชื้อชาติต่างกันกำลังศึกษาอยู่ในระดับเกรด 5 และเกรด 6 จากโรงเรียนขนาดกลางที่ตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกของรัฐลอสแอนเจลิส โดยสอบถามจากการรับรู้ของนักเรียนแบบสอบถามมีเนื้อหาเกี่ยวกับพฤติกรรมการอบรมเลี้ยงดูของบิดา มารดา และความสามารถในการอ่าน ผลการศึกษาพบว่า รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูมีความสัมพันธ์กับความสามารถในการอ่านอย่างมีสาระสำคัญ

โบลท์ (ดวงพร พวงเพชร, 2541 : 41-42 ; อ้างอิงมาจาก Bolt, 1992 : 90-94) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านการเลือกหนังสือมาไว้ในบ้าน ระดับการศึกษาของบิดา มารดา ตั้งโรงเรียน (ในเมืองและชนบท) เพศ ระดับชั้นเรียน และอายุที่มีความสามารถในการอ่านของนักเรียน นอกจากนั้น ศึกษาไปถึงตัวแปรจากทางครอบครัวในด้านนิสัยรักการอ่านของบิดามารดา พี่เลี้ยง ในการวิจัยนี้ได้เน้นถึงบทบาทของบิดามารดา ที่มีต่อการพัฒนาการในการอ่านของเด็ก กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาประกอบด้วยนักเรียนเกรด 4, 6 และ 8 จำนวน 314 คน ซึ่งสุ่มมาจากโรงเรียนในเมืองนิวฟาวด์แลนด์และเมือลาบราเดอร์ในประเทศแคนาดา โดยเป็นโรงเรียนในชนบท 5 โรง และโรงเรียนในเมือง 2 โรง รวมทั้ง

ผู้ปกครองของนักเรียนเหล่านี้ เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบทดสอบมาตรฐานวัดความสามารถในการอ่าน และแบบสอบถามจากบิดามารดา ในเรื่องการส่งเสริมการอ่านให้เด็กภายในบ้าน โดยสถิติที่ใช้ คือ คะแนนเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน ผลการวิจัยพบว่า ตัวแปรเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมทางการอ่านที่บ้านของนักเรียนที่มีอิทธิพลในทางบวกที่มีความสามารถในการอ่านของนักเรียนอย่างมีนัยสำคัญ คือ ระดับการศึกษาของบิดามารดา ส่วนตัวแปรอื่นนั้นมีความสัมพันธ์ในระดับต่ำ ได้แก่ นิสัยรักการอ่านของบิดามารดา การเข้าถึงการใช้ประโยชน์จากวัสดุเพื่อการอ่านและความคาดหวังของบิดามารดา

ลิว (ดวงพร พวงเพชร. 2541 : 43 ; อ้างอิงมาจาก Liu. 1992 : 80-83) ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสามารถในการอ่าน ซึ่งประกอบด้วยภูมิหลังทางครอบครัว การกระตุ้นทางครอบครัว เวลาที่ใช้สำหรับการอ่าน และลักษณะทางจิตสังคม ได้แก่ ความวิตกกังวล มโนทัศน์แห่งตน ความเชื่ออำนาจในตนและแรงจูงใจในการเรียน โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างนักเรียนระดับไฮสคูลชาย 846 คน หญิง 1,003 คน โดยใช้แบบทดสอบใช้การวิเคราะห์สถิติแบบ LISREL ผลการวิจัยพบว่า ภูมิหลังทางครอบครัว มโนทัศน์แห่งตน ความเชื่ออำนาจในตน และเวลาที่ใช้สำหรับการอ่าน มีความสัมพันธ์กับความสามารถในการอ่าน ส่วนการกระตุ้นจากครอบครัวและแรงจูงใจในการเรียนมีความสัมพันธ์กับความสามารถในการอ่าน แต่ทั้งสองตัวแปรมีความสัมพันธ์กับเวลาที่ใช้สำหรับการอ่านส่วนความวิตกกังวลมีความสัมพันธ์ทางลบกับความสามารถการอ่าน

สเตลเทนแคมป์ (ดวงพร พวงเพชร. 2541 : 43 ; อ้างอิงมาจาก Steltenkamp. 1992 : 79-82) ศึกษาเกี่ยวกับเจตคติต่อการอ่านและนิสัยรักการอ่านของนักเรียนไฮสคูล โดยสอบถามเกี่ยวกับสิ่งที่อ่าน ความพอใจ สภาพแวดล้อมจากครอบครัว เพื่อนและโรงเรียน ผลการวิจัย พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีการอ่านหนังสือพิมพ์บ่อย ๆ โดยอ่านนิตยสารมากที่สุด นักเรียนที่อ่านมากเป็นผู้ชอบอ่าน และได้รับการส่งเสริมให้รักการอ่านที่บ้าน นักเรียนเหล่านี้ยังอยู่ในสภาพแวดล้อมจากเพื่อน ๆ ที่ชอบอ่าน และความสนใจอ่านขึ้นอยู่กับประเภทของหนังสือและความนิยมของเพื่อน ผลการวิจัยพบว่า ประสบการณ์ในการอ่านร่วมกับครอบครัว และเพื่อนมีส่วนช่วยให้นักเรียนปรับตัวในเรื่อง ความต้องการอ่านในห้องเรียนด้วย

คิจิโรวานนา (ดวงพร พวงเพชร. 2541 : 43 ; อ้างอิงมาจาก Digiovanna.1997 : 82-86) ศึกษาความสำคัญของการอ่านเพื่อการบันเทิงอย่างเสรี และผลกระทบของการอ่านต่อแรงจูงใจในการอ่าน เจตคติการอ่าน และความสามารถในการอ่านของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียนที่กำลังศึกษาในระดับเกรด 3, 5 และ 7 รวมทั้งผู้ปกครองของเด็กเหล่านี้ วิธีการศึกษา

เป็นการวิจัยเชิงสำรวจโดยให้ผู้ปกครองตอบแบบสอบถามให้ครู สังเกต และใช้คะแนนจากแบบทดสอบ มาตรฐานที่ทดสอบเจตคติของนักเรียน การศึกษาพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระหว่างกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม ดังกล่าว โดยกลุ่มที่มีความสามารถในการอ่านสูง และกลุ่มที่มีความสามารถในการอ่านปานกลาง ได้ใช้เวลาในการอ่านเพื่อพักผ่อนหย่อนใจกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่มาจากครอบครัวที่มีสภาพแวดล้อมที่ดีทางการอ่าน

โฮลแมน (Holman, 1997 : 771-A) ได้ทำการศึกษาเพื่อกำหนดผลกระทบของโปรแกรมเร่งรัดการอ่านที่มีความเข้าใจในการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-5 ในระบบโรงเรียนตำบลเออร์ลี เมืองเบลกลี รัฐจอร์เจีย เพื่อเพิ่มพูนการปฏิบัติการอ่านจริง ซึ่งจะเพิ่มทักษะการอ่านของนักเรียน และเพื่อช่วยให้นักเรียนมีนิสัยรักการอ่านอย่างมีความสุขตลอดชีวิต ประชากรกลุ่มตัวอย่างสุ่มเลือกได้จากนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-5 โรงเรียนตำบลเออร์ลี จำนวน 170 คน จากทั้งหมด 386 คน ในปีการศึกษา 1997 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเป็นแบบทดสอบทักษะพื้นฐานการอ่านเพื่อความเข้าใจของรัฐไอโอวา ผลการเปรียบเทียบคะแนนการทดสอบก่อนกับหลังการสอนเป็นเวลา 1 ปี พบว่า ไม่มีความแตกต่างระหว่างคะแนนความเข้าใจในการอ่านที่วัดได้ตามรายงานในการทดสอบทักษะเบื้องต้นของรัฐไอโอวา

คอเรย์ (Corey, 2001 : 2693-A) ได้ทำการวิจัยโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษาการรู้หรือของวัยรุ่นอินเดียนแดง ในแถบเขาแอปป์ลาตาเซียนชนบท การศึกษามุ่งเน้นการรู้หนังสือของหญิงวัยรุ่น 6 คน จากชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มัธยมศึกษาปีที่ 3 และ มัธยมศึกษาปีที่ 4 ชั้นละ 2 คน เพื่อนร่วมชั้นและครูเลือกหญิงวัยรุ่นทั้ง 6 คนนี้ ในฐานะผู้ทำตามที่ได้รับรู้กันเพื่อเป็นตัวแทนในช่วงอายุวัยรุ่นวิธีการศึกษา ใช้วิธีการสังเกตและสัมภาษณ์หญิงวัยรุ่นเหล่านี้ รวมทั้งสัมภาษณ์ผู้ปกครอง ครู และผู้บริหารโรงเรียน การศึกษาการรู้หนังสือของเด็กวัยรุ่นครั้งนี้ ได้แก่ การปฏิบัติการอ่านและการเขียนซึ่งถูกโรงเรียนเข้าแทรกแซง รวมทั้งการปฏิบัติที่ดำเนินไปโดยครูและผู้บริหารไม่ได้สังเกตด้วยข้อค้นพบจากการศึกษานี้แนะว่าการเขียนและการอ่านที่บังคับในโรงเรียน มักจะทอดทิ้งประสบการณ์และสุนทรียศาสตร์ที่หญิงวัยรุ่นอินเดียนแดงเผ่าแอปป์ลาตาเซียนนำมาโรงเรียนกับตนเองด้วย จึงเป็นการตัดความเข้มแข็งและศักยภาพของวัฒนธรรมตนเองที่บ้านออกไป การรู้หนังสือที่โรงเรียนแทรกแซงย่อมจำกัดความสามารถของหญิงวัยรุ่นที่จะคิดอย่างวิพากษ์วิจารณ์เกี่ยวกับบทบาทและแบบฉบับที่มีอยู่ของสตรีในวัฒนธรรมของตน อย่างไรก็ตามการศึกษาการปฏิบัติการอ่านและการเขียนที่ไม่ถูกแทรกแซงหญิงวัยรุ่น พบว่า มีความเป็นไปได้ทางการเมืองในการเมือง

ในการรู้หนังสือเหล่านี้ ในขณะที่เดียวกันหญิงวัยรุ่นเหล่านี้ดูเหมือนจะยึดบทบาทที่กำหนดไว้ของตนในฐานะสตรีในวัฒนธรรมของตน พวกเขาต่อต้านและค่าเสียงทั้งวัฒนธรรมโรงเรียนและวัฒนธรรมบ้านในการปฏิบัติการณ์เขียนบันทึกกลับของตน ในการปฏิบัติการณ์รู้หนังสือครั้งนี้ หญิงวัยรุ่นได้สละภาพลักษณ์ที่งดงามและอ่อนหวานของตนที่สร้างขึ้นในการรู้หนังสือที่ถูกแทรกแซงจากโรงเรียนออกไปแล้ว มีรูปแบบการเขียนเชิงจินตนาการและเชิงสร้างสรรค์ ซึ่งสำคัญสำหรับอยู่เชื่อมโยงกับความมั่นใจที่ตนรู้ในฐานะวัยรุ่นเป็นสิ่งที่ถูกต้องโดยการอ่านนิตยสารวัยรุ่น และได้รับการเสนอสิ่งที่เป็นจริงถึงแม้จะจำกัด และเห็นว่าพวกตนไม่พบที่ไหนอีกในวัฒนธรรมของตน จากการอ่านนิตยสารเหล่านี้ หญิงวัยรุ่นเหล่านี้ได้นับการเสนอมุมมองหนึ่งสู่วัฒนธรรมอื่น ๆ นอกเหนือจากวัฒนธรรมของตน ซึ่งเป็นวัฒนธรรมที่หญิงวัยรุ่นมักจะได้รับอนุญาตให้มีหน่วยงานวัฒนธรรมมากกว่าหญิงวัยรุ่นในแถบเขาแอปเปิลาเขียนในชนบท ในที่สุดการศึกษาครั้งนี้ได้ให้ความสำคัญของการเปิดช่องในห้องเรียนไว้ต่ำสำหรับการเรียนรู้หนังสือทั้งหมดที่นักเรียนมีในฐานะที่หญิงวัยรุ่นได้รับมอบอำนาจและเสียงเรียกร้องของพวกเธอทำให้คนได้ยิน จึงมีความสำคัญยิ่งที่จะเปิดช่องให้เสียงของพวกเธอเป็นที่ได้ยินด้วย

ยัง (Young, 1997 : 3157-A) ได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบผลของการติดตามการแทรกแซงการเขียนเมื่อรวมเข้ากับวิธีการที่อาศัยแบบของการศึกษาตอนปลายที่มีความบกพร่องทางการวิธีการศึกษาครั้งนี้ กลุ่มทดลองกลุ่มหนึ่งได้รับการแทรกแซงในการติดตามด้วยการเขียนน้อยที่สุด ซึ่งรวมเข้าไปในโปรแกรมที่อาศัยแบบของอาร์ตัน-กิลลิงแฮมเป็นฐาน กลุ่มทดลองอีกกลุ่มหนึ่งได้รับการแทรกแซงในการเขียนที่รวมเข้าไปในโปรแกรมที่อาศัยแบบของอาร์ตัน-กิลลิงแฮมเป็นฐานและกลุ่มควบคุมได้รับการบริการการศึกษาพิเศษที่กลุ่มโรงเรียนของตนจัดให้ การแทรกแซงใช้เวลาทั้งสิ้น 28 ช่วง ประมาณสัปดาห์ละ 3 ช่วง ผลการศึกษาพบว่า มีผลการแทรกแซงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่มีต่อการสะกดคำตามปกติทางภาษาศาสตร์น้อยกว่ากลุ่มทดลองทั้ง 2 กลุ่ม ปฏิบัติได้ดีกว่ากลุ่มควบคุม แต่ไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญระหว่างประเภทการแทรกแซงทั้ง 2 ประเภทนั้น ไม่มีผลการแทรกแซงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติต่อการวัดการสะกดคำหรือการวัดการอ่าน มีผลด้านเวลาต่อแบบทดสอบการสะกดคำตามเสียงในบทของ WJ-III, การจัดการทำแบบทดสอบความคล่องแคล่วในการอ่าน และการแทรกแซงจากผลการมีปฏิสัมพันธ์กับเวลาที่มีต่อการสะกดคำตามเสียงในแบบของ WJ-III และแบบทดสอบการระบุลักษณะของตัวอักษรและคำ เมื่อทำการศึกษาเสร็จให้นักศึกษาตอบคำถามปลายเปิดเกี่ยวกับการรับรู้ กลยุทธ์การ

แทรกแซงที่ใช้ ปรากฏว่ามีองค์ประกอบสำคัญเกิดขึ้นเป็นกลยุทธ์ที่มีประสิทธิภาพที่จะปรับปรุงการสะกดคำดังนี้ คือการเรียนรู้เสียงของตัวอักษร การเรียนรู้วิธีการที่จะแยกออกเป็นพยางค์ และการได้รับการสอนเป็นรายบุคคลอย่างชัดเจน และโดยตรงถึงแม้จะไม่ได้นำเอาการแทรกแซงนี้ไปใช้ในการอ่าน แต่นักศึกษาก็ระบุว่ากลยุทธ์เหล่านี้ช่วยปรับปรุงการอ่านของพวกเขาได้

เบชาร์ด (Bouchard, 2002 : 541-A) ได้ศึกษาความรู้เรื่องคำของการเรียนชั้นประถมศึกษาทั้ง ๆ ที่มีความสัมพันธ์อย่างมากระหว่างการอ่านและการสะกดคำแต่การปฏิบัติการอ่าน และการสะกดคำของนักเรียนก็มักจะแสดงให้เห็นความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญในความถูกต้อง และความผิดพลาดของคำ การวิจัยครั้งนี้ได้ศึกษาการสะกดคำตามความรู้เรื่องคำเชิงพัฒนาใน 4 ด้าน ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนพบว่า การปฏิบัติงานการอ่านของนักเรียนดีกว่าการปฏิบัติการสะกดคำอย่างมีนัยสำคัญและแบบว่ามีผลของงานอย่างมีนัยสำคัญต่อระดับความรู้เรื่องคำของนักเรียน การวิเคราะห์เชิงคุณภาพในความผิดด้านการอ่านและการเขียนต่อไปอีก พบว่า ความผิดเกี่ยวข้องกับลักษณะทางอักษรวิธีเหมือนกันในทุกงาน ในที่สุดได้ศึกษาการให้คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการสะกดคำและความรู้เรื่องคำ แต่ก็ยังไม่เพียงพอสำหรับการตัดสินใจในการสอน ข้อค้นพบเหล่านี้ชี้แนะให้เห็นการพิจารณาที่ตรงประเด็น 4 ประการ ที่จำเป็นต้องกล่าวถึงในการวิเคราะห์ใด ๆ ความผิดในการอ่านและการสะกดคำ ดังนี้ ประการแรก กลุ่มตัวอย่างความผิดในการอ่านและการสะกดคำจำเป็นต้องมากพอที่จะเป็นตัวแทนของการพัฒนาความรู้เรื่องคำของนักเรียนได้ ประการที่สอง การวิเคราะห์ความผิดพลาดซึ่ง ได้แก่ ความผิดจากงานทางภาษาศาสตร์ที่แตกต่างกันเป็นต้องพิจารณาระดับหน้าที่สำหรับประเภทของงานแต่ละประเภท ยิ่งไปกว่านั้นการวิเคราะห์ความผิดพลาด พบว่านักเรียนใช้การประสมประสานกลยุทธ์ต่าง ๆ เข้าด้วยกัน ไม่เฉพาะคำบอกใช้อักษรวิธีให้ทั้งอ่านและสะกดคำเท่านั้น

จากการศึกษาผลการวิจัยในประเทศและงานวิจัยต่างประเทศ สรุปได้ว่า การพัฒนาการส่งเสริมการอ่านในโรงเรียนเพื่อกระตุ้นใจให้เกิดนิสัยรักการอ่านของนักเรียนเป็นหน้าที่สำคัญของครู อาจารย์ในโรงเรียนที่จะส่งเสริมการอ่านให้แก่เด็กนักเรียนเพราะการอ่านช่วยพัฒนาเด็กนักเรียนทั้งด้านสติปัญญา ความรู้ความสามารถ ประสบการณ์ พฤติกรรมและการดำเนินชีวิต อันจะส่งผลสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคม โดยการจัดกิจกรรมส่งเสริมวิธีต่าง ๆ ให้นักเรียนรักการอ่านทั้งนี้ต้องดำเนินงานที่เป็นระบบ มีกระบวนการที่มีประสิทธิภาพเพียงพอที่จะสามารถพัฒนางานส่งเสริมการอ่านได้ และเป็นเรื่องที่บุคคลทุกฝ่ายต้องร่วมมือกัน

ในการสร้างนิสัยรักการอ่านซึ่งได้แก่ พ่อแม่ ผู้ปกครอง ครูผู้สอน คุรุบรรณารักษ์ และ
ผู้บริหารโรงเรียน

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY